

Міністерство освіти і науки України
Національний еколого-натуралістичний центр
учнівської молоді

Звіт

про роботу Національного
еколого-натуралістичного центру
учнівської молоді у 2015 році
та головні завдання
на 2016 рік

Київ - 2015

Міністерство освіти і науки України
Національний еколого-натуралістичний центр

Звіт
про роботу
Національного еколого-натуралістичного
центру учнівської молоді
у 2015 році
та головні завдання
на 2016 рік

Вступ

Протягом 2015 року педагогічний колектив Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, керуючись нормативними документами Міністерства освіти і науки України, спрямовував роботу щодо реалізації завдань, визначених Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період 2021 рр. З цією метою діяльність Центру спрямовувалася на вирішення таких завдань:

- координація науково-методичної, організаційно-масової та навчально-виховної діяльності обласних, районних, міських позашкільних еколого-натуралістичних навчальних закладів України;
- впровадження основних ідей освіти збалансованого розвитку в практику позашкільної еколого-біологічної освіти на основі матеріалів «Ріо плюс 20», «Тбілісі плюс 35», «Довкілля для України»;
- впровадження сучасних педагогічних технологій у практику позашкільного навчального закладу, методичний супровід інноваційної діяльності;
- інформаційно-методичне забезпечення діяльності профільних позашкільних навчальних закладів і Центру щодо реалізації пріоритетних напрямів розвитку позашкільної еколого-натуралістичної роботи;
- впровадження ІКТ в діяльність Центру та позашкільних еколого-натуралістичних навчальних закладів України;
- підвищення професійного фаху педагогічних працівників позашкільних еколого-натуралістичних навчальних закладів;
- вивчення та поширення перспективного досвіду роботи профільних позашкільних навчальних закладів;

- аналіз та прогнозування діяльності профільних позашкільних навчальних закладів;
- здійснення інтеграції науки та освіти шляхом залучення до організації навчально-виховного процесу вчених галузевих інститутів НАН України та НАПН України;
- популяризація еколого-натуралістичної позашкільної роботи серед учнівської молоді;
- розробка методик пошуку, відбору, розвитку здібностей та підтримки обдарованої молоді;
- надання якісної освіти учнівській молоді з основ біології, екології, сільського господарства відповідно до рівня сучасної науки, психології та дидактики, удосконалення методики організації та проведення позашкільної діяльності з учнями;
- сприяння розвитку науково-дослідницької роботи учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчально-виховних закладах України;
- залучення педагогів та учнівської молоді до участі в реалізації міжнародних освітніх проектів та програм.

I. Інноваційні освітні програми та проекти Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді у 2015 році

Національний еколого-натуралістичний центр МОН України започаткував низку екологічних проектів та освітніх ініціатив.

На виконання Указу Президента України «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді» від 12 червня 2015 року № 334, на виконання Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2105 № 641, Міністерство

освіти і науки України спільно з Міжнародною благодійною установою «Центр національного відродження» 14-16 жовтня 2015 року на базі Національного еколого-натуралістичного центру Міністерства освіти і науки України провели приурочений до свята Покрови Пресвятої Богородиці та Дня захисника України Форум українських патріотичних справ «Ми – Українці!».

Основною метою Форуму стало підвищення актуальності і ефективності патріотичного виховання із залученням педагогічного потенціалу закладів освіти та громадських організацій.

Відповідно до програми, проведено пленарне засідання, працювали десять дискусійних майданчиків: «Декомунізація: зведення рахунків з минулим чи творення майбутнього», «Українська історична освіта в умовах національного відродження», «Морально-духовний розвиток особистості як чинник її національно-патріотичного виховання», «Національно-патріотичне виховання в системі загальної середньої та позашкільної освіти», «Реалізація сучасних форм та методів національно-патріотичного виховання», «Використання арсеналу мистецтва у патріотичному вихованні дітей та молоді», «Ресурси військово-патріотичного і фізичного виховання дітей та молоді в сучасних умовах», «Реалізація національно-патріотичного виховання у процесі діяльності молодіжних центрів», «Молодіжні центри громадської освіти. Міжнародний досвід та перспективи створення в Україні», «Місце та роль дитячих громадських організацій в системі національно-патріотичного виховання України». *Проведено майстер-класи:* «Підготовка педагогів, виховників, представників громадських організацій до національно-патріотичного виховання дітей та молоді за допомогою тренінгових технологій», «Вербова лоза – чарівниця ремесла», «Калина – символ України», «Іграшки з глини», «Хліб всьому голова», «Голуб миру», «Азовський вишкіл, майстер-клас з основ тактичної медицини та військової

підготовки», «Спілкування у сім'ї та передавання національних цінностей», «Організація та проведення дитячих конкурсів з українознавства».

Уперше в Україні на базі Національного еколого-натуралістичного центру підготовлено *лігу тренерів із національно-патріотичного виховання*. Автором тренінгової програми є Інститут проблем виховання НАПН України. Організатор тренінгу – Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України. Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 01.07.2013 № 2494-л та з метою підготовки сертифікованих тренерів із національно-патріотичного виховання дітей та молоді протягом квітня – жовтня у м. Києві Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді спільно з Інститутом проблем виховання Національної академії педагогічних наук України проведено навчання за тренінговою програмою.

Тренінг проводився в два етапи. Перший етап включав проведення загального тренінгу з патріотичного виховання дітей та молоді. Навчальна програма тренінгу розрахована на 36 годин. Другий етап – підготовка сертифікованих тренерів із національно-патріотичного виховання. Навчальна програма тренінгу розрахована на 14 годин. Навчально-тематичний план розрахований на 50 годин і складається із п'яти модулів: «Патріотизм як суспільна та особистісна цінність»; «Матриця патріотичного виховання у сучасному вимірі»; «Партнерство у патріотичному вихованні»; «Технологічне забезпечення патріотичного виховання»; «Тренінг як ефективна інтерактивна форма навчання».

Із 48 педагогів, які пройшли перший етап до участі у другому етапі були запрошені 22 педагога із 14 регіонів України, а саме: Закарпатської, Запорізької, Вінницької,

Полтавської, Одеської, Тернопільської, Миколаївської, Дніпропетровської, Донецької, Хмельницької, Чернівецької, Херсонської, Київської областей та м. Києва. За результатами навчальної діяльності 22 педагога отримали свідоцтва тренера із національно-патріотичного виховання.

У 2015 році Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді започатковано щорічне проведення *Всеукраїнського екологічного форуму «Екологічна освіта для сталого розвитку: проблеми, пошуки, інновації»*. Перший форум відбувся 4-5 березня за сприяння Національної екологічної Ради України.

Мета заходу – визначення пріоритетів екологічної освіти та освіти для збалансованого розвитку в Україні, підвищення рівня відповідальності та зацікавленості у міжгалузевому співробітництві, розроблення рекомендацій для комплексного розв’язання муніципальних і регіональних проблем у сфері екологічної освіти і виховання, сприяння співпраці навчальних закладі, науки, органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, налагодження та зміцнення міжнародного співробітництва у збереженні довкілля, впровадження засад збалансованого розвитку в Україні.

У форумі взяли участь 120 педагогічних працівників, науковці, фахівці у галузі екології та охорони навколишнього природного середовища, представники громадських екологічних та природоохоронних організацій з усіх областей України. На пленарному засіданні обговорювалися питання:

- пріоритети екологічної освіти та освіти для збалансованого розвитку в Україні;
- екологічні освітні округи: необхідність, можливість, досвід створення;
- адаптація українського законодавства до європейських вимог та стандартів у сфері освіти сталого розвитку.

На дискусійних майданчиках та круглому столі були обговорені питання:

- «Освіта і наукове забезпечення – ключовий чинник у сфері освіти сталого розвитку»;
- «Новітні технології навчання в еколого-освітній діяльності»;
- «Еколого-освітня діяльність на територіях природно-заповідного фонду»;
- «Міжнародні еколого-освітні програми – учасники, переможці, організатори і спонсори»;
- «Екологічна просвіта та участь громадськості у формуванні екологічної політики в Україні»;
- «Міжгалузеве співробітництво у сфері освіти збалансованого розвитку».

Під час роботи форуму працювала тематична виставка «Науково-методичне забезпечення екологічної освіти в Україні» та презентаційно-ділова зона «Візитівка практичних дій». Учасники форуму обмінялися думками щодо оновлення Концепції екологічної освіти і виховання в Україні, регіональних концепцій екологічної освіти та висловили побажання з відновлення роботи Всеукраїнської координаційної ради з екологічної освіти та виховання.

4-5 листопада 2015 року на базі Національного еколого-натуралістичного центру Міністерство освіти і науки України спільно з громадською організацією “Школа енергоефективності” провели *Першу Всеукраїнську конференцію “Енергоефективність та енергозбереження у освітніх закладах: нові виклики та можливості”*. Захід проходив в рамках меморандуму між Міністерством освіти і науки України та Київським енергетичним агенством про взаєморозуміння та співробітництво у впровадженні в системі освіти сучасних технологій енергоефективності та енергозбереження, на виконання завдань Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015

роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів від 1.03.2010р. №243. В роботі конференції взяли участь більше 200 учасників, серед яких представники Міністерств освіти і науки; фінансів; регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства; Держенергоефективності України; Європейського банку реконструкцій та розвитку, НЕФКО; проекту GIZ “Енергоефективність у будівлях”, Проекту USAID “Муніципальна енергетична реформа”, Всеукраїнської Асоціації енергоаудиторів України, інших профільних асоціацій та громадських організацій; відповідальні за енергоефективність та освіту особи органів місцевого самоврядування; директори шкіл та інших освітніх установ.

З метою підготовки тренерів з екологічної освіти та виховання учнівської молоді започатковано проведення циклу екологічних семінарів-тренінгів з моніторингу навколишнього природного середовища. Перший семінар-тренінг за темою: «Моніторингові дослідження стану природних вод» проведено 20-22 жовтня 2015 року на базі Інституту гідробіології НАН України. Учасники тренінгу отримали сучасні методики оцінки якості природних вод із застосуванням фізико-хімічних методів, біотестування, біоіндексації та біомоніторингу; провели самостійні дослідження якості води головної водної артерії України – річки Дніпро, прилеглих озер та об'єктів питного водопостачання та ознайомилися з тематикою наукових досліджень лабораторій і відділів Інституту гідробіології НАН України – провідного науково-дослідного центру з дослідження стану природних вод.

Питання енергозбереження сьогодні є одними з ключових в Україні. Нестача енергоресурсів, забруднення навколишнього природного середовища, недостатнє використання альтернативних джерел енергії – ось далеко не повний перелік питань, котрий змушує українських педагогів працювати над пошуком нових форм роботи з екологічної освіти.

11-13 вересня 2015 року у Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді Міністерства освіти і науки України відбувся тренінг для тренерів «Екологічна свідомість як провідна ідея сучасного

освітнього процесу: діяльнісний підхід до впровадження тем енергозбереження в структуру роботи закладів освіти». З вчителями з майже усіх регіонів України протягом трьох днів працювали вчені Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Інституту енергозбереження та енергоменеджменту, а високопрофесійні педагоги з екологічного клубу «Еремурус», ЦДЮТ Деснянського району м. Києва та НЕНЦ. Учасникам тренінгу були запропоновані сучасні інноваційні розробки та методики викладання предмету «Енергозбереження» в основній і початковій школі, рекомендації з організації позашкільної та позашкільної роботи з означеної тематики, основи енергоаудиту та енергоменеджменту та еко-етичні підходи у навчанні школярів.

Усі педагоги - учасники тренінгу по завершенні навчання отримали сертифікати, що дають право кожному з них самостійно проводити тренінги в регіонах з означеної тематики.

Право на доступ до екологічної інформації є фундаментальною складовою права на безпечне для життя та здоров'я довкілля. Згідно з чинним законодавством України громадськість має право отримувати екологічну інформацію від державних органів влади, органів місцевого самоврядування та спеціально уповноважених державних органів з охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів.

Гарантії дотримання цього права закріплені, насамперед, у нормах Конституції України та Конвенції про доступ до інформації, участі громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція). У зв'язку з цим у травні 2015 року на сайті НЕНЦ відкрито «Екологічну лінію – SOS» з метою оперативного отримування інформації та своєчасного реагування на неї. «Екологічна лінія – SOS» покликана привернути увагу громадськості до нагальних екологічних проблем України.

«Екологічна лінія – SOS» -- це віртуальна громадська приймальня для здійснення консультаційної допомоги усім категоріям громадян з питань, що

стосуються довкілля. На сторінці сайту НЕНЦ усі бажаючі мають змогу розмістити власні фото-звинувачення, що свідчать про байдужість або безгосподарність щодо природних ресурсів, про забруднення довкілля, а також екологічні новини, які порушують проблемні питання, є актуальними та будуть цікавими.

На «Екологічній лінії – SOS» можна також поділитись досвідом з вирішення екологічних проблем у вигляді фото –допомоги, яка вже надана на той чи інший сигнал; порадами з енергозбереження (пристроями, розробками, новітніми технологіями тощо); розмістити та прокоментувати інновації в сфері екології; залишити цікаві посилання (електронні адреси).

Також можна звернутися online з конкретним питанням або пропозицією щодо стану довкілля в Україні; звернень громадян в установи з вирішення екологічних проблем (як правильно оформити заяву, куди краще її подати тощо); проведення заходів, акцій (як можна приєднатись/долучитись, зареєструватись, де подивитись положення тощо) та отримати кваліфіковану відповідь.

На виконання положень Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуської конвенції) та з метою допомоги кожній людині сформуванню системи цінностей, особисте ставлення до захисту і активної участі в покращенні довкілля, заохочення молоді і громадськості до вирішення місцевих екологічних проблем, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України спільно з Міністерством екології та природних ресурсів України започаткували створення *громадських екологічних приймалень на базі обласних еколого-натуралістичних центрів.*

Серед основних завдань громадських екологічних приймалень:

- просвітницька діяльність щодо Орхуської конвенції та інших міжнародних угод щодо актуальних екологічних проблем та шляхів їх вирішення;

- надання екологічної інформації відвідувачам приймалень;
- проведення консультацій з громадськість, громадських слухань;
- проведення конференцій, семінарів, круглих столів тощо;
- організація просвітницьких виставок, роботу екологічних відеотек та відеолекторіїв, проведення різноманітних освітніх та виховних заходів.

Обласні еколого-натуралістичні центри мають достатній ресурсний, інтелектуальний потенціал та багаторічний досвід організаційної роботи з школярами, молоддю, педагогічною громадськістю щодо екологічної просвіти і освіти.

29-30 жовтня 2015 р. *вперше* на базі відділу вірусології, оздоровлення та розмноження плодових і ягідних культур Інституту садівництва НААН України проведено *практикум з біотехнології* під керівництвом зав.відділом, кандидата біологічних наук К. М. Удовиченко, старшого наукового співробітника, кандидата сільськогосподарських наук Н. В. Тряпичиної, старшого наукового співробітника, кандидата біологічних наук Т. В. Медведєвої. Наукові співробітники ознайомили керівників гуртків еколого-біологічного профілю з головним напрямом досліджень:

- розробка наукових засад виробництва здорового садивного матеріалу плодових і ягідних культур на безвірусній основі;
- розробка та впровадження біотехнологічних методів експрес-діагностики вірусів плодових, ягідних та декоративних культур в системі виробництва здорового садивного матеріалу;
- удосконалення методики оздоровлення інфікованих клонів з використанням хемо-, термотерапії та культури *in vitro*; способів прискореного розмноження виділених базових клонів, створення сертифікованих маточних насаджень плодових і ягідних культур та розробка умов їх утримання;

- розробка методів контролю генетичної ідентичності та створення генетичних паспортів на базові клони господарсько-цінних і перспективних сортів та підщеп плодових і ягідних культур вітчизняної селекції.

Керівники учнівських делегацій мали змогу отримати індивідуальні консультації наукових співробітників щодо оздоровлення та розмноження плодових і ягідних культур, сертифікований садивний матеріал плодових, ягідних та декоративних культур на безвірусній основі для вирощування на навчально-дослідних земельних ділянках.

У 2015 році Національний еколого-натуралістичний центр спільно з Інститутом проблем виховання НАПН України заснував *Науково-дослідний віртуальний інститут позашкільної освіти*. Віртуальний інститут створений з метою впровадження результатів наукових досліджень проблем позашкільної освіти, наукового супроводу і реалізації методичних ініціатив у позашкільній освіті України. Основою діяльності Інституту є сучасні інформаційно-телекомунікаційні технології, що дозволяють взаємодіяти на відстані, без прямого, особистого контакту.

Діяльність Інституту здійснюється за такими напрямками:

- впровадження науково-методичних розробок інноваційного змісту в галузі позашкільної освіти і виховання;
- створення WEB – середовища дистанційної післядипломної педагогічної освіти; банку програмно-педагогічних засобів для використання комп'ютерної техніки в навчальному процесі (електронні підручники, енциклопедії, моделюючі, демонстраційні, контролюючі та навчальні програми та інші);

- забезпечення участі педагогічних працівників в Інтернет-конкурсах, Інтернет-конференціях, Інтернет-проектах, віртуальних методичних семінарах;
- координація науково-методичної та інструктивно-методичної роботи вчених в галузі позашкільної освіти, викладачів вищих навчальних закладів та інститутів системи післядипломної педагогічної освіти з підготовки й підвищення фахового рівня педагогічних кадрів та педагогів і методистів позашкільних навчальних закладів через створення мережевої комунікації суб'єктів фахового простору;
- науково-методична підтримка діяльності студентських груп, гуртків, секцій тощо, діючих у межах статуту і напрямів роботи Інституту;
- видання поліграфічної та електронної продукції;
- висвітлення наукової та практично-методичної діяльності Інституту у WEB – середовищі із збереженням авторських прав згідно чинного законодавства та засобах масової інформації;
- організація різних типів конференцій з використанням засобів телекомунікаційних мереж.

До складу Інституту входять науковці НАПН України, викладачі вищих навчальних закладів, педагогічні працівники НЕНЦу, провідні спеціалісти з позашкільної роботи різних рівнів управління освітою, педагоги і методисти інших позашкільних навчальних закладів, вчителі базових шкіл м. Києва та України в цілому.

Як засіб розвитку інформаційно-комунікативних та дослідницьких компетентностей у вихованців Центру запроваджено гру «*Екологічний геокешінг*». Основна ідея полягає у використанні GPS-навігаторів та Google-карти з метою пошуку природних екологічних об'єктів. Це можуть бути природні пам'ятки, або проблемні з екологічної точки зору місця.

Започатковано проект *"Навчальна література для позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного профілю"*. Головна ідея

проекту полягає в тому, що розробка сучасних посібників, підручників допоможе створити повний цикл навчальної літератури та методичних матеріалів для позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку, що буде сприяти підвищенню ефективності і якості позашкільної освіти.

З метою реалізації проекту у 2015 році створена лабораторія підручникотворення. Ідеї та напрацювання співробітників лабораторії були обговорені під час круглих столів, що відбулися у Полтавській, Івано-Франківській і Хмельницькій областях. У роботі круглих столів взяли участь також педагоги та методисти з Сумської, Черкаської, Миколаївської, Чернівецької, Вінницької, Рівненської областей. Члени творчих груп схвалили подані матеріали. Ця підтримка, з урахуванням зроблених зауважень, стала основою для подальшої роботи лабораторії.

З метою використання реабілітаційних, релаксаційних та пізнавально-естетичних можливостей куточка живої природи та аквакомплексу у вихідні дні для дітей молодшого віку та батьків організована «Зоологічна школа вихідного дня». У школі використовуються активні форми і методи вивчення зоології (екскурсії, майстер-класи, конкурси), що сприяє розвитку інтересу дітей до представників тварин різних зоогеографічних областей та регіону.

У 2015 році в рамках міжнародної науково-освітньої програми GLOBE Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді вперше провів *Всеукраїнську учнівську кампанію «Вишнева Україна»*, яка тривала з лютого по травень 2015 року. Метою кампанії було залучення учнів до дослідження вегетаційних циклів вишні звичайної (*Prunus cerasus*) та вишні повстистої (*Prunus tomentosa*). Загалом у кампанії взяло участь учнів та 90 вчителів з 71 навчальних закладів 16 областей України та м. Києва. Протягом трьох місяців учасники спостерігали за розпуском листя на вишні, фіксували температуру повітря у сонячний полудень та вносили дані на міжнародний веб-сайт програми GLOBE. В рамках акції був проведений онлайн-тренінг

для вчителів по вивченню методик програми GLOBE за напрямками «Фенологія» та «Атмосферні спостереження». За результатами виконання трьох домашніх завдань, які включали реєстрацію на міжнародному веб-сайті програми GLOBE, роботу з даними та їх внесення, 76 вчителів отримали сертифікати вчителя програми GLOBE, який пройшов тренінг.

За результатами учнівських спостережень було створено інтерактивну карту України з місцями розташування шкіл-учасників, даними їх спостережень та посиланнями на сторінки шкіл на міжнародному веб-сайті GLOBE. На карті можна побачити де листочки почали розпускатися раніше та зробити висновки про те як вегетаційні цикли такої поширеної рослин як вишня відрізняються в різних куточках нашої країни.

Одна з цілей кампанії було зацікавити нових вчителів і шкіл програмою GLOBE, особливо в сільських та віддалених районах, де вчителі не мають можливість відвідувати семінари. Участь вчителів була несподівано високою; багато з них не тільки проводили спостереження, але й взяли участь у вебінарі, який підготував Національний еколого-натуралістичний центр. Багато вчителів дізналися про новий практичний підхід до навчання. Учні також були дуже зацікавлені в дослідженні. Тема спостереження за розпуском

листя на вишнях виявилися привабливою і простою для учнів усіх класів і навіть зацікавила місцевих жителів. Більшість учасників висловили бажання взяти участь у кампанії в наступному році, і запропонували учених, які могли б бути зацікавлені в проекті в 2016 році.

Кампанія залучила сотні учнів з усіх куточків країни і показала наскільки великою і активною є спільнота GLOBE в Україні. Кількість даних внесених на міжнародний веб-сайт програми з українських шкіл збільшилася з 17600 до 22 000 в результаті кампанії, що служить прикладом успішного заходу для будь-якої країни.

І учні, і вчителі були задоволені кампанією. Вони навчилися:

- Спостерігати за реакцією рослин на сезонні зміни;
- Передбачати початок вегетації на наступний сезон;
- Ділитися результатами з іншими школами в рамках програми GLOBE і відправляти дані в базу даних GLOBE.

Кампанія «Вишнева Україна» була помічена і висвітлена на міжнародному рівні. Україна вдруге за весь час існування програми в Україні отримала GLOBE Зірку за успішний задум і втілення кампанії. 38 навчальних закладів, які брали участь у Всеукраїнській учнівській фенологічній кампанії «Вишнева Україна», отримали бронзові, срібні та золоті віртуальні нагороди за внесення даних фенологічних спостережень до міжнародної бази GLOBE.

Календар GLOBE

Вже три роки поспіль Національний еколого-натуралістичний центр в рамках міжнародної науково-освітньої програми GLOBE проводить конкурс «Календар GLOBE». Мета конкурсу: висвітити і зафіксувати місцеві громади GLOBE по всьому світу. Кількість учасників конкурсу постійно зростає. За два роки кількість робіт, які надходили на адресу організаторів зросла з 206 до більше ніж 1600.

У 2013 році українські учасники міжнародного конкурсу зайняли перші три призові місця з регіону Європа та Євразія, а їх роботи з жовтня по грудень 2014 р. знаходилися на виставці в Лабораторії Національного центру атмосферних досліджень (штат Колорадо, США). Більше 90,000 людей відвідують це місце щороку.

В 2014 році на адресу організаторів надійшло понад 1600 робіт від 206 учасників з 83 навчальних закладів України. За найкращими роботами було створено український «Календар GLOBE 2015». Сім закладів з України взяли участь у європейському конкурсі «GLOBE atMySchool Picture Contest», а їх роботи були висвітлені в Європейському календарі GLOBE.

За допомогою конкурсу кількість учасників, які цікавляться програмою щорічно зростає, а найактивніші учні та освітні установи мають змогу показати свою роботу.

Проекти міжнародної співпраці за науково-освітньою програмою GLOBE

З метою підвищення рівня екологічної освіти та заохочення міжнародної співпраці Національний еколого-натуралістичний центр в 2014-2015 рр. спільно з координаторами програми GLOBE Литви та Фінляндії розробив два міжнародні проекти співпраці в рамках науково-освітньої програми GLOBE. Мета співпраці – проведення спільних наукових учнівських досліджень на одну із тем програми GLOBE: гідрологія, фенологія, атмосферні дослідження, вивчення ґрунтів, наземний покрив/біологія.

Метою проекту «Вивчаємо пори року разом» було порівняння початку і завершення вегетаційного періоду рослин типових для Литви і України. У проекті взяли участь Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді (керівник Чебан Тетяна Никодимівна) та загальноосвітня школа з Литви «Anykščių distr. Troskunu K. Inciuros Secondary School» (керівник Rasyte Gaidiene). В результаті учні навчилися робити висновки про розбіжності локальних вегетаційних періодів та поліпшили знання фенологічних закономірностей в Україні та Литві.

У проєкті «Тиждень кліматичних спостережень» взяли участь вихованці гуртка „Юні метеорологи” комунального закладу „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради (керівник Гайдаченко Людмила Павлівна), учні 8 класу Дубровицького навчально-виховного комплексу „Ліцей – школа” Дубровицької районної ради Рівненської області (керівник Батан Олена Георгіївна) та учні 9С класу Школи Вііккі при Університеті Гельсінки, Фінляндія (керівник Зіррка Стафф). Протягом тижня учні проводили атмосферні спостереження на метеорологічних майданчиках своїх навчальних закладів за методикою програми GLOBE. На онлайн-зустрічах учні дізналися більше про кліматичні умови в своїх країнах та представили свої результати. В результаті учасники зробили порівняльний аналіз отриманих даних та загальні висновки про відмінність та подібність погодних умов в Україні та Фінляндії. Учні навчилися проводити метеорологічні спостереження (вимірювання температури повітря з інтервалом 6 годин; вимірювання атмосферного тиску; визначення вологості повітря; вимірювання кількості опадів; визначення хмарності; визначення напрямку вітру), робити висновки про залежність погоди від кліматичної зони, вносити дані до міжнародної бази даних GLOBE.

Програма GLOBE створює широку базу для спостережень за навколишнім середовищем в різних куточках світу. Співпраця зі школами з інших країн – це один із найкращих способів показати дітям як взаємопов’язані між собою різні природні процеси та покращити їх знання про Землю як систему. Проєкти надали можливість учасникам дізнатися більше про GLOBE разом з однолітками з іншої країни.

З метою поширення ідей сталого розвитку з опорою на краєзнавчі звичаї і традиції народів, що населяли терени України та Молдови, громадська організація «Екологічний клуб «Еремурус», Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України, Науково-дослідний інститут українознавства, журнал «Світ виховання», Бюро УГКЦ з питань екології, Асоціація “Енергоефективні міста

України», науково-технічний центр «Псіхея», ГС «Муніципальна енергія», РДЮЦ «Gutta club» (Республіка Молдова) у 2015 році започаткували Заочний міжнародний конкурс «Енергозберігаючі традиції народів України та Молдови».

II. Проведення всеукраїнських очно-заочних заходів з учнівською та студентською молоддю

Відповідно до Орієнтовного плану всеукраїнських і міжнародних заходів з учнівської та студентською молоддю на 2015 рік та з метою активізації участі учнівської молоді в природоохоронній, науково-дослідницькій роботі, Центром організовано та проведено низку всеукраїнських очних та заочних заходів.

2.1. Очні заходи з учнівською та студентською молоддю

Природнича школа учнівської молоді

Пріоритетне завдання ПШУМ – створення умов для всебічного інтелектуального і духовного розвитку обдарованих учнів з усіх регіонів України, формування в учнівської молоді наукового світогляду, організація науково-дослідної роботи учнів.

Наразі ПШУМ вирішує такі основні завдання:

залучення учнів до поглибленого вивчення природничих наук і науково-дослідницької діяльності;

оволодіння учнями сучасними методиками та формами організації й проведення самостійних досліджень у галузі природничих наук;

здійснення професійної орієнтації обдарованих учнів; пропаганда та популяризація наукових знань.

Відповідно до листа МОН України № 3/3-9-60-15 від 02.02.2015 р. з 23 до 28 березня 2015 р. у м. Києві Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді проведена весняна сесія ПШУМ для 50 учнів з різних куточків України, які працювали згідно програми у таких наукових

відділеннях: природничому (секції біології, хімії); аграрному (секції садівництва, кінологія); декоративно-прикладному (секції народних ремесел, флористики та фітодизайну); наукових стажувань.

За результатами проведеної сесії посвідчення про закінчення Природничої школи учнівської молоді отримали 22 випускників, які успішно склали іспити та захистили науково-дослідну роботу (12 – секція біологія, 1-секція хімія, 7 – секція кінологія, 2 – народні ремесла).

В осінній сесії ПШУМ взяли участь більше 60 учнів 9 – 11 класів з 10 областей України та м. Києва. Урочисте відкриття осінньої сесії Школи відбулось у Національному університеті «Києво-Могилянська академія». Після презентації вищого навчального закладу учні мали можливість ознайомитися з роботою наукових лабораторій університету.

Відповідно до програми роботи ПШУМ було проведено:

- лекційні та практичні заняття відповідно до профілів секцій;
- психологічне тестування учнів, індивідуальні консультації психолога;
- тренінг із проходження зовнішнього незалежного оцінювання;
- консультації з підготовки учнівських науково - дослідницьких робіт;
- презентація науково - просвітницької діяльності підрозділів НЕНЦ.

Високоєфективний навчально-виховний процес забезпечували викладачі вищих навчальних закладів:

- Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова;
- Наукового центру екомоніторингу та біорізноманіття НАН України;
- Київського національного університету ім. Т. Шевченка;
- Національного університету «Києво-Могилянська академія» та педагоги Національного еколого - натуралістичного центру.

Значну цікавість зі сторони учнів ПШУМ викликали такі навчальні дисципліни як Англійська мова та Латинська мова.

Природничий напрям:

Секція « Біологія »

Згідно з навчальним планом для учнів біологічної секції були проведені заняття з таких дисциплін: ботаніка (нижчі рослини), зоологія безхребетних, біологія людини, біохімія, молекулярна біологія, цитологія, генетика, еволюційна теорія. Особливу цікавість учнів викликали практичні заняття з гідробіології під керівництвом старшого наукового співробітника Інституту гідробіології НАН України, кандидата біологічних наук Білоус О.П.

Секція « Хімія »

Відповідно до навчального плану прочитано лекції з неорганічної, органічної, аналітичної хімії. Під керівництвом доцента, кандидата хімічних Тереміленко К.В. проведено практичні заняття на базі хімічного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка.

Декоративно-прикладний напрям

Секція флористики та фітодизайну:

Під час занять учні ознайомились з різноманітними напрямками у флористиці – ікебана, фітокомпозиції; виготовленням фітокомпозицій та принципами розподілу матеріалу в них. Учні виконували індивідуальні проекти оформлення флористичних столів з використанням квітів, рослинного матеріалу та флористичного посуду

Протягом сесії учні вивчали такі теми: квітникарство, ландшафтний дизайн, флористика і фітодизайн, техніку створення композицій у стилі та оформлення інтер'єру засобами фітодизайну.

Учні отримали початкові знання з основ квіткового бізнесу, нових технологій у квітковому бізнесі та рекламної діяльності флориста.

Секція народних ремесел

Юні майстри засвоїли такі теми, як види верби, технологію заготівлі вербових прутів, агротехніку вирощування верби, техніки плетення, плетення ужиткових виробів, основи художньої майстерності. Наприкінці осінньої сесії вихованці отримали тематичні завдання для виконання у міжсесійних період

Напрямок наукових стажувань

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді проводить наукові стажування спільно з Інститутом зоології ім. І.Шмальгаузена НАН України, Інститутом біохімії ім. О.Палладіна НАН України, Ботанічним садом ім. О.Фоміна та Інститутом ботаніки ім. М. Холодного НАН України. Весняна сесія проводилась за трьома профілями:

- ботанічні стажування;
- біохімічні стажування;
- зоологічні стажування;

Наукові стажування весняної сесії 2015 року проводились як для учнів I року навчання, так і для учнів другого року навчання.

Учні відвідували наукові установи біологічного профілю, а саме: Ботанічний сад ім. академіка О.Фоміна Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Інститут зоології ім. І. Шмальгаузена НАН України, Інститут біохімії ім. О. Палладіна НАН України, Інститут гідробіології НАН України, Інститут екологічної безпеки.

З метою подальшого розвитку діяльності напряму наукових стажувань планується здійснити такі заходи :

- здійснити модернізацію навчальних програм відділень ПШУМ відповідно до сучасних освітніх стандартів;
- скласти партнерські проекти з вищими навчальними закладами;
- розробити методичні рекомендації з метою забезпечення самостійної освітньої діяльності учнів у форматі дистанційного навчання;

- підготувати методичні рекомендації щодо механізму відбору учнів для участі у ПШУМ;
- з метою забезпечення зворотного зв'язку запровадити анкетування учнів ПШУМ щодо результатів навчання під час поточної сесії;
- розширити мережу та вдосконалити пошук кращих членів творчих учнівських об'єднань аграрного профілю з метою залучення їх до участі в роботі секцій садівництва, лісознавства, бджільництва, агрономії;
- зміцнити матеріально-технічну базу ПШУМ: придбати актуальну навчальну, науково – популярну та наукову літературу, навчальні посібники на електронних носіях, мультимедійні засоби навчання;
- продовжити системний пошук обдарованих учнів та поповнення Всеукраїнського банку «Інтелектуальна і творча обдарованість» (ІТО-банку).

Всеукраїнський конкурс Intel Еко-Україна 2015

Конкурс є національним етапом Міжнародного конкурсу науково-технічної творчості школярів Intel ISEF 2015 (International Science and Engineering Fair). Мета конкурсу – всебічна підтримка обдарованої молоді, сприяння модернізації змісту науково-дослідної, пошукової, експериментальної та практичної діяльності учнівської молоді, впровадження інноваційно-освітніх методів і технологій у навчальних закладах України. Конкурс проводився Міністерством освіти України спільно з НЕНЦ, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним медичним університетом імені О.О.Богомольця, дирекцією освітніх програм Intel в Україні з 26 лютого по 1 березня. Учні захищали конкурсні роботи згідно з сучасними вимогами Міжнародного конкурсу Intel ISEF на секціях: «Біоінженерія», «Ботаніка», «Екологічна інженерія та енергозберігаючі технології», «Екологія та охорона навколишнього середовища», «Зоологія», «Медицина», «Науки про Землю», «Психологія», «Хімічна інженерія», «Хімія і біохімія». Всього у заході брали участь 154 учасників.

II етап XIV Всеукраїнського чемпіонату з інформаційних технологій «Екософт-2015», національний тур Міжнародного конкурсу комп'ютерних проектів «INFOMATRIX-2015» та Всеукраїнський фестиваль роботів «Robo Ideas 2015»

18-20 лютого 2015 року Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України провів II етап XIV Всеукраїнського чемпіонату з інформаційних технологій «Екософт-2015», національний тур Міжнародного конкурсу комп'ютерних проектів «INFOMATRIX-2015» та Всеукраїнський фестиваль роботів «Robo Ideas 2015».

Конкурси проведені за підтримки провідних ІТ-компаній: «Лабораторії Касперського» та «Скайлайн Софтвер» (оператор програм «1С» в Україні), за сприяння Державної служби інтелектуальної власності, Державного підприємства «Український інститут промислової власності», філії «Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг», Національної академії педагогічних наук України.

Інформаційними партнерами виступили: видавничий дім «Софт Прес», видавництво «Педагогічна преса», журнал «Комп'ютер у школі та сім'ї», електронний дайджест «Техносвіт».

Учасники -- учні, студенти, молоді дипломовані спеціалісти з більшості регіонів України. Найбільш чисельні команди направили Волинська, Запорізька, Харківська, Дніпропетровська, Одеська, Вінницька області. В онлайн-режимі захищала авторські програмні та апаратні рішення учнівська молодь з території Луганської області, тимчасово непідконтрольній Україні.

Всього на змагання було заявлено 93 розробки в галузі інформаційних технологій від 104 учасників. Наймолодшою учасницею виявилась Ольга Крива, учениця 6 класу Гавришівської СЗШ 1-ІІ ст. Вінницького району

Вінницької області, вихованка Вінницького районного будинку школярів та юнацтва.

Працювало п'ять секцій. Компетентне журі визначило 35 кращих робіт. За результатами національного туру Міжнародного конкурсу комп'ютерних проектів «INFOMATRIX-2015» восьмеро призерів отримали сертифікати на участь у фіналі конкурсу в Румунії.

Родзинкою заходів були показові виступи роботів, створених учнями Дитячої інженерної академії м. Києва. Молоді таланти не тільки демонстрували потенційні можливості робототехніки, а й вели цікаві діалоги з учасниками змагань.

Національний тур Міжнародного конкурсу молодіжних проектів з енергоефективності «Енергія і середовище»

16-17 лютого 2015 року проведено фінал Національного туру Міжнародного конкурсу молодіжних проектів з енергоефективності «Енергія і середовище», під гаслом «Енергоефективність – найбільше, чисте і дешево джерело енергії».

Конкурс проводиться в рамках міжнародного освітнього проекту SPARE та всесвітньої декади ООН «Освіта для сталого розвитку» Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді спільно з Національним координатором проекту SPARE в Україні (School Project for Application of Resources and Energy) – громадською організацією «Екологічний клуб «Еремурус» за підтримки Норвезького товариства охорони природи та INFORSE Europe (Європейська мережа розвитку сталої енергетики).

Щороку конкурс охоплює понад 20 країн Європи, Кавказу та Центральної Азії. В Україні він проводився вже десятий рік. За ці роки серед 4275 учасників (1459 вчителів та 2816 учнів) відзначено 424 призери Національного туру та 9 призерів Міжнародного туру (6 – перших місць; 2 – других місця та 1 – третє місце).

Цього року на конкурс надіслано 257 учнівських та 89 педагогічних проектів з різних регіонів України. Роботи переможців направлені на Міжнародний тур конкурсу молодіжних проектів з енергоефективності «Енергія і середовище».

XI Всеукраїнський конкурс юних зоологів і тваринників

10-12 лютого 2015 року на базі НЕНЦ проходив фінальний етап XI Всеукраїнського конкурсу юних зоологів і тваринників учасниками якого були учні загальноосвітніх шкіл і вихованці позашкільних навчальних закладів, які пройшли перший етап конкурсу (відбірковий). 68 представників із 20 областей України захищали свої наукові роботи у секціях «Зоологія» і «Тваринництво».

У захисті наукових робіт у режимі онлайн брали участь троє конкурсантів із Донецької області і один конкурсант із Запорізької області.

За рішенням журі конкурсу в секції «Зоологія» I місце зайняли 3 учасника: Пастух Роман (Рівненська область), Потапенко Роман (Дніпропетровська область), Трохимчук Роман (Донецька область). У секції «Тваринництво» I місце зайняли 2 учасника: Мітева Марія (Одеська область), Михальчук Марина (Харківська область). Переможці, призери та учасники конкурсу нагороджені відповідними дипломами, грамотами та подарунками.

Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 14.08.2014 № 936 «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014-2015 навчальний рік за основними напрямками позашкільної освіти» та від 03.10.2012 № 1068 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України

18.10.2012 за № 1748/22060, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді спільно з Національною академією наук України, Державною службою інтелектуальної власності України, Українським центром інноватики та патентно-інформаційних послуг, Державним підприємством «Український інститут промислової власності» з 10 — 12 лютого 2015 року провів Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проєктів еколого-натуралістичного напрямку. У конкурсі взяли участь 62 учасники з 15 областей України та м. Києва.

Учасники конкурсу мали змогу відвідати три майстер-класи з методики презентації стендового захисту та патентно-інформаційних стандартів та взяли участь в благодійній акції «Подарунок воїну».

III етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук, відділення «Хімії та біології»

З 18 по 21 квітня 2015 року проведено III етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук, відділення «Хімії та біології». У секціях хімії, загальної біології, біології людини, зоології, ботаніки, психології, валеології, медицини змагались 109 учасників.

Абсолютними переможцями стали: Блащак Іван, секція «Зоологія, ботаніка» (Тернопільська область), Ткачук Ярослава, секція «Загальна біологія» (Полтавська область), Паркулаб Михайло, секція «Хімія» (Харківська область), Гордейчик Арсеній, секція «Валеологія» (Київська область), Усатенко Ярославна, секція «Психологія» (місто Київ), Ковальчук Юлія, секція «Медицина» (Тернопільська область); Шатало Владислав, секція «Біологія людини» (Рівненська область).

21 квітня делегації областей взяли участь у акції, присвяченій Міжнародному дню Землі. В ході акції було висаджено 26 хвойних дерев, що

тепер прикрашають Центр «Алеєю єднання»: кожна делегація висадила дерево-символ своєї області. Серед висаджених рослин є і дерево, присвячене автономній республіці Крим, яке діти саджали всі разом.

III етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук, відділення «Екології та аграрних наук»

З 7 по 10 квітня 2015 року проведено III етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук, відділення «Екології та аграрних наук». У секціях агрономії, ветеринарії та зоотехнії, екології, лісознавства, охорони довкілля та раціонального природокористування, селекції та генетики змагались 148 учасників.

Журі відмітило вищий рівень виконання більшості наукових робіт у порівнянні з минулим роком.

Абсолютними переможцями стали: Орлова Юлія, секція «Селекція і генетика» (Запорізька область), Герасимчук Максим, секція «Охорона довкілля та раціональне природокористування» (Рівненська область), Кук Надія, секція «Екологія» (Рівненська область), Міронова Юлія, секція «Лісознавства» (Харківська область), Тимохіна Дарина, секція «Ветеринарії та зоотехнії» (Харківська область), Цимбалюк Анастасія, секція «Агрономія» (Волинська область).

Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проєктів еколого-натуралістичного напрямку (для вікової категорії від 12 до 15 років включно)

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 14.08.2014 № 936 «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно- масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014-2015 навчальний рік за основними напрямками позашкільної освіти» та від

03.10.2012 № 1068 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 18.10.2012 за № 1748/22060, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді 19-21 травня 2015 року провів очний етап Всеукраїнського конкурсу винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку (для вікової категорії від 12 до 15 років включно).

На підставі рішення журі абсолютне I місце здобула Абражевич Поліна, вихованка гуртка юних екологів Національного еколого-натуралістичного центру, учениця 9 класу спеціалізованої школи №3 Подільського району м. Києва, секція «Біологія та хімія», проект: «Перші відомості про панцирних кліщів (Acariformes Oribatida) ґрунтів Київського зоопарку».

XI Всеукраїнський конкурс «Юний селекціонер і генетик»

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 14.08.2014 № 936 «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014-2015 н/р. за основними напрямками позашкільної освіти» та від 31.08.2012 № 960 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс «Юний селекціонер і генетик», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.09.2012 за № 1592/21904, з 10 до 13 березня ц. р. у м. Київ Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді спільно з Національним університетом біоресурсів і природокористування України був проведений очний тур фінального етапу Всеукраїнського конкурсу «Юний селекціонер і генетик» з метою підвищення ефективності дослідницької та експериментальної роботи на шкільних навчально-дослідних земельних ділянках та підготовки учнівської молоді до навчання у вищих навчальних закладах. Конкурс проходив в два етапи. У заочному етапі взяли участь 62

учасників з усіх регіонів України. За підсумками заочного етапу 20 учасників запрошені до участі в очному етапі.

За результатами очного етапу переможцями конкурсу стали: Котенко Марина, учениця 11 класу Криворізьського обласного ліцею-інтернату для сільської молоді Дніпропетровська область, тема роботи: «Агробіологічне дослідження детермінантних жовтоплідних томатів»; Рачук Вікторія, учениця 11 класу Рокинівського НВК Луцької районної ради Волинська область, тема роботи: «Оцінка продуктивних, якісних показників та фітосанітарного стану сортів цукрового сорго в агрокліматичних умовах Лісостепу Волині»; Качмарик Діана, учениця 9 класу Рокинівського НВК Луцької районної ради Волинська область, тема роботи: «Фітосанітарний стан сортів ярого тритикале в агрокліматичних умовах Лісостепу Волині »; Оне Ольга-Валентина, вихованка Миргородського еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, тема роботи: «Наслідування забарвлення оперення у хвилястих папуг».

Міжнародний день Землі, День довкілля

До Міжнародного дня Землі вихованці учнівського лісництва Ново-Витківської ЗОШ І-ІІІ ступенів Радохівської райдержадміністрації Львівської області спільно з юннатами НЕНЦ на території дендропарку «Юннатський» посадили алею вічнозелених рослин, заклали ділянку хвойних насаджень зразкового типу, поповнили шкільку лісових порід екзотичними та рідкісними рослинами. Юні лісівники Львівщини також відвідали історико-культурні місця м. Києва, познайомились із різноманітною флорою Національного ботанічного саду НАН України. Крім того, на відзнаку Міжнародного дня Землі, юннати долучилися до святкової акції 21 квітня з висадки «Алеї єднання» на території Центру у складі Львівської делегації.

До Дня довкілля 8 квітня 2015 року вихованці гуртка «Юні лісівники» учнівського лісництва «Зелена хвиля» Ірпінського еколого-технічного центру творчості школярів та молоді Київської області спільно з юннатами НЕНЦ на

території дендропарку «Юннатський» висадили понад 150 саджанців декоративних листяних та хвойних культур.

XIV Всеукраїнський юнацький фестиваль «В об'єктиві натураліста»

Відповідно до Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014/2015 н/р. Міністерства освіти і науки України та листа МОН № 3/3-9-216-15 від 01.04.2015 року, з 26 по 28 травня ц.р. у м. Миколаєві Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді спільно з Миколаївським обласним еколого-натуралістичним центром був проведений фінальний етап Всеукраїнського юнацького фестивалю «В об'єктиві натураліста – 2015».

Метою Фестивалю є формування громадянської позиції, самореалізація творчого потенціалу школярів та молоді, їх підготовка до цілісного сприйняття сучасних екологічних проблем, свідомого розуміння процесів, що відбуваються в природі в результаті людської діяльності. Учасниками Фестивалю стали учні загальноосвітніх, професійно-технічних і позашкільних закладів – переможці обласних етапів Фестивалю з 22 областей України. Відповідно до теми конкурсної програми «Збереження водних ресурсів України» представлено 102 роботи у 4 номінаціях: «Кращий відеофільм», «Кращий відеоролик (відеокліп)», «Кращий слайд-фільм», «Краща фоторобота».

У рамках Фестивалю відбулися майстер-класи, творчі виставки фоторобіт та презентації відеоробіт учасників, екскурсії до обласного краєзнавчого музею «Старофлотські казарми», Миколаївського зоопарку та до комплексу «Южноукраїнська АЕС». Найбільш захоплюючою була самостійна робота з фотографування у Національному природному парку «Бузький Гард» та бліц-конкурс «Перлина Миколаївщини».

X Всеукраїнський конкурс дослідницько-експериментальних робіт з природознавства «Юний дослідник»

19-21 травня 2015 року в Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді МОН України проведено фінальний етап X Всеукраїнського конкурсу дослідницько-експериментальних робіт з природознавства «Юний дослідник». Наймолодші науковці, віком від 9 до 12 років захищали свої дослідницькі роботи у п'яти секціях: «Я і природа», «Рослини навколо нас», «Тваринний світ», «Народознавство, краєзнавство», «Охорона здоров'я». Загалом на конкур надійшло понад 400 робіт з усіх областей України. За підсумками заочного етапу більше 100 учнів були запрошені до участі у фінальному етапі конкурсу. Журі конкурсу відмітило високий рівень підготовки учнів, цікаві теми робіт, нові ідеї та свіжий погляд дітей на вирішення сучасних проблем довкілля.

IV Всеукраїнський польовий збір команд юних ботаніків

23 - 26 червня 2015 року на базі Закарпатського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді було проведено IV Всеукраїнський експедиційно-польовий збір команд юних ботаніків „Природно-заповідні території як осередки збереження природної та інтродукованої флори”. В заході взяли участь учнівські делегації з 16 регіонів України з числа учасників науково-дослідних експедицій, ботанічних практик, екскурсій з практичним досвідом роботи з ботаніки, екології, дендрології, зеленої архітектури. У рамках заходу проведено екскурсії, польові практикуми, фотовиставка „Червонокнижні рослини нашого регіону”, конкурс-захист науково-дослідницьких робіт на тему „Природно-заповідний фонд та його роль у збереженні фіторізноманіття”, захист навчальних проєктів учасників за результатами ботанічних практикумів.

Також учасники збору захищали власні науково-дослідницькі роботи із вивчення рідкісних рослин та об'єктів природно-заповідного фонду свого краю.

Відповідно до програми проведено ботанічні практикуми: „Різноманіття природних та інтродукованих деревних і чагарникових рослин” (на базі

дендрарію „Березинка” ДП „Мукачівське лісове господарство”), „Рідкісні та інтродуковані рослини” та „Лісоутворюючі породи Карпат” (на базі ДП „Ужгородське лісове господарство”, с. Кам’яниця). Учасники заходу відвідали дендрарій Мукачівського еколого-натуралістичного центру, ботанічний сад Ужгородського національного університету, ознайомилися з об’єктами природно-заповідного фонду м. Ужгород (ботанічна пам’ятка природи місцевого значення ясен Масарика, липова алея, сад Лаудона), а також побували у Мукачівському, Ужгородському та Невицькому замках, на українсько-словацькому кордоні.

Згідно з рішенням журі, за результатами конкурсу-захисту дослідницьких робіт I місце посіла команда Волинської області з дослідницькою роботою „Рослини Червоної книги Ковельщини”, II місце розділили команди Дніпропетровської („Дослідження біорізноманіття родини Orchidaceae в околицях міста Дніпродзержинська”) і Тернопільської („Вивчення популяції рослин родини Орхідні на території Голицького ботаніко-ентомологічного заказника, занесених до Червоної книги України з метою збереження їх видового складу”) областей, III місце посіли команди Закарпатської („Дослідження рідкісних рослин дачних зон Чорної гори м. Виноградів”) і Львівської („Ботанічні та етноботанічні дослідження весняної флори, як приклад екологізації освіти”) областей.

За підсумками захисту навчальних проектів ботанічних практикумів I місце посіли команди Полтавської, Волинської та Одеської областей, II місце – команди Сумської, Закарпатської, Рівненської, Чернівецької та Дніпропетровської областей, III місце – команди Тернопільської, Чернігівської, Вінницької, Житомирської і Хмельницької областей.

На фотовиставку „Червонокнижні рослини нашого регіону” команди представили по 3 фотороботи, на яких зображено рослини, занесені до Червоної книги України. Згідно з рішенням журі, I місце посіла команда Хмельницької області, II місце розділили команди Закарпатської і Чернівецької областей, III місце – команди Рівненської, Миколаївської і

Львівської областей. Юні ботаніки провели флористичні дослідження дендрарію „Березинка” державного підприємства „Мукачівське лісове господарство”, арборетуму Кам’яницького лісництва державного підприємства „Ужгородське лісове господарство”, польові практикуми та ознайомчі екскурсії тощо. Учасники польового збору також презентували свої дослідницькі роботи з ботаніки, над якими вони працювали протягом року, представили на виставку фотографії „Червонокнижні рослини нашого регіону”. Підсумком роботи команд стали екологічні проекти за напрямками роботи польового збору: „Різноманіття природних та інтродукованих деревних і чагарникових рослин дендрарію „Березинка».

Відповідно до програми ІУ Всеукраїнського експедиційно-польового збору команд юних ботаніків був проведений ботанічний практикум-тренінг для педагогів-керівників команд, з вивчення польових методик дослідження рослинного різноманіття.

III Всеукраїнський польовий збір команд юних зоологів

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 14.08.2014 року № 936 «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014/2015 навчальний рік за основними напрямками позашкільної освіти» та 17.05.2013 № 545 «Про затвердження Положення про Всеукраїнські експедиційно-польові збори команд юних екологів і натуралістів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.06.2013 за № 838/23370, з 9 до 11 червня 2015 року у м. Кіровограді проведено III Всеукраїнський експедиційно-польовий збір команд юних зоологів. У межах заходу було організовано польові практикуми, навчальні екскурсії, зоологічні дослідження, презентація експериментально-дослідницьких робіт, фотовиставка. Учасниками Збору стали команди юних зоологів Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Кіровоградської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Чернігівської областей (68 учасників). Юні зоологи під керівництвом викладачів Кіровоградського

педагогічного університету ім. Володимира Винниченка та методистів Кіровоградського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді провели комплексні дослідження з орнітології та ентомології на території урочища Чорного лісу та озера Берестувате, здійснили камеральну обробку зібраного матеріалу. Юні зоологи представили творчі звіти про результати експериментально-дослідницьких робіт «Дослідження фауністичного різноманіття свого регіону», презентували фотовиставку «Тваринний світ нашого краю», відвідали лісорозсадник ДП «Чорноліський лісостеп».

ІХ Всеукраїнський експедиційно-польовий збір команд юних екологів

Відповідно до Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014-2015 навчальний рік Міністерства освіти і науки України та листа МОН № 3/3-9-292-15 від 29.04.2015 р. Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді спільно з департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації та комунальним закладом Львівської обласної ради «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» з 16 по 19 червня на території Національного природного парку «Сколівські Бескиди» було проведено ІХ Всеукраїнський експедиційно-польовий збір команд юних екологів. Його учасниками стали учні та педагоги загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів – учасники комплексних науково-дослідних експедицій, походів, польових практик з досвідом роботи з екології, гідроекології, ентомології, орнітології, ботаніки, гідробіології. У Національному природному парку «Сколівські Бескиди» протягом 4 днів учасники заходу під керівництвом вчених Інституту екології Карпат НАН України, Львівського Національного університету ім. І. Франка та наукових співробітників парку провели комплексні наукові дослідження рослинного і тваринного світу Національного природного парку «Сколівські Бескиди» за темами:

- «Основні методи обліку кажанів. Акустичний моніторинг кажанів з використанням бет-детекторів».
- «Життєві форми та екологічні групи рослин НПП «Сколівські Бескиди».
- «Біоіндикація якості води НПП «Сколівські Бескиди».
- «Біорізноманітність комах природних екосистем».
- «Вивчення рослинності верхових боліт на прикладі болота «Журавлине».
- «Дослідження орнітофауни лісових екосистем».
- «Екологія ялинових лісів та їх фітоценозів».
- «Місце грибів у лісовому біоценозі».
- «Водні безхребетні р. Кам'янка та озера «Журавлине». Будова та екологія личинок одноденок, бабок та волохокрильців».
- «Основні фонові види птахів. Визначення птахів за голосами».

Юні екологи провели камеральну обробку результатів зоологічних, ботанічних та екологічних досліджень, здійснили екскурсії еколого-пізнавальними стежками «Водоспад Кам'янка», «На гору Парашка» та пізнавальну екскурсію на озеро «Журавлине» («Мертве озеро»). Команди-учасниці представили творчі звіти про проведені регіональні дослідження під час мультимедійних презентацій та фотовиставки «Біорізноманіття природоохоронних територій» за номінаціями: «Тваринний світ», «Рослинний світ», «Екосистеми природоохоронних територій».

За результатами проведених польових досліджень, звіту-презентації та фотовиставки були визнані кращими та нагороджені Дипломами від Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді та пам'ятними подарунками і сувенірами від НПП «Сколівські Бескиди» команди:

І місце

- Волинського обласного еколого-натуралістичного центру;

II місце

- Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»;
- Вінницької обласної станції юних натуралістів;

III місце

- Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді;
- Комунального закладу «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Дніпропетровського району Дніпропетровської області»;
- Комунального закладу «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради».

Всеукраїнський конкурс з квітництва та ландшафтного дизайну «Квітуча Україна»

13-15 травня 2015р. Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді МОН України проведено фінальний етап *Всеукраїнського конкурсу з квітництва та ландшафтного дизайну «Квітуча Україна»*. Учасники заходу презентували проекти з квітництва та ландшафтного дизайну і практично їх реалізовували. У фінальному етапі взяли участь команди з 14 областей України. За результатами конкурсного змагання Гран-прі у конкурсі здобула команда вихованців гуртка КЗ «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради у складі: Габор Мар'яни, Пурій Дани, Тищук Юлії, Тимошук Олександри, керівник: Дужук С. А., проект «Фітокуточок релаксації «Юннатівський».

IX Всеукраїнський зліт учнівських виробничих бригад, трудових аграрних об'єднань, загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів

8 - 10 вересня 2015 року на базі Українського дитячого центру «Молода Гвардія» (м. Одеса) проведено *Всеукраїнський зліт учнівських виробничих бригад, трудових аграрних об'єднань школярів* (45 учасників). Мета заходу – підвищення рівня трудового виховання дітей та учнівської молоді, удосконалення профорієнтаційної роботи, виховання поваги до сільськогосподарських професій.

У рамках зльоту працювали секції «Рослинництво», «Овочівництво», «Садівництво», організовані виставка-презентація творчих досягнень «Щедрість рідної землі», зустрічі з науковцями Одеського державного аграрного університету та Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова; екскурсії до музею ґрунтознавства та зоології. Учасників Зльоту гостинно приймав Одеський еколого-натуралістичний центр «Афаліна». Рішенням журі Гран-прі отримала команда «Лідер» Краснопільської загальноосвітньої школи Гайсинського району Вінницької області.

Керівники учнівських делегацій брали участь у Макарєнківських читаннях «Ціннісно-трудова основа педагогічної системи та методики виховання в дитячому колективі А.С. Макарєнка», метою яких було поширення передового педагогічного досвіду практики ефективного трудового навчання.

XIV Всеукраїнський конкурс колективів екологічної просвіти загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів «Земля - наш спільний дім»

Відповідно до Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014/2015 навчальний рік 12-14 травня у м. Луцьку Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді спільно з Волинським обласним еколого-натуралістичним центром провели фінальний етап XIV Всеукраїнського конкурсу «Земля - наш спільний дім» (132

учасника). Метою конкурсу є підвищення рівня еколого-просвітницької та природоохоронної діяльності учнівських колективів екологічної просвіти, формування екологічної свідомості та дбайливого ставлення до природи, активізації екологічного руху в Україні, привернення уваги місцевої влади, громадських та державних організацій до існуючих екологічних проблем.

Конкурсні виступи агітаційних колективів та презентації демонстрували глибоке розкриття теми: «Збереження водних ресурсів України», а також результативність просвітницької та природоохоронної діяльності щодо збереження водних ресурсів, зв'язок з державними та громадськими екологічними організаціями при вирішенні екологічних проблем під час творчих презентацій. За результатами творчої презентації та конкурсного виступу на підставі висновків компетентного журі переможцями XIV Всеукраїнського конкурсу колективів екологічної просвіти загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів «Земля – наш спільний дім» Гран–Прі отримав колектив екологічної просвіти «Дайджест» Каховської загальноосвітньої школи I-III ступенів №5 Херсонської області, I місце - колектив екологічної просвіти «Еко-way» Луцького навчально-виховного комплексу загальноосвітня школа I-III ступенів №7 – природничий ліцей Волинської області.

IX Всеукраїнський зліт учнівських лісництв загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів

Делегації з 22 областей України стали учасниками *Всеукраїнського зльоту учнівських лісництв* загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів, який відбувся 8-11 вересня 2015 року на базі державних лісогосподарських підприємств і закладів освіти Хмельницької області (156 учасників). У рамках проведення Зльоту відбулися виставка-презентація досягнень учнівських лісництв та відкритий захист науково-дослідницьких робіт команд у галузі лісового господарства, педагогічні читання «Реалізація

завдань сучасного трудового виховання неповнолітніх в контексті педагогічної системи В.О. Сухомлинського».

Учасники заходу ознайомились із діяльністю Пліщинського учнівського лісництва, учнівських лісництв Кам'яниччини, Шепетівського та Кам'янець-Подільського МЦЕНТУМ, відвідали ДП «Шепетівський лісгосп», побували в фортеці й Ботанічному саду м. Кам'янець-Подільського тощо. Юні лісівники висадили алею хвойних і декоративних рослин зі встановленням пам'ятного знаку на території Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва. Володарем Гран-прі стала команда юних лісівників Трушівського шкільного лісництва «Лісівник» Чигиринської районної ради Черкаської області.

Всеукраїнський форум учнівської та студентської молоді «Дотик природи»

З 19 по 21 жовтня 2015 року за підтримки академічних установ Національної академії наук України, Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Національного університету «Києво-Могилянська академія» проведено II етап VI Всеукраїнського біологічного форуму учнівської та студентської молоді «Дотик природи-2015», одного з наймасовіших освітніх заходів в Україні. Форум проводився з метою виявлення та підтримки обдарованої студентської та учнівської молоді, примноження інтелектуального потенціалу держави, підготовки майбутньої наукової зміни, сприяння переходу України на інноваційний шлях розвитку, поліпшення якості природничої освіти. Форум став відкритим змаганням для учнів загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних навчальних закладів і студентів вищих навчальних закладів, які мають досвід дослідницько-експериментальної роботи у галузях природничих наук. Крім стендового захисту науково-дослідницьких проектів у секціях: ботаніки, зоології, мікробіології, екології та проблем довкілля, науки про Землю, науки про людину, хімії та біотехнології; фізики і астрономії

відбувались навчальні тренінги і творчі зустрічі з провідними вченими України. У роботі наукового журі форуму брали участь близько 50 експертів - вчені академічних установ Національної академії наук (Інституту молекулярної біології та генетики НАН України та Інституту мікробіології та вірусології ім. Д.К.Заболотного НАН України), викладачі провідних вищих навчальних закладів м. Києва: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету “Києво-Могилянська академія” та Національного технічного університету “Київський політехнічний інститут”.

V Всеукраїнський фестиваль «Україна-сад»

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 06.04.2015 № 400 «Про затвердження плану Всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на друге півріччя 2015 року за основними напрямками позашкільної освіти» та від 25.02.2013 № 196 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський фестиваль «Україна – сад», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.03.2013 за № 409/22941, на базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді 7-9 жовтня 2015 року було проведено V Всеукраїнський фестиваль «Україна-сад». Фестиваль проводиться з метою залучення підростаючого покоління до дослідницької роботи та виробничої діяльності в галузі садівництва, надання юним садівникам практичних знань, умінь та навичок, відродження садівництва в Україні. Програмою заходу було передбачено: виставка-презентація науково-дослідницьких та виробничих досягнень у садівництві; посадка саджанців у плодовому саду «Україна - сад»; семінар-практикум у Національному ботанічному саду ім. М. М. Гришка НАН України; науково-практична конференція «Симиренківські читання». Успішному проведенню V Всеукраїнського фестивалю «Україна-сад» сприяли спонсори: ТОВ «Водоспад – професійний садовий інструмент»,

Національний ботанічний сад імені М. М. Гришка НАН України, редакція журналу «Нескучний сад» Участь у фінальному етапі Фестивалю взяли команди загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів з 11 областей України: Вінницької, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської, Київської, Миколаївської, Сумської, Херсонської, Хмельницької та Чернівецької. Відповідно до рішення журі володарем Гран-прі визнано колектив вихованців комунального позашкільного навчального закладу Тростянецької районної ради Сумської області «Палац дітей та юнацтва».

II Всеукраїнський турнір юних натуралістів

18-20 березня 2015 р. Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді з метою пошуку і підтримки талановитої молоді, розвитку творчих здібностей учнів 6-9 класів, які виявляють стійкий інтерес до занять наукою, підготовки їх до участі в українських та міжнародних інтелектуальних змаганнях для старших школярів провів II Всеукраїнський турнір юних натуралістів.

У Турнірі взяли участь 5 команд з м. Києва, Чернігова, Одеси, Хмельницької та Рівненської областей. За результатами фіналу перемогу здобула команда НВК «Новопечерська школа» м. Києва. Друге місце зайняли команди «Перлина» Одеської спеціалізованої школи №40 I-III ступенів Одеської міської ради та КПНЗ Одеський еколого-натуралістичний центр «Афаліна» та команда «Ендеміки» Дубровицького навчально-виховного комплексу «Ліцей-школа» Дубровицької районної ради Рівненської області.

Команди «viva UA» Дунаєвецької районної станції юних натуралістів Хмельницької області та «Ліцейне сузір'я» Чернігівського обласного педагогічного ліцею для обдарованої сільської молоді обласної ради також гідно представили свої досягнення.

Всеукраїнська науково-практична дитяча конференція «День рослин»

14-16 травня 2015 року проведена Всеукраїнська науково-практична дитяча конференція «День рослин» в рамках Всесвітнього Дня рослин в Україні. 14 травня в Інституті харчової біотехнології та геноміки НАН України відбулось урочисте відкриття Конференції. З привітальним словом для учасників виступив доктор біологічних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту харчової біотехнології та геноміки НАН України – Я.Б.Блюм. Юннати мали змогу ознайомитися з напрямками роботи Інституту, побувати в наукових лабораторіях.

Відповідно до програми юні біологи провели Круглий стіл з обміну досвідом роботи, обговорили актуальні проблеми рослинництва в Україні та побували на екскурсії в Національному ботанічному саду ім. Н. Н. Гришка НАН України та Ботанічному саду ім. О. В. Фоміна. Також юннати взяли участь у майстер-класах та відвідали ярмарку виробів з натуральної сировини (рослин). Загалом, вся конференція проходила під гаслом «Рослина – це скарб життя!», Цінуємо природу – цінуємо життя.

Всеукраїнська учнівська кампанія «Вишнева Україна»

З 1 лютого по 31 травня 2015 р. Національним еколого-натуралістичний центром учнівської молоді в рамках міжнародної науково-освітньої програми GLOBE була проведена Всеукраїнська учнівська кампанія «Вишнева Україна». Основною метою було спостереження за початком вегетаційного сезону рослини виду вишня звичайна (*Prunus cerasus*) та вишня повстиста (*Prunus tomentosa*), підвищення обізнаності учнів щодо тривалості та початку вегетаційних сезонів. Протягом трьох місяців учасники спостерігали за розпуском листя на вишні звичайній та вишні повстистій, фіксували температуру повітря та вносили дані на міжнародний веб-сайт програми GLOBE. Усі учасники користувалися стандартними протоколами програми GLOBE, проводячи спостереження двічі на тиждень та вимірюючи температуру повітря щодня в сонячний полудень. В рамках акції був

проведений онлайн тренінг для вчителів по вивченню методик програми GLOBE за напрямками «Фенологія» та «Атмосферні спостереження». За результатами виконання трьох домашніх завдань, які включали реєстрацію на міжнародному веб-сайті програми GLOBE, роботу з даними та їх внесення, 76 вчителів отримали сертифікати вчителя програми GLOBE. Загалом у кампанії взяло участь 691 учнів та 90 вчителів з 71 навчальних закладів 16 областей України та м. Києва. За результатами учнівських спостережень було створено інтерактивну карту України з місцями розташування шкіл-учасників, даними їх спостережень та посиланнями на сторінки шкіл на міжнародному веб-сайті GLOBE. На карті можна побачити де листочки почали розпускатися раніше та зробити висновки про те як вегетаційні цикли такої поширеної рослин як вишня відрізняються в різних куточках нашої країни. Проаналізувавши надіслані матеріали можна сказати, що більшість учасників дійшли до висновку, що розпуск листочків значною мірою залежить від температури повітря. Оскільки цього року для весни були характерні різкі температурні коливання це відобразалося і на розпуску бруньок. Розпуск бруньок сповільнювався, коли температура опускалася і прискорювався, коли відбувалося потепління. Масовий розпуск бруньок в більшості випадків почався з 10-15 квітня після встановлення теплої погоди. Після цього ріст листочків відбувався досить інтенсивно і продовжує тривати. Цікаве спостереження учасники зробили, спостерігаючи за вишнею повстистою. Як видно з спостережень вишня повстиста в усіх областях України, де проводилися спостереження за нею (Тернопільська, Волинська, Вінницька, Сумська, Рівненська, Хмельницька, Чернігівська, Запорізька, Полтавська, Харківська), розпускається на 7-9 днів раніше за вишню звичайну, що свідчить про те, що на розпуск бруньок впливає не лише температура повітря, а й вид вишні. Для України вишня повстиста не є місцевим видом. Вона поширилася на території Європи в ХХ сторіччі з Китаю і, відповідно, еволюційно пристосована до інших умов. Загалом усі

учасники акції виявили старання і зацікавленість роботою та продовжують проводити спостереження навіть після закінчення акції.

Всеукраїнський конкурс з флористики та фітодизайну позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів «Країна Юннатія»

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України № 3/3-9-322-15 від 15.05. 2015 року, з 15 по 17 вересня 2015 року Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді провів фінальний етап Всеукраїнського конкурсу з флористики та фітодизайну позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів «Країна Юннатія».

Участь у Конкурсі взяли учасники з 18 областей України (21 команда). Конкурс проводиться з метою формування в учнів дбайливого ставлення до природи, як невичерпного джерела краси і творчого натхнення, підготовка підлітків до професійного самовизначення, розвиток допрофесійних якостей флориста, дизайнера, фітодизайнера, обмін досвідом роботи з флористики та фітодизайну. Конкурс проводився в номінаціях: «Квіткові килими» та «Флористична архітектура». У номінації «Квітковий килим» перемогу здобули Міщук Діана і Витвицька Соломія, вихованці гуртка «Флористка», керівник - Марущак О. А., Івано – Франківська міська дитяча екологічна станція -- килим «Барвіста країна Юннатія» та Габор Мар'яна і Пурій Дана вихованці гуртка «Екологічний дизайн», керівники - Дужук С. А. і Катюха В. В., Комунальний заклад „Станція юних натуралістів,, Рівненської обласної ради – килим «Світанковий дивограй».

В номінації «Флористична скульптура» І місце здобула команда вихованців Студії флористики і фітодизайну «Гармонія» Ямпільської районної станції юних натуралістів Сумської області: Неселевська Інна, Косенко Ілона, Лисенко Андрій, Клепач Костянтин, керівники: Лисенко Н. А., Клепач Л. В., проект «Парасолькою кольоровою захистимо світ чудовий».

Міжнародний еколого-мистецький пленер «Діалог з природою» з декоративно-прикладного мистецтва

За підтримки Національної спілки художників України спільно з Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді проведено щорічний Міжнародний еколого-мистецький пленер «Діалог з природою». 15-17 вересня 2015 року відбувся II етап заходу – пленер з лозоплетіння юних майстрів України, присвячений 90-річчю юннатівського руху в Україні. Відповідно до програми проведені майстер-класи. Юні майстри працювали, обмінювались досвідом та презентували свої роботи. Учасники заходу також відвідали Національний театр опери та балету України та Національний театр імені Івана Франка. Вихованці отримали Грамоти НЕНЦ за високий рівень майстерності творчих робіт, а їх керівники були відзначені за значний внесок у розвиток еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді та успіхи у формуванні духовності і культури молодих громадян.

2.2. Заочні заходи з учнівською та студентською молоддю

Всеукраїнський конкурс «Мій рідний край – моя земля» за напрямом «Експериментальна робота з біології, продуктивна праця і дослідницька робота в галузі сільського та лісового господарства»

Метою конкурсу є оволодіння учнями (вихованцями) знаннями про навколишнє середовище, формування екологічної культури особистості, сприяння розвитку дослідницької роботи в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України, виявлення і розповсюдження кращого досвіду, традицій, нових напрямів в організації роботи на навчально-дослідній земельній ділянці, оволодіння досвідом наукових досягнень з біології, сільськогосподарського виробництва та лісового господарства, удосконалення та розвиток змісту роботи учнівських творчих об'єднань біологічного, сільськогосподарського та природоохоронного напрямів. Пріоритетним напрямом дослідницької роботи є впровадження екологічних методів ведення сільського господарства, спрямованих на відтворення природної родючості

ґрунтів, вжиття заходів щодо отримання екологічно чистої продукції. Закладаючи досліди і проводячи спостереження, юннати на практиці ознайомлювалися з різноманіттям рослин і тварин свого краю, визначали кращі сорти польових, овочевих, плодово-ягідних, кормових рослин, способи їх вирощування, застосовували новітні досягнення науково-дослідних установ. На конкурс надійшли дослідницькі роботи з 14 областей України: Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Івано-Франківської, Львівської, Луганської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Чернігівської. 44 роботи відзначені Грамотами НЕНЦ.

II Всеукраїнський конкурс для учнівської молоді «ЕКОклас»

У 2015 р. Національний еколого-натуралістичний центр спільно з Торговельною мережею «Фокстрот. Техніка для дому» вдруге провели Всеукраїнський конкурс для учнівської молоді «Екоклас». Конкурс проводився з метою підвищення рівня еколого-просвітницької та природоохоронної діяльності учнівських колективів загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів, формування екологічної культури. Другий конкурс «ЕКОклас» продемонстрував значну еволюцію та динаміку результатів: якщо минулого року було отримано 405 проектів, то цього року організатори отримали вже близько 500 конкурсних робіт. Вражаючим є внесок школярів у порятунок довкілля: вони прибрали від бруду 25 тис. га території, висадили 55 тис. кущів та 112 тис. дерев, заклали 162 клумби і ділянки з лікарськими рослинами, провели 3240 екологічних агітаційних заходів, виготовили 1820 годівниць і шпаківень. Показовим цього року також стало те, що проекти приймалися виключно на електронну пошту – таким чином, жодне дерево не постраждало.

Всеукраїнська акція школярів та учнівської молоді «Ліси для нащадків»

Захід проводиться Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді Міністерства освіти і науки України та Державним

агентством лісових ресурсів України з вересня 2003 року. Акція передбачає в період осінніх та весняних лісокультурних робіт посадки лісу за участю учнівської молоді, членів учнівських лісництв та студентів навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. Більшість шкіл і позашкільних закладів надавали допомогу лісництвам у посадці лісу, зокрема, проводилась посадка саджанців листяних і хвойних порід дерев, збір лікарської сировини, насіння, закладались парки, сади, висаджувались фруктові дерева. За підсумками журі фінального етапу більше 70 учнів та 73 колективи були відзначені Грамотами НЕНЦ, 92 педагоги отримали подяки.

Національний етап VIII Міжнародного еколого-оздоровчого конкурсу «Веломанія»

Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді Міністерства освіти і науки України спільно з Національною екологічною благодійною організацією Зелений Хрест України (Green Cross Ukraine) підведено підсумки Національного етапу VIII Міжнародного еколого-оздоровчого конкурсу та обрано роботи переможців, що рекомендовані до участі в Міжнародному етапі. VIII Міжнародний еколого-оздоровчий конкурс «Веломанія» проводиться за підтримки управління освіти уряду м. Вроцлава (Польща) та за сприяння Вроцлавського Природничого університету, під гаслом «Велосипед – це корисно, красиво та цікаво». Незмінними в меті конкурсу залишаються пропаганда здорового способу життя, виховання гармонійно розвиненої особистості, формування екологічної культури школярів через поглиблення знань з екології, створення умов для творчості. Цього року більше уваги приділялося популяризації велосипеда як здорового, дешевшого, зручного та екологічно чистого виду транспорту в порівнянні з автомобілем; створенню «велосипедної моди», що сприяє безпосередньому спілкуванню з друзями та однолітками; пізнанню історії винаходу та вдосконалення велосипеда. Умовами конкурсу передбачалась участь вихованців дошкільних навчальних закладів (віком 5-6 років) з батьками, учнів I-VI класів загальноосвітніх навчальних закладів та

вихованців позашкільних навчальних закладів відповідного віку в 6 номінаціях конкурсних робіт: мультимедійна презентація, звіт, вірш, художні роботи, ігри, фотографії. На Національний етап конкурсу було надіслано 1317 робіт, 295 учасників відзначені Грамотами НЕНЦ.

Всеукраїнський конкурс учнівських навчально-дослідних земельних ділянок

Конкурс проводився з метою розвитку мережі УНДЗД у загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах України, підвищення ефективності та якості дослідної роботи, задоволення потреб учнів у професійному самовизначенні, залученні їх до практичної діяльності. В конкурсі брали участь представники 17 областей України. На адресу оргкомітету надіслано конкурсні роботи з Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Миколаївської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Чернігівської, Чернівецької областей. Робота на НДЗД загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів була спрямована на вивчення агротехніки вирощування сільськогосподарських культур, набуття умінь і навичок вирощування овочевих, польових, квітково-декоративних рослин та вирощування екологічно чистої продукції для шкільних їдалень. Провідна роль у роботі НДЗД належить сільськогосподарському дослідництву. Учні активно брали участь у науково-дослідній роботі, а саме розробляли схеми дослідів, проводили фенологічні спостереження за сільськогосподарськими культурами, оформляли дослідницькі роботи. Були розроблені та видані методичні матеріали, проводилися семінари-практикуми, консультації та інші заходи, які сприяли підвищенню ефективності роботи на навчально-дослідних земельних ділянках. Відповідно до підсумкового рішення журі конкурсу, визнано 44 переможці.

Всеукраїнська трудова акція «Дослідницький марафон»

Метою акції є сприяння розвитку дослідницької роботи в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України та виявлення і розповсюдження кращого досвіду, традицій, нових напрямів в організації роботи на учнівських навчально-дослідних земельних ділянках, розвиток мережі гуртків сільськогосподарського напрямку. В акції брали участь представники з 20 областей України: Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Чернігівської, Черкаської, Чернівецької. Проведення акції активізувало роботу по відновленню учнівських навчально-дослідних земельних ділянок, в багатьох навчальних закладах відроджено кращі традиції дослідництва і натуралістичної роботи, спонукало школярів до конкретних справ, спрямованих на поглиблене вивчення навколишнього середовища.

Відповідно до підсумкового рішення журі акції 106 переможців були нагороджені грамотою НЕНЦ за високий рівень виконання дослідницьких і практичних робіт в галузі сільського господарства.

Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку (для вікової категорії від 12 до 15 років включно (заочно-очний))

Відповідно до наказів Міністерства від 14.08.2014 № 936 «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014-2015 навчальний рік за основними напрямками позашкільної освіти» та від 03.10.2012 № 1068 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 18.10.2012 за № 1748/22060, у квітні – травні ц.р. Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді провів Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку. За результатами заочного

оцінювання конкурсних робіт до участі в очному етапі Всеукраїнського конкурсу винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку було запрошено 103 переможців заочного етапу конкурсу.

Всеукраїнська інтернет-олімпіада «Крок до знань 2015»

Розвитку творчих та інтелектуальних здібностей, підтримці обдарованих дітей, поширенню наукових знань та професійній орієнтації сприяли проведення заходів з використанням сучасних комп'ютерних технологій, зокрема Інтернет-олімпіади «Крок до знань». Учасники олімпіади «Крок до знань» мали змогу представити власні наукові проекти у формі web-сторінок в режимі on-line на сайті олімпіади. У поточному році у заході взяли участь 204 учні.

Бліц--конкурс з енергозбереження

З метою поширення та поглиблення знань учнів про енергозбереження та енергозберігаючі технології, в рамках співпраці між Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді та екологічним клубом «Еремурис» підведені підсумки бліц-конкурсу, присвяченому Міжнародному дню енергозбереження,

Природоохоронно-пропагандистська акція

«Птах року 2015 - Пелікан рожевий (Pelecanus onocrotalus)

З метою привернення уваги учнівської молоді до проблем охорони птахів та їх природних біотопів, залучення учнів до активної природоохоронної роботи, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді та Українське товариство охорони птахів проводять щорічну природоохоронну акцію «Птах року». «Пелікан рожевий (Pelecanus onocrotalus) - птах року 2015» - для регіонів, де цей птах зустрічається, а для інших регіонів - один із місцевих видів птахів на вибір. У рамках акції в навчальних закладах було сплановано та проведено низку заходів, зокрема: вивчення біології птахів, виступи агітбригад, різноманітні конкурси,

тематичні заняття, бесіди. В ході акції було проведено моніторинг сучасного стану поширення та чисельності птахів, вивчено біологію гніздування птахів, досліджено вплив господарської діяльності людини на чисельність видів. Окрім цього, було проведено масштабну природоохоронно-просвітницьку роботу. Представлені матеріали свідчать про безпосередню участь школярів у вирішенні ряду природоохоронних проблем у ході еколого-натуралістичної дослідницької роботи.

Всеукраїнська акція «День зустрічі птахів»

Відповідно до плану проведення масових заходів НЕНЦ, протягом 2014- 2015 навчального року в навчальних закладах України проходила Всеукраїнська акція «День зустрічі птахів», яка проводиться з метою актуалізації уваги учнівської молоді до сучасних проблем приваблювання і охорони, поширення і збільшення чисельності та видового різноманіття перелітних птахів. Відповідно до рішення журі, було оголошено 96 переможців.

Всеукраїнський заочний конкурс робіт юних фотоаматорів «Моя країна – Україно!»

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 936 від 14.08.2014 р. «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014/2015 навчальний рік за основними напрямками позашкільної освіти» вперше було проведено Всеукраїнський заочний конкурс робіт юних фотоаматорів «Моя країна – Україно!». Метою конкурсу є пошук та розкриття нових юних талантів, формування в учнівської молоді активної життєвої позиції, готовності брати участь у суспільному і культурному житті країни, розвитку пізнавальної та творчої діяльності дітей, формування екологічної культури. За умовами конкурсу передбачено виявлення, популяризацію та пропаганду кращих робіт юних фотоаматорів, подальший розвиток фотоаматорства серед учнівської молоді, зокрема розміщення на сайті НЕНЦ та на сторінках науково-художнього журналу для дітей та юнацтва «Паросток» тощо. На

конкурс юних фотоаматорів «Моя країна – Україно!» було надіслано понад 1650 робіт з 18 областей України: Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Львівської, Миколаївської, Полтавської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Чернівецької, Чернігівської. Конкурс проводився за такими номінаціями: портрет, пейзаж, фото рослин, фото тварин, жанрове фото, позажанрове фото та експериментальне фото в молодшій (7-10 р.), середній (11-14 р.), (15-18р.) вікових групах. Журі конкурсу відмічено високий рівень виконання конкурсних робіт учасниками всіх вікових категорій.

Всеукраїнський конкурс дитячого малюнка «Зоологічна галерея»

Відповідно до плану проведення масових заходів НЕНЦ на 2015 рік, з січня по квітень 2015 року в навчальних закладах України проведено заочний конкурс дитячого малюнка «Зоологічна галерея», який сприяє розвитку бережливого ставлення до природи, творчої художньої активності учнівської молоді в анімалістичному жанрі. Участь у конкурсі брали учні 7-9 класів загальноосвітніх шкіл та вихованці позашкільних навчальних закладів: Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Івано-Франківської, Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Київської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Чернігівської, Черкаської, Чернівецької областей. Загалом на розгляд оргкомітету було представлено понад 400 творчих робіт.

На підставі рішення журі, переможцями конкурсу було визнано 71 учасник.

Новорічно-різдвяна виставка "Новорічна композиція"

З 20 грудня 2014 року по 25 січня 2015 року проведено традиційну щорічну новорічно-різдвяну виставку "Новорічна композиція". Завданнями даної виставки є пропаганда серед учнівської молоді бережливого ставлення до природи; розвиток творчої ініціативи та пізнавальної діяльності молоді;

формування практичних умінь та навичок учнів по виготовленню новорічно-різдвяних композицій, які символізують та відображають Новорічну та Різдвяну флористику; сприяння розвитку флористичного мистецтва в Україні. На розсуд широкого загалу учнівської молоді, педагогів та відвідувачів НЕНЦ було представлено більше 600 робіт, виконані учнями у в різних техніках та з найрізноманітніших матеріалів, що надійшли з усіх куточків України. На виставці були представлені роботи вихованців творчих учнівських об'єднань еколого-натуралістичних центрів, станцій юних натуралістів, Будинків дитячої та юнацької творчості, учнів загальноосвітніх шкіл з таких областей України: Київської, Вінницької, Луганської, Волинської, Львівської, Одеської, Хмельницької, Чернігівської, Рівненської, Житомирської, Харківської, Чернівецької, Миколаївської, Херсонської, Закарпатської, Кіровоградської, Івано-Франківської, Донецької, Тернопільської, Сумської, Полтавської, Дніпропетровської, Черкаської та м.Київ. Участь у виставці брали як окремі учні так і учнівські колективи позашкільних та загальноосвітніх закладів освіти віком від 6 до 18 років. Презентовані на виставку роботи були виконані учнями у довільній формі за такими номінаціями: стилізована ялинка, новорічний букет, новорічна композиція, новорічний вінок, сюжетна композиція, новорічна картина чи колаж, новорічний подарунок. Кожен рік юннати створюють своєрідну новорічно-різдвяну галерею своїх творчих робіт виконаних на достатньо високому рівні. З дотриманням вимог конкурсу змістовні експозиції в рамках виставки "Новорічна композиція" було презентовано такими закладами: Волинським обласним еколого-натуралістичним центром, комунальним закладом "Станція юних натуралістів" Рівненської обласної ради, еколого-натуралістичним відділом КЗ "Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості", КЗ "Чернігівська обласна станція юних натуралістів", Житомирським обласним центром еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, КЗ Київської обласної ради "Центр творчості дітей та юнацтва Київщини".

Всеукраїнська акція «День юного натураліста»

Метою акції є активізація роботи з учнівською молоддю щодо формування екологічної культури, залучення до практичної природоохоронної діяльності, підвищення ефективності навчально-дослідницької роботи вихованців, учнів на навчально-дослідних земельних ділянках і задоволення потреб у професійному самовизначенні та творчій самореалізації. В акції взяли учні і вихованці навчальних закладів з 22 регіонів України. На розгляд оргкомітету було представлено 158 звітів. За ефективну організаційно-масову роботу по залученню учнівської молоді до практичної природоохоронної діяльності переможці акції були нагороджені Грамотою НЕНЦ.

Всеукраїнський конкурс з квітникарства та ландшафтного дизайну «Квітуча Україна» (заочний етап)

Відповідно до наказів Міністерства від 14.08.2014 № 936 «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014-2015 навчальний рік за основними напрямками позашкільної освіти» та від 25.02.2013 № 197 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс з квітникарства та ландшафтного дизайну «Квітуча Україна», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.03.2013 за № 406/22938, згідно з листом Міністерства освіти і науки України 3/3-9-157-15 від 11.03.2015 року, з 20 березня до 15 травня ц.р. Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді проводить Всеукраїнський конкурс з квітникарства та ландшафтного дизайну «Квітуча Україна». З 20 березня до 10 квітня проводився I етап – відбірковий (заочний) - етап конкурсу «Квітуча Україна», під час якого відібрані команди - переможці, які будуть брати участь у II етапі Конкурсу – фінальному. Для участі у заочному етапі було надіслано більше п'ятидесяти заявок та проектів. 21 команду відібрано для участі у фіналі.

2.3. Проведення масових заходів профорієнтаційного напрямку з учнівською молоддю

Всеукраїнська трудова акція «Кролик»

Акція проводиться з метою надання учням теоретичних знань з питань біології кролів, технологій їхньої годівлі, систем утримання, методів розведення; ознайомлення з основами економіки та менеджменту в галузі кролівництва; підготовки підростаючого покоління до роботи в умовах ринкових відносин, самостійного ведення господарства; формування в учнів свідомого, відповідального ставлення до роботи; надбання досвіду ведення господарства. Участь в Акції брали учні з 21 регіону України, а саме: Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, м. Києва, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернігівської та Чернівецької областей. Найбільш активну участь взяли навчальні заклади Дніпропетровської, Полтавської, Рівненської, Чернігівської та Вінницької областей. Загалом на розгляд оргкомітету було представлено 89 проектів. Відповідно до рішення Відповідно до рішення журі переможцями трудової акції «Кролик» визнано 55 проектів.

Всеукраїнська трудова акція школярів та учнівської молоді «Юннатівський зеленбуд»

Акція проходить під девізом «Садово-паркове мистецтво продовжують юні». Головною метою акції є виховання господаря, формування творчої працелюбної особистості, економічної і екологічної культури учнів, привернення уваги органів влади, громадськості до проблем екології навколишнього середовища. Трудова акція «Юннатівський зеленбуд» включає в себе два розділи: 1. «Зелене коло рідного краю» - передбачає створення нових лісів, лісових смуг, лісопарків навколо населених пунктів. 2. «Містам і селам зелені мережива» - створення та утримання зелених насаджень, озеленення вулиць та присадибних ділянок, вирощування посадкового матеріалу декоративних дерев, кущів, квітів. За підсумками журі фінального етапу трудової акції «Юннатівський зеленбуд» 59 учнів, 41 колектив нагороджені Грамотами НЕНЦ, 64 подяк надано педагогам.

Всеукраїнська акція «Годівничка»

Відповідно до плану проведення масових заходів НЕНЦ, протягом 2014-2015 н/р. в навчальних закладах України проходила Всеукраїнська акція «Годівничка». Акція проводиться з метою виховання ціннісного ставлення до біорізноманіття, проведення широкої просвітницької роботи та практичних дій з охорони та збереження орнітофауни. В заході брали участь учні загальноосвітніх та вихованці позашкільних навчальних закладів Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Закарпатської, Івано-Франківської, Кіровоградської, Київської, Луганської, Львівської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької областей, м. Києва. Загалом на розгляд оргкомітету було представлено 347 проектів.

Всеукраїнська виставка-конкурс «Український сувенір»

З 8 по 24 січня 2015 року була проведена виставка–конкурс “Український сувенір”. У виставці–конкурсі взяли участь учні та учнівські колективи позашкільних закладів, шкіл, родинні колективи з 21 області України. На огляд широкого загалу учнівської молоді, педагогів, батьків, гостей Центру були представлені вироби, виготовлені з глини, дерева, лози, соломи, трави, тканини, паперу, солоного тіста, які відповідають визначенню «сувенір» і які є зразками традиційних і копіями стародавніх іграшок, дизайнерські вироби, сучасні саморобні іграшки і предмети вжитку, де органічно поєднуються національні художні традиції і сучасні тенденції формотворення в кількості 350 виробів. Ця виставка-конкурс проводиться з метою формування національної свідомості учнівської молоді через залучення її до пізнання джерел і процесу творення українського народного мистецтва; сприяння налагодженню духовного контакту дитини та батьків у процесі спільної творчості на традиційному ґрунті; стимулювання розвитку творчого пошуку, художнього смаку при виконанні креативних робіт з використанням традиційних матеріалів і технік; популяризація дитячої художньої творчості через засоби масової інформації. За активну участь у

пошуково-дослідницькій діяльності з питань пізнання джерел і процесу творення народного мистецтва, творчій самореалізації, всебічному розвитку талановитої учнівської молоді та готовності її до участі в соціокультурному житті поліетнічного світу.

2.4. Проведення масових заходів рекреаційного напрямку з учнівською молоддю

На базі Всеукраїнського профільного оздоровчого табору «Юннат» проведено оздоровлення переможців Всеукраїнських конкурсів, акцій, операцій. Під час зимових канікул табір «Юннат» прийняв групу дітей та учнівської молоді, у кількості 120 чоловік, з числа переселенців з зони АТО. Оздоровчо-просвітницькі заходи включали проведення майстер-класів, екскурсії до музеїв, виставок, визначних пам'яток історії і культури Києва та інші культурно-мистецькі заходи.

Під час перебування у таборі «Юннат» відбулось чимало цікавих подій: Це і екскурсія-квест по Національному еколого-натуралістичному центру «стежинами Діда Мороза» і участь у зимовому святі на Софіївській площі «Головна ялинка України».

Діти-переселенці разом з гуртківцями Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді провели інтелектуально-ігрову програму «Цікавинки природи», гру для кмітливих і винахідливих «Зимовий лабіринт». У вечірній час працювали клуби і секції юних натуралістів.

4 - 10 червня 2015 року на базі Всеукраїнського табору оздоровлення та відпочинку «Юннат» Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді відбулися *літні збори Дитячого екологічного парламенту*. 95 юних екоактивістів, з усієї України, не тільки представили свої здобутки в галузі природоохоронної діяльності, але й розробили концепцію спільного бачення щодо вирішення життєво важливих питань охорони довкілля, акцентували увагу громадськості на діяльності Дитячого екологічного парламенту в Україні. Епіцентром заходу стала організація круглого столу «Дитячий екологічний парламент: проблеми і перспективи», за участі

заступника Міністра екології та природних ресурсів України С.І.Курикіна. Так 5 червня, у Всесвітній день охорони навколишнього середовища, відбулось пленарне засідання присвячене загальним питанням дитячого екологічного парламентаризму. Експертну оцінку здійснювали С.М.Степаненко - ректор Одеського державного екологічного університету, та Ю.І.Самойленко - голова Української екологічної асоціації «Зелений світ». Підсумком зборів активістів Дитячого екологічного парламенту є звернення дітей з усієї України до керівних державних органів, до співгромадян.

2.5. Діяльність Центру щодо підтримки воїнів АТО та дітей, тимчасово переселених з Донецької та Луганської областей

У НЕНЦ розроблено та підготовлено комплекс заходів із національно-патріотичного виховання учнівської молоді. Заходи побудовані таким чином, щоб кожна дитина відчувала себе причетною до долі України, відчувала відповідальність за розбудову її майбутнього. Особливої уваги заслуговує участь вихованців у *Всеукраїнській благодійній акції «Підтримай пораненого»* на підтримку поранених військовослужбовців унаслідок виконання бойових завдань в рамках проведення заходів АТО. Юннати передали до військових госпіталів продукцію садівництва, овочі, лікарські рослини.

12 червня 2015 року юннати Національного еколого-натуралістичного центру черговий раз відвідали Головний військовий клінічний госпіталь. Молодь вручила воїнам АТО подарунки, які були виготовлені під час Фестивалю народної творчості «Українське містечко» в рамках літніх зборів Дитячого екологічного парламенту.

Серед дарунків – листівки та малюнки воїнам, браслети з українською символікою, аромоторбинки, янголятка із соломи – всі вироби зроблені з любов'ю дбайливими дитячими руками, тож можуть бути гідно названими оберегами для солдатів.

Також учасники літніх зборів Дитячого екологічного парламенту сплели кошики з лози, які наповнили природними ласощами – черешнею та полуницею, вирощеними юними натуралістами на експериментально-дослідній земельній ділянці Національного еколого-натуралістичного центру. Екологічно чиста ягідна продукція, зібрана з щирими добрими думками, сприятиме швидкому одужанню воїнів.

Юні майстри Школи народних ремесел виготовляли подарунки пораненим та передавали в Київський шпиталь. 16 вересня учні, педагоги, батьки вручили 120 кв.м. маскувальної сітки воїнам-героям Національної гвардії України з Батальйону імені Кульчицького. На урочистому зібранні, організованому ГО ВО «Українці – разом», волонтер-координатор Руслан Руденко вручив прапор громадської організації «Українці – разом» Школі народних ремесел НЕНЦ, а воїни – прапор батальйону імені Кульчицького. На зустрічі з воїнами діти висловлювали слова вдячності за їх героїзм та мужність, декламували патріотичні вірші про Україну солдата-розвідника Петра Орлова. Солдати подякували дітям за такий оберіг. Юні майстри з областей України, які перебували на пленері з лозоплетіння внесли і свій вклад в плетінні маскувальної сітки та подарували обереги воїнам, виготовлені власноруч.

III. Участь учнівської молоді у міжнародних науково-освітніх проектах та програмах

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2014 року № 936 „Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014-2015 навчальний рік за основними напрямками позашкільної освіти” та Указу Президента України від 30.09.2010 № 927/ 2010 «Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді» з метою залучення обдарованої учнівської молоді в галузі природничих наук

до участі у міжнародних заходах протягом 2015 року педагогічним колективом Національного еколого-натуралістичного центру проведена потужна робота щодо підготовки та організації участі українських команд у фіналах десяти міжнародних конкурсів (7 очного та 3 заочного типу).

НЕНЦ здійснює активну діяльність щодо створення системи пошуку підтримки обдарованої молоді та розвитку дослідницько-експериментального напрямку еколого-натуралістичного профілю в позашкільній освіті.

З метою підготовки українських команд для участі у фіналах міжнародних конкурсів на базі НЕНЦ була організована Всеукраїнська школа з підготовки учасників міжнародних конкурсів.

Такий підхід підготовки команд до участі у конкурсах, вагомість одержаних результатів отримали високу оцінку членів журі міжнародних конкурсів. І як результат, перемоги у фіналах міжнародних конкурсів. А саме:

I. XIX Білоруська республіканська конференція учнів.

27 лютого – 1 березня 2015 року на базі навчального закладу «Мінський державний обласний ліцей» (Республіка Білорусь) відбулася XIX Білоруська республіканська конференція учнів.

Учасниця конференції отримала **диплом III ступеня** у категорії «Хімія», а саме:

Підгорна Дар'я Вадимівна, учениця 11 класу комунального навчального закладу "Хіміко-екологічний ліцей" Дніпропетровської міської ради Дніпропетровської області. Тема роботи: «Кольорометричне визначення вітаміну С з використанням 18-молібдодифосфату».

II. Міжнародний конкурс наукових та мистецьких робіт учнів «GENIUS Olympiad 2015».

14-19 червня 2015 року у місті Освего (штат Нью-Йорк, США) відбулася Міжнародна олімпіада наукових та мистецьких проектів GENIUS Olympiad. Україну представляли переможці національного етапу «Інтел Еко Україна 2015». Склад команди:

1. Костенко Олена Володимирівна, вихованка дитячого естетико-натуралістичного центру «Камелія» м. Бровари Київської області. Тема проекту: «Розробка методики вилучення срібла з відходів органічного синтезу»;

2. Кругляк Самуїл Олександрович, учень 10 класу ліцею інформаційних технологій м. Олександрія Кіровоградської області. Тема проекту: "Отримання електроенергії з атмосфери".

Кругляк Самуїл отримав **бронзову медаль** у категорії «Наука».

III. Міжнародний конкурс «INFOMATRIX – 2015»

14-18 травня 2015 року в м. Бухаресті (Румунія) на базі Східноєвропейського університету «Lumina» пройшов Міжнародний конкурс комп'ютерних проектів серед учнівської та студентської молоді «INFOMATRIX -2015». У фінальному етапі 2015 року представлено 357 проектів учасників. Приймала участь рекордна кількість учасників – близько 2-х тисяч, які представляли 51 країну світу. Україну представляла команда фіналістів національного етапу конкурсу.

Результати участі у конкурсі української команди:

4 з 5 учасників української команди вибороли призові місця.

Срібну медаль вибороли:

Гетьманчук Ярослав, Альперен Асім Кес (командний проект), учні школи Меридіан м. Києва. Категорія «короткометражний фільм».

Бронзову медаль вибороли:

Головаченко Антон – студент III курсу Київського національного авіаційного університету представив проект «ICS-INTELLIGENT CARSYSTEM».

Падалко Галина – студентка II курсу Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки – проект «Розробка веб-сервісу керування нагадування «ReMe».

Крива Ольга – учениця 6-го класу Гавришської ЗОШ, Вінницької області, вихованка Вінницького районного будинку школярів та юнацтва – проект «SKIF».

IV. Міжнародний конкурс I-SWEEEP (Міжнародна Олімпіада Проектів на тему Стабільного Світу)

7-11 травня 2015 р. у місці Х'юстон (штат Техас, США) відбувся Міжнародний конкурс I-SWEEEP (Міжнародна Олімпіада Проектів на тему Стабільного Світу). I-SWEEEP - це інноваційна виставка наукових проектів. В 2015 році прийняли участь 668 учнів із 67 країн світу та 44 штатів США. Учасники представляли 427 проекти. Україну представляли переможці конкурсу «Intel Еко-Україна 2015». Склад української команди:

Командний проект:

1. Кирилова Дарина Віталіївна, учениця 10 класу КНЗ "Хіміко-екологічний ліцей" м. Дніпропетровська, та Щербина Дмитро Вікторович, учню 10 класу КНЗ "Хіміко-екологічний ліцей" м. Дніпропетровська; вихованці КЗ «Дніпропетровський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді». Тема проекту: "Триполіфосфатне покриття на сталі, модифіковане різними добавками";

Індивідуальний проект:

2. Литовченко Михайло Михайлович, учень 11 класу КНЗ "Хіміко-екологічний ліцей" м. Дніпропетровська; вихованець КЗ «Дніпропетровський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді». Тема проекту: "Автономна опріснювальна установка, що працює завдяки енергії хвиль (2 рік)".

3. Чичилова Март Євгенівна, учениця 10 класу Кловського ліцею № 77 м. Києва. Тема проекту: «Розробка універсального моноблоку для остеосинтезу».

Результат участі української команди у конкурсі I-SWEEEP – 2015:

Україна вперше за період участі у конкурсі зайняла **Перше місце (золота медаль)** та дві спеціальні нагороди - Литовченко Михайло;

третє основне місце (бронзова медаль) - Чичилова Марта;

четверте місце - Кирилова Дарина та Щербина Дмитро.

V. Міжнародний конкурс Intel ISEF – 2015.

З 10 по 15 травня 2015 р. у Лос-Анджелес (США) відбувся Міжнародний конкурс науково-технічної творчості для школярів Intel ISEF 2015. Участь у конкурсі прийняли три учасники з індивідуальними проектами, переможці Всеукраїнського конкурсу «Intel-Еко Україна 2015» - національний етап міжнародного конкурсу науково-технічної творчості школярів Intel ISEF 2015 (International Science and Engineering Fair).

Склад української команди:

1. Паркулаб Михайло Володимирович, учень 11 класу Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 17. Тема проекту: "Нові флуоресцентні зонди на основі 8-гідроксіхіноліну";

2. Пирогова Валерія В'ячеславівна, учениця 11 класу Одеської гімназії № 9. Тема проекту: "Розробка нових неопіодних (ненаркотичних) анальгетичних та анксиолітичних засобів на основі похідних 1,4-бенздіазепінів";

3. Блюм Ростислав Ярославович, вихованець Київського Палацу дітей та юнацтва. Тема проекту: "Жирнокислотний аналіз олії рижю посівного, редьки олійної та тифону як сировини для промислового отримання біодизелю».

VI. Міжнародний конкурсу екологічних проектів INESPO-2015.

З 31 травня по 5 червня 2015 в столиці Королівства Нідерланди м. Амстердамі відбулася сьома Міжнародна олімпіада екологічних проектів INESPO-2015 в рамках програми GLOBE. В Конкурсі брали участь делегації 49 країн із 5-ти континентів, які представили 112 проектів. Кожен проект пройшов як мінімум 12 експертиз.

Троє українських учнів - переможці національного етапу конкурсу INESPO, який проходив у м. Києві з 25 по 28 лютого цього року (організатор: Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства

освіти і науки України) вибороли право представляти Україну на всесвітньому науковому конкурсі.

Склад української команди:

Пугач Валентина Анатоліївна, вихованка Миргородської райСЮН при Великосорочинській загальноосвітній школі с. Великі Сорочинці Полтавської області. Тема проекту: «Вивчення стану популяцій первоцвітів з метою їх збереження у природних угруповуваннях околиць села Великі Сорочинці» (Полтавська область);

Дехтяренко Георгій Анатолійович, вихованець Київського Палацу дітей та юнацтва. Тема проекту: «Вплив інокуляції *Bradyrhizobium Japonicum* УКМ В-6035 на рослини сої в польових умовах» (Київська область);

Соловей Владислав Олександрович, учень 10 класу гімназії «Академія» м. Києва. Тема проекту: «Функціональна активність гранулоцитарної ланки гемопоезу лінійних мишей при комбінованій дії важких металів та іонізуючого випромінювання» (м. Київ).

Результати участі української команди: Дехтяренко Георгій і Соловей Владислав стали призерами Конкурсу і нагороджені **бронзовими медалями**, Пугач Валентина отримала медаль і сертифікат учасника.

VII. Європейський конкурс фотографій «GLOBE у моїй школі» (заочний формат)

З 12 вересня по 31 жовтня 2014 року в рамках конкурсу «Календар GLOBE 2015» проходив Європейський конкурс фотографій на тему «GLOBE у моїй школі». Світлина семи навчальних закладів з України були відібрані серед 550 робіт, які були викладені на міжнародний веб-сайт програми (www.globe.gov). Журі зі складу Ради Європи та Євразії відібрало 25 найкращих фото для розміщення у Європейському календарі GLOBE, серед них і українські переможці:

1. Учні загальноосвітньої школи I-III ступенів с. Павлівка Іваничівського району Волинської області. Автор фото: Сущик Михайло Михайлович.

2. Вихованці Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю. Автор фото: Шклярова Любов Анатоліївна.
3. Вихованці екологічного центру Рівненського міського Палацу дітей та молоді. Автор фото: Вікторія Лук'янова.
4. Вихованці гуртка «Юні друзі природи» Станції юних натуралістів Новокаховської міської ради Херсонської області. Автор фото: Валерія Якубик.
5. Вихованці гуртка «Юні охоронці природи», учні 8-А класу комунального закладу «Луцька ЗОШ І-ІІІ ст. №15» Волинської області. Автор фото: Рубіновська Ярослава Ігорівна.
6. Вихованці гуртка «Юні метеорологи» комунального закладу «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради. Автори фото: Ольга Сергєєва, учениця 8 класу Рівненського навчально-виховного комплексу „Колегіум”, та Юлія Гузій, учениця 9 класу Рівненської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 13.
7. Учні загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів с. Дуліби Турійського району Волинської області. Автор фото: Валентина Радобенко.

VIII. Регіональна навчальна експедиція GLOBE.

З 3 по 6 серпня 2015 р. в Неліярве, Естонія, відбулася щорічна Регіональна навчальна експедиція GLOBE. Від України подію відвідали найбільш активні учні програми, їх вчителі з Чернівецького та Полтавського обласних еколого-натуралістичних центрів та Національного еколого-натуралістичного центру.

В експедиції взяло участь шість країн (по 10 представників) і понад 100 учнів програми з Естонії. Учасники у складі різнонаціональних команд проводили польові дослідження за програмою GLOBE. За результатами 4 днів було визначено три-команди переможці (до складу яких входили і учасники з України). Українська делегація отримала сертифікат учасника експедиції.

ІХ. Міжнародний конкурс молодіжних проектів з енергоефективності “Енергія і середовище”

Міжнародний конкурс молодіжних проектів з енергоефективності “Енергія і середовище” проводився під гаслом «Енергоефективність – найбільше, чисте і дешеве джерело енергії» в рамках міжнародної освітньої програми і всесвітньої декади ООН “Освіта для сталого розвитку” з метою пошуку й підтримки обдарованої учнівської молоді, залучення її до навчально-практичної діяльності з проблем енергоефективності та раціонального використання ресурсів.

З 250 робіт, що було надіслано на заочний етап конкурсу, на фінальний етап було відібрано 45 кращих. За рішенням Міжнародного журі змагань між країнами не було і **переможці Національного туру конкурсу: серед учнівських номінацій - 2 учня і серед педагогічних номінацій – 1 педагог, отримали можливість і у червні місяці відпочивати у міжнародному таборі в передгір'ях Тянь-Шаню (Казахстан) у Міжнародної літньої школи SPARE.**

Х. Міжнародний еколого-оздоровчий конкурс «Веломанія» під гаслом «Велосипед – це корисно, красиво та цікаво» проводився за підтримки управління освіти уряду м. Вроцлава та за сприяння Вроцлавського Природничого університету. Незмінними в меті конкурсу залишаються пропаганда здорового способу життя, виховання гармонійно розвиненої особистості, формування екологічної культури школярів через поглиблення знань з екології, створення умов для творчості..

Його учасниками є вихованці дошкільних навчальних закладів (віком 5-6 років) з батьками, учні I-VI класів загальноосвітніх навчальних закладів та вихованці позашкільних навчальних закладів відповідного віку.

На Національний етап конкурсу було надіслано 1317 робіт, а саме:

- 117 мультимедійних презентацій на тему: «Велосипед – екологічно чистий вид транспорту»;
- 68 звітів «Велосипед – Довкілля – Людина»;

- 297 віршів «Хвала велосипеду»;
- 121 художню роботу «Історія велосипеда в малюнках»;
- 212 художніх робіт «Велосипедна екскурсія»;
- 160 художніх робіт «Велосипед майбутнього»;
- 84 гри «Велопробіг»;
- 258 фотографій на тему: «Куди не доїхати автомобілем – доїдеш велосипедом».

На Міжнародний етап згідно умов було відправлено 76 робіт по 6 робіт номінаціях і вікових групах. Українські діти – переможці Національного туру конкурсу, отримали 36 призових місць в 6 номінаціях і вікових групах в кількості:

I місце -13 учасників

II місце – 9 учасників

III місце – 3 учасники

Відзнака – 10 учасників

Спеціальна нагороді -1 учасник

Результат участі команд від України у фіналах міжнародних конкурсів:

золота медаль – 1; срібна -1, бронзова – 7; перше місце- 13, друге – 9, третє – 4, відзнака – 10, спеціальна нагорода – 2, четверте місце- 1.

На сьогоднішній день важливим є визнання суспільством значення позашкільної освіти як функціональної структурованої соціально-педагогічної системи, що ґрунтується на комплексі соціально-педагогічних умов, сприятливих для творчого розвитку особистості, формування її життєвої компетентності та соціалізації. Тому одним із пріоритетних завдань НЕНЦ є - виховання професійно зорієнтованих, озброєних відповідним науковим, дослідницьким інструментарієм молодих дослідників, які вже в школі та позашкільному навчальному закладі знають своє призначення, спрямування, наукове покликання і йдуть до вищих навчальних закладів,

чітко розуміючи, в якій науковій галузі вони хочуть працювати. Це важливий аспект для зміцнення системи виявлення та підтримки обдарованої учнівської молоді в галузі природничих наук, створення реального ґрунту для формування успішної української науки, нової інтелектуальної еліти держави. Юні екологи презентували науково-дослідницькі проекти у 4 номінаціях: «Якість довкілля», «Екологія і біорізноманіття», «Ресурси та енергія», «Моє місто».

Учні київських шкіл мали змогу ознайомитись з проектами своїх ровесників. Участь у заході сприяла розширенню спектра досліджуваних регіональних проблем природоохоронного й дослідницького змісту.

IV. Навчально-виховна робота

4.1. Організація роботи творчих учнівських об'єднань

Організація навчально-виховного процесу в гуртках, творчих учнівських об'єднаннях здійснюється за передбаченими Законом «Про позашкільну освіту» трьома рівнями навчання і виховання: початковим, основним, вищим.

Базою для проведення практичних занять є навчальні кабінети та лабораторії Центру, УНДЗД, теплиця, зимовий сад, куточок живої природи, акватераріумний комплекс, Школа народних ремесел, Музей хліба. Заняття з учнями проводяться в творчих учнівських об'єднаннях, гуртках.

Відповідно до угоди про творчу співпрацю із середньою загальноосвітньою школою № 2 ім. Д.Карбишева м.Києва та спеціалізованою школою №3 м.Києва реалізується спільний навчально-освітній проект Національного еколого-натуралістичного центру і шкіл м. Києва. Метою є поглиблення знань учнів старших класів з базових природничих дисциплін за навчальними програмами еколого-натуралістичного напрямку з використанням інноваційних методичних розробок. Слухачами «Школи природи» цього року є учні 8-11 класів середньої загальноосвітньої школи

№ 2 ім. Карбишева Подільського району міста Києва. Тут школярі набувають знань з профільних дисциплін: екології, рослинництва, садівництва, квітникарства, агрономії, зоології, гідробіології. Теоретичні і практичні заняття проходять на базі наукових лабораторій, навчально-дослідній земельній ділянці, тваринницькій фермі, дендропарку «Юннатський».

На базі Центру працюють 39 гуртків, в яких займаються 452 вихованців. Гуртковою роботою охоплено учнів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва №№: 2; 3; 6; 8; 14; 29; 34; 63; 93; 114; 117; 118; 156; 193; 239; 242; 262; 268; 271.

Творчі об'єднання початкового рівня

Основною метою цих творчих об'єднань є створення умов для адаптації вихованців у позашкільному навчальному закладі. В гуртках початкового рівня займаються переважно вихованці віком 7-10 років. Юні охоронці докільля вчаться проводити спостереження в природі, отримують початкові знання про флору і фауну рідного краю.

Творчі об'єднання основного рівня

Пріоритетом в організації навчально-виховного процесу творчих учнівських об'єднань основного рівня є створення оптимальних умов для формування ключових компетентностей.

Освітня діяльність здійснюється за еколого-натуралістичним та художньо-естетичним напрямками.

Еколого-натуралістичний напрям. Біологічний профіль організована робота творчих учнівських об'єднань: «Основи фізіології рослин», «Основи біології», «Юні зоологи».

Еколого-природоохоронний профіль працюють гуртки: «Юні екологи», «Юні охоронці природи», «Природа рідного краю».

Сільськогосподарський профіль працюють гуртки: «Основи ветеринарної медицини», «Юні рослинники», «Юні виноградарі», «Юні садівники», «Юні кінологи», «Юні лісівники», «Юні квітникарі», «Флористика з основами фітодизайну».

Творчі об'єднання художньо-естетичним напрямом, профіль декоративно-ужиткового мистецтва: «Захоплююче лозоплетіння», «Народна творчість», «Художня робота з бісером», «Соломоплетіння», «Писанкарство», «Образотворче мистецтво», «Гончарство», «Художнє різьблення по дереву», «Природа і українська народна музична творчість».

Протягом навчального року при лабораторії зоології працював гурток «Юні кінологи». Дослідницьку і експериментальну роботу гуртківці проводять за завданнями керівника гуртка, науковців Національного університету біоресурсів і природокористування України. При проведенні дослідів керівник гуртка акцентує увагу гуртківців на дотриманні вимог методики для отримання достовірних даних.

Вихованці гуртка «Юні кінологи» (керівник гуртка Мельничук О.М., суддя КСУ по кінологічному фрістайлу Міжнародної кінологічної федерації) 18 квітня 2015 року брали участь у Кваліфікаційних змаганнях з Кінологічного фрістайлу, які проходили під час міжнародної виставки собак усіх порід FCI-CACIB “Золоті ворота” УДЦ “Лармон” (м. Київ). Вихованка гуртка *Руслана Телегіна* зі своїм улюбленцем Лунтіком в категорії “Діти” посіла 2 місце.

Гуртківці-кінологи Даниленко Анастасія, Звездовська Ірина, Сахно Ксенія в якості волонтерів брали участь у показовому занятті каністерапії для дітей з особливими потребами, який було проведено під час виставки в рамках благодійного заходу “Друг в біді не кине”.

Творчі учнівські об'єднання вищого рівня

Творчі учнівські об'єднання вищого рівня функціонують з метою створення оптимальних умов для розвитку творчого потенціалу інтелектуально обдарованої учнівської молоді. На базі НЕНЦ у 2015 році працювали творчі об'єднання вищого рівня: наукове товариство учнів “Ерудит”, “Університет юного біохіміка” на базі Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна тощо. Для вирішення завдань допрофільної підготовки, соціальної інтеграції та професійного самовизначення учнів на базі Національного

еколого-натуралістичного центру працює *Природнича школа учнівської молоді* (ПШУМ). Навчання у Школі здійснюється у наукових відділеннях за напрямками: природничий (із секціями біології, хімії, біоінформатики тощо); аграрний (із секціями агрономії, садівництва, лісознавства, бджільництва, ветеринарії тощо); декоративно-прикладний (із секціями народних ремесел, флористики та фітодизайну тощо); людинознавчий (із секціями психології, соціології, медицини тощо); наукових стажувань тощо.

У 2015 році учні Позашкільного природничого ліцею Катерина Забава і Арсеній Гордейчик – здобули бронзові медалі на Міжнародній біологічній олімпіаді, яка проходила в Данії. У цьому найпрестижнішому інтелектуальному змаганні брали участь делегації 62 країн (239 учасників).

Загалом вся діяльність творчих об'єднань вищого рівня була спрямована на формування ключових компетентностей у галузі природничих наук.

4.2. Організація науково-дослідницької роботи вихованців Національного еколого-натуралістичного центру

Для проведення науково-дослідницької роботи Центр всебічно використовує науковий потенціал галузевих інститутів НАН України, вищих навчальних закладів: Національного університету ім. Т. Шевченка, Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, Національного університету біоресурсів та природокористування України, Національного університету “Кієво-Могилянська академія”, Інституту рослинництва, ґрунтознавства та екології, Інституту садівництва НААН України, НБС імені Гришка, Дендропарком «Сирецький».

Базою для проведення науково-дослідницької роботи у Центрі є учнівські НДЗД, навчальна теплиця, навчальна тваринницька ферма, куточок живої природи, голубиний розплідник, пасіка, сад, ягідник, шкілька. На сьогодні в Центрі обладнано лабораторії, створено колекції декоративних та

сільськогосподарських рослин і тварин, що дозволяє ефективно здійснювати дослідницьку роботу.

Упродовж навчального року на базі тваринницької ферми вихованці гуртка «Основи ветеринарної медицини» проводять досліді на теми:

- Ієрархічні зв'язки і швидкість адаптації сільськогосподарської птиці в різновидових групах (жовтень 2015-квітень 2016).
- Використання альтернативної підстилки (сухе листя) в зимовий період (листопад 2015-квітень 2016) тощо.

Юннатами лабораторії зоології і гідробіології впродовж 2015 року були проведені досліді на теми:

1. "Вивчення поведінки декоративного тхора"
2. "Спостереження за поведінкою папуг корелл у період насиджування яєць".
3. "Дослідження чисельності дуплогніздників за допомогою штучних гніздівель".
4. "Вплив антропогенного фактору на птахів парків м. Києва".
5. "Спостереження за зимуючими птахами дендрологічного парку НЕНЦ "Юннатівський" та їх підгодівля".
6. « Індивідуальні та групові методи дресирування собак».
7. « Дослідження та корекція поведінки собак».
8. «Аджиліті. Правила. Помилки.»

Пріоритетним напрямом дослідницької роботи на учнівських НДЗД є розробка різноманітних альтернативних методів сільськогосподарського виробництва, які ґрунтуються на глибшому розумінні процесів, що відбуваються в природі та спрямовані на поліпшення структури ґрунтів, відтворення їхньої природної родючості.

Відділом аграрного дослідництва та рослинництва впроваджувалась експериментальна система екологічного землеробства, яка передбачає систему виробництва сільськогосподарської продукції, де забороняється або

значною мірою обмежується використання синтетичних комбінованих добрив, пестицидів, регуляторів росту. Така система максимально базується на сівозмінах, використанні рослинних решток, гною та компостів, бобових рослин і рослинних добрив, органічних відходів виробництва, мінеральної сировини та на механічному обробітку ґрунтів і біологічних засобах боротьби із шкідниками для підвищення родючості й покращання структури ґрунтів, забезпечення повноцінного живлення рослин.

На учнівських НДЗД НЕНЦ завдяки співпраці з «Клубом органічного землеробства» закладені дослідні ділянки з використанням сидеральних культур, суміжних посівів, плоскорізного обробітку ґрунту та біологічних засобів захисту рослин. Зокрема проводяться дослідні ділянки по вивченню способів біологічного захисту капусти білоголової та томатів. Триває вивчення біопрепаратів: Тамір, Мікосан, Фіто Доктор, Колорадоцид, Емочки, Байкал тощо.

Відділ проводить інтродукцію малопоширених культур, зокрема батату. Вирощування цієї культури в умовах України передбачає розробку і вдосконалення методів ефективного розмноження, способів вирощування та підбір більш адаптованих сортів. Гурток «Юні рослинники» провів дослід на тему: «Вивчення способів розмноження батату». На основі вивчених особливостей росту і розвитку сортів батату в залежності від умов вегетаційного періоду, умов зберігання, способів вирощування, сортових особливостей розроблено комплекс агротехнічних заходів вирощування батату, які дозволять в умовах південного Полісся України підвищити рівень біологічного потенціалу культури.

Педагогічні працівники відділу, вбачаючи в своїх вихованцях майбутніх працівників аграрних об'єднань та суб'єктів ринкових відносин, працювали над розробкою та вдосконаленням нових напрямів дослідницької роботи, які за актуальністю, науковістю та перспективністю могли б зацікавити учнів у поглибленні своїх знань з профільних дисциплін.

Під час занять в гуртках «Основи агрохімії» вихованці засвоювали не лише теоретичний матеріал, а й мали творчі завдання, які реалізували під час проведення дослідницької роботи. Юннати відділу проводили дослід за завданням вчених Національного університету біоресурсів та природокористування України «Вплив ЕМ-препаратів на ріст та розвиток розсади помідора».

Проведені дослідження значно поглиблюють знання вихованців з біології та рослинництва, підвищують мотивацію займатись дослідницькою роботою не лише на навчально-дослідній земельній ділянці, а й на присадибній або дачній ділянці.

Юннатами створено колекцію цінних малопоширених сортів помідора з плодами різного забарвлення: фіолетового, чорного, зеленого, синього, білого рожевого, оранжевого та жовтого.

На сьогодні вже виведено сорти з фіолетовим, синім і зеленим забарвленням та кожен рік з'являються нові сорти чорноплідних та білоплідних томатів різного призначення, смаку і лежкості. До колекції входять такі сорти: «Де-барао чорний», «Циган», «Блеве р20», «Чорномор», «Чорний Принц», білий помідор «Великий пломбір», «Сніжно-білий», «Лебедина Пісня», «Цукор білий», «Бичаче серце біле», «Ківі», «Болото», «Хурма», «Де-барао золотий», «Де-барао червоний», «Клондайк», «Лонг кіпер», «Новачок рожевий», «Рожевий фламінго» тощо. Ці сорти можуть бути донорами цінних ознак на селекційно-генетичному відділку НДЗД.

Гурток юних екологів (керівник Драган О.А.) продовжив роботу над дослідницьким проектом «Екологічна безпека дитячих майданчиків житлової забудови масиву Виноградар» та «Дослідження якості питтєвої води з б'юветів житлової забудови масиву Виноградар». Вихованці гуртка також досліджували видовий склад та поведінку тварин в умовах урбанізованих територій. Роботи юних дослідників відзначені: на Всеукраїнському конкурсі винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного

напряму (для вікової категорії від 12 до 15 років) вихованець гуртка «Юний еколог» Міщенко Андрій, учень 10 класу спеціалізованої СЗШ № 3 з поглибленим вивченням інформаційних технологій м. Києва здобув III місце з роботою «Видовий склад та особливості поведінки кажанів в умовах міста (на прикладі м. Києва)» (секція біологія, хімія); на VI Всеукраїнському біологічному форумі учнівської та студентської молоді «Дотик природи» Міщенко Андрій, учень 11 класу спеціалізованої школи № 3 Подільського району м. Києва, вихованець гуртка юних екологів здобув II місце - проект: «Видовий склад та особливості поведінки кажанів в умовах мегаполісу (на прикладі м. Києва)»; на Всеукраїнському конкурсі винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку (для вікової категорії від 12 до 15 років) вихованка гуртка «Юний еколог» Абражевич Поліна, учениця 9 класу спеціалізованої школи №3 Подільського району м. Києва, вихованка гуртка юних екологів Національного еколого-натуралістичного центру здобула абсолютне I місце, назва проекту: «Перші відомості про панцирних кліщів (Acariformes Oribatida) ґрунтів Київського зоопарку» (керівник гуртка екологів Драган О.А.).

У відділі лікарських рослин навчально-дослідної земельної ділянки дослідницька робота проводилася за такою тематикою:

- Розмноження розторопші плямистої насіннєвим та розсадним способами (керівник Радченко Т.Д.);
- Введення дикорослих ягідників в культуру (керівник Радченко Т.Д.);
- Вплив строків живцювання на укорінення, ріст та розвиток шавлії звичайної (керівник Дзюбенко К.О.);
- Підвищення продуктивності нагідок лікарських залежно від строків сівби в умовах Південного Полісся України (керівник Дзюбенко К.О.).

Юні квітникарі проводили дослідження у закритому та відкритому ґрунті згідно обраної тематики:

- Розмноження камелії японської живцями (керівник Голосова А.В.);
- Оптиміальні способи прищеплення кактусів (керівник Голосова А.В.);

-Особливості вирощування та розмноження гедіхіума гарденіє квіткового (Штурмак Л.І.);

- Створення samozapильної лінії у перехресноzapильної гацанії гібридної (Штурмак Л.І).

Дослідницька робота вихованців гуртка «Основи ветеринарії» також отримала високу оцінку на Всеукраїнському конкурсі юних зоологів і тваринників. Так, II місце здобула Даниленко Анастасія (секція «зоологія»). У фінальному етапі МАН III місце здобула Атаманчук Анастасія (секція «ветеринарія, зоотехнія»).

4.3. Проведення масових заходів з вихованцями Національного еколого-натуралістичного центру

Цілеспрямоване формування особистості, створення оптимальних умов для її самореалізації, виховання активної життєвої позиції, національної свідомості, високих морально-етичних цінностей є основною метою організованих та проведених Центром протягом року заходів з учнівською молоддю. Завдання таких заходів – розвиток творчого мислення та естетичних смаків, інтересу до вивчення історії та традицій свого народу; формування комунікативної компетентності гуртківців, позитивної атмосфери в процесі навчання в Центрі; виховання вміння працювати в колективі, доброзичливого ставлення один до одного; забезпечення змістовного дозвілля вихованців.

Невід’ємною складовою навчально-виховного процесу в Центрі є заходи виховного спрямування. Здійснювалися вони відповідно до плану виховної роботи за такими напрямками: національно-патріотичне виховання, виховання громадянської, родинно-сімейної, екологічної культури, формування здорового способу життя. Заходи виховного спрямування проводилися за такими формами: конференції, вікторини, свята, конкурсні програми, круглі столи тощо.

День Соборності України юннати відзначили флешмобом «Серце України»; До Дня Гідності і Свободи презентовано тематичну виставку дитячої творчості, присвячену революційним подіям 2004 та 2013 років. У своїх творах юні натуралісти продемонстрували своє ставлення до подій Помаранчевої революції та Революції Гідності, що стали доленосними для народу України.

В гуртках Центру проведені тематичні заходи присвячені 70-й річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-й річниці завершення Другої світової війни, зокрема інформаційні години, лекції, бесіди, вистаки книг, відвідання Національного музею історії України.

В рамках декади з відзначення *Міжнародного дня Землі* вихованці гуртка юних екологів НЕНЦ (керівник Радченко Т.Д.) традиційно зустрілися з науковими співробітниками Національного природного парку «Голосіївський». Цього разу в гостях у юннатів були провідні фахівці з екологічної освіти О. Т. Крижановська та О. В. Крижановська. Зустріч була присвячена збереженню ранньоквітучих рослин, що зростають в парку, їх різноманіттю та сучасному стану. Діти ознайомились з науково-популярним виданням співробітників НПП «Голосіївський» – «Первоцвіти», а також з творами дитячої письменниці Олени Крижановської. Переможці екологічних вікторин отримали призи від журналів «Паросток» і «Колосок».

Для читачів бібліотеки ім. Юрія Збанацького Подільського району м. Києва спільно з провідними фахівцями Національного природного парку «Голосіївський» Крижановською О. Т. та Крижановською О. В. проведено виховний захід «Збережемо первоцвіти!». Учні дізналися про історію відзначення Дня Землі в світі та проведенням його в Україні, стали учасниками віртуальної екскурсії стежками НПП «Голосіївський», дізналися про перші весняні квіти, що зростають на території парку, заходами щодо їх охорони та познайомились з книжками дитячої письменниці Олени Крижановської.

З метою національно-патріотичного виховання учнівської молоді 21.05.2015 р. вихованці Школи народних ремесел провели свято «*День вишиванки*» до Всеукраїнського дня вишиванки. На святі вихованці Школи народних ремесел мали нагоду не тільки згадати українські традиції та культуру, а й дізнатись більше про класичну музику, відомих композиторів та їх біографію, згадати перших виконавців відомих творів. У рамках заходу діти разом з батьками відвідали концерт камерної музики «Жива музика серця». У програмі концерту прозвучали твори відомих композиторів: В.Моцарта, Г.Генделя, Ш.Гуно, П.Чайковського, М.Лисенка, О.Білаша, Д.Верді, Ф.Ліста, Перголезі. Виконали твори: Наталія Целуйко – сопрано, Наталія Курінна – фортепіано. Педагоги разом з вихованцями провели цікаві майстер-класи з декоративно-ужиткового та народного мистецтва для гостей та відвідувачів.

10 травня 2015 р. творчий колектив педагогів і вихованців Школи народних ремесел Центру брали участь у *Дні дитячої творчості*, організованому Національним музеєм народної архітектури та побуту України.

На фестивалі юні майстри презентували свої творчі роботи і провели майстер-класи. Особливе зацікавлення відвідувачів викликали роботи з Петриківського розпису. За активну участь у заході колектив Школи народних ремесел отримав Подяку від Національного музею народної архітектури та побуту України.

Доброю традицією колективу педагогів і юннатів Центру стало проведення фестивалю «*Музейний простір – творчий простір*» спільно з відділенням Національного музею Тараса Шевченка «Хата на Пріорці», з яким педагоги Центру налагодили плідну співпрацю.

В рамках фестивалю вихованці та педагоги Школи народних ремесел НЕНЦ провели майстер-класи з декоративно-ужиткового та народного мистецтва для гостей та відвідувачів. Також юні майстри мали нагоду відвідати виставку Заслуженого художника України Юрія Пацана, яка

експонувалася у виставковому залі музею. Фестиваль проходив в дружній, творчій атмосфері художників, майстрів і просто цікавих особистостей.

Традиційно кожного року гуртківці Центру прикрашають *Великоднє дерево* писанками, які вони підготували на конкурс. В конкурсі писанок призові місця посіли гуртківці «Школи ремесл», «Юні друзі природи», «Юні дендрологи».

Значна увага педагогами Центру приділялася патріотичному вихованню юннатів засобом еколого-натуралістичної роботи, зокрема: на відзнаку пам'ятної дати *Дня Перемоги* юннати Центру разом з педагогами висадили пам'ятну алею троянд на честь героїв Другої світової війни. Варто згадати, що тогочасний колектив Центру гідно захищав Батьківщину на фронті. Алея Пам'яті тепер прикрашає подвір'я Центру, а червоні троянди будуть ще довгі роки нагадувати усім працівникам та гостям Центру про подвиг нашого народу

12 червня 2015 року юннати Національного еколого-натуралістичного центру черговий раз відвідали Головний військовий клінічний госпіталь. Молодь вручила воїнам АТО подарунки, які були виготовлені під час Фестивалю народної творчості «Українське містечко».

Серед дарунків – листівки та малюнки воїнам, браслети з українською символікою, аромоторбинки, янголятка із соломи – всі вироби зроблені з любов'ю дбайливими дитячими руками, тож можуть бути гідно названими оберегами для солдатів.

Юннати наповнили кошики з лози природними ласощами – черешнею та полуницею, вирощеними на навчально-дослідній земельній ділянці Національного еколого-натуралістичного центру. Екологічно чиста ягідна продукція, зібрана з щирими добрими думками, сприятиме швидкому одужанню воїнів.

З нагоди *Дня визволення м. Києва* від німецьких загарбників за ініціативи громадської організації «Всеукраїнський Альянс Бійців та Волонтерів АТО» в Центрі було проведено національно-патріотичний захід

«Українці разом». Діти, батьки, педагоги плели маскувальну сітку для бійців полку «Азов», змагалися в кросворді знаннями з історії України та видатних особистостей нашого народу.

Бійці з полку «Азов» на тренажерах демонстрували знання та вміння поводження зі зброєю. Вчили як збирати і розбирати автомат, показували з чого він складається. Вихованці НЕНЦ мали змогу позмагатись і повчитись. Учні привітали солдатів з наступаючим святом і передали подарунки воїнам-захисникам Вітчизни полку «Азов».

Вихованці Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді та юні садівники -- учасники Всеукраїнського дитячого фестивалю «Україна – сад» напередодні *Дня захисника Вітчизни* відвідали поранених воїнів у Київському госпіталі. Діти віршами привітали воїнів-героїв з Днем захисника Вітчизни та святом Покрови. З побажаннями міцного здоров'я та швидкого одужання діти пригощали героїв фруктами з «юнатівського кошику» та дарували виготовлені власноруч обереги. За неодноразову благодійну допомогу пораненим військовослужбовцям із зони АТО, які знаходяться на лікуванні в Київському госпіталі, юні натуралісти нагороджені Грамотою Київського військового госпіталю.

Напередодні Нового року з вихованцями Центру проведено новорічно-різдвяну *виставку «Новорічна композиція»* в підтримку *акції «Збережемо ялинку»*. Виставка була проведена з метою залучення учнівської молоді до громадського руху за збереження від порубок дерев хвойних порід та поширення досвіду цієї діяльності серед молоді, а також з метою екологічного, природоохоронного та естетичного виховання.

З метою ознайомлення вихованців з традиціями і обрядами українського народу, пов'язаних зі святами зимового циклу, з гуртківцями було проведено *свято Св. Миколая*. На учасників свята чекала цікава, змістовна програма: театралізоване дійство, конкурси та вікторини.

Одне з найулюбленіших свят вихованців – *Новорічний карнавал*. Традиційно це свято збирає найбільшу кількість учасників, всі гуртки

заздалегідь до нього готуються: різноманітні карнавальні костюми, цікаві новорічні постановки, номери художньої самодіяльності. Цього року темою дійства стало проведення Міжнародного Нового року. Справжньою кульмінацією свята став виступ вихованців гуртка «Юні кінологи».

Протягом року були організовані тематичні виставки юннатівських робіт та робіт школярів – учасників Всеукраїнських конкурсів «Правдивий світ птахів», «В об'єктиві натураліста» тощо.

V. Методична робота

5.1. Інформаційно-аналітична робота

Важливою складовою методичної роботи Центру є аналітична діяльність. Протягом звітнього періоду працівники Центру здійснювали відбір і систематизацію інформації, організовували оперативне ознайомлення вчителів, педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів з науково-методичною інформацією, нормативно-правовими документами, організовували своєчасне надходження необхідної інформації. Методичними працівниками Центру підготовлено низку інформаційно-аналітичних матеріалів для МОН України, зокрема:

інформація за результатами діяльності Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді до Державної доповіді Верховної Ради України: Діяльність НЕНЦ з допрофесійної підготовки та професійної орієнтації. Суспільно-політична активність вихованців Центру. Волонтерство, як прояв національно-патріотичної свідомості вихованців. Суб'єкти формування національно-патріотичного світогляду та громадянської активності дітей та учнівської молоді. Діяльність Центру спільно з Громадськими організаціями щодо формування патріотичної свідомості вихованців. Національно-патріотичне виховання як пріоритетне в системі виховання дітей. Міжнародне співробітництво НЕНЦ. Досягнення. Співпраця. Перспективи.

інформаційно-методичний матеріал щодо здійснення координаційної діяльності обласними ЕНЦ (СЮН);

інформаційно-методичні матеріали щодо професійного стандарту педагога позашкільного навчального закладу;

інформаційно-методичні матеріали щодо конкурентоспроможності позашкільного навчального закладу;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення III Всеукраїнського конкурсу «ЕКОклас»;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення XV Всеукраїнського чемпіонату з інформаційних технологій «Екософт–2016»;

інформація щодо проведення оздоровчої кампанії влітку 2015 року в системі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення Всеукраїнського турніру юних натуралістів 2016;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення Всеукраїнської інтернет-олімпіади «Крок до знань 2016»;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення Заочного міжнародного конкурсу «Енергозберігаючі традиції народів України та Молдови»;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення Всеукраїнського конкурсу-огляду «Географічний майданчик в дії» (2015 – 2016 рр.);

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення Всеукраїнського заочного конкурсу робіт юних фотоаматорів “Моя країна – Україно!”;

інформаційно-аналітичні матеріали про проведення щорічної Всеукраїнської акції «День натураліста»;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької еколого-патріотичної гри «Паросток»;

інформаційно-аналітичні матеріали про проведення Всеукраїнського біологічного форуму учнівської та студентської молоді «Дотик природи»;

інформаційно-аналітичні матеріали про проведення Всеукраїнського фестивалю «Україна – сад»;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення тренінгу з патріотичного виховання;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення семінарів-тренінгів з моніторингу навколишнього природного середовища;

інформаційно-аналітичні матеріали про проведення Зльоту натуралістів України;

інформаційно-методичні матеріали [щодо проведення літніх практик юних натуралістів](#);

інформаційно-методичні матеріали щодо відвідування музеїв та проведення навчально-тематичних екскурсій;

інформаційно-аналітичні матеріали про проведення ІХ Всеукраїнського експедиційно-польового збору команд юних екологів;

інформаційно-аналітичні матеріали про проведення Всеукраїнського педагогічного практикуму «Світ творчості»;

інформаційно-методичні матеріали про проведення ІІІ Всеукраїнського експедиційно-польового збору команд юних зоологів;

інформаційно-методичні матеріали щодо відзначення Дня пам'яті та примирення і Дня Перемоги над нацизмом у Європі;

інформаційно-методичні матеріали щодо заходів з відзначення у 2015 році 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці завершення Другої світової війни;

інформаційні матеріали «Про відкриття «Екологічної лінії – SOS»;

інформаційні матеріали «Про проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції «День рослин»;

інформаційні матеріали «Про проведення соціально-екологічної акції «Зробимо Україну чистою! – 2015»»;

інформаційні матеріали «Про проведення Всеукраїнського турніру «Юний зоолог»»;

інформаційно-методичні матеріали щодо проведення Всеукраїнської серпневої конференції для методистів еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів) та вчителів біології загальноосвітніх навчальних закладів «Педагогічний пошук – 2015»;

інформаційні матеріали «Про запровадження Всеукраїнського конкурсу-огляду «Дивовижна теплиця» у 2015 р.»;

інформаційні матеріали «Про проведення педагогічної конференції з освіти в галузі енергозбереження та пом'якшення наслідків глобальної зміни клімату «Клімат, природа, енергія»»;

інформація про організацію і проведення зимового оздоровлення в регіонах в системі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичних напрямку у 2015р;

інформаційні матеріали щодо проведення Всеукраїнського конкурсу «Цікава школа» у 2015 р.;

інформаційні матеріали «Про проведення Всеукраїнського екологічного форуму»;

інформаційно-аналітичну довідку про стан екологічної освіти і виховання /матеріали для Міністерства екології та природних ресурсів України;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнського конкурсу з квітникарства та ландшафтного дизайну позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів «Квітуха Україна»;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнського конкурсу з флористики та фітодизайну позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів «Країна Юннатія»;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнського конкурсу досягнень юних зоологів і тваринників;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнського конкурсу дослідницько-експериментальних робіт із природознавства «Юний дослідник»;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнської природоохоронно-пропагандистської акції «Птах року»: «Рожевий пелікан-Птах року 2015»;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнської акції «Годівничка»;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнської акції «День зустрічі птахів»;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнського конкурсу малюнка «Зоологічна галерея»;

інформаційно-аналітичну довідку про проведення Всеукраїнського юнацького фестивалю «В об'єктиві натураліста – 2015»;

аналіз профільної діяльності у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України за 2015 рік;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнської новорічно-різдвяної виставки «Новорічна композиція»;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнського конкурсу на краще озеленення «Галерея кімнатних рослин»;

інформаційно-методичний матеріал щодо проведення Всеукраїнської трудової акції «Парад квітів біля школи»;

аналітична довідка про проведення Всеукраїнського семінару-тренінгу по програмі *GLOBE*;

аналітичну інформацію про ІУ Всеукраїнський польовий збір команд юних ботаніків;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення національного туру Міжнародного конкурсу шкільних проектів з енергоефективності «Енергія і середовище»;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення ХІУ Всеукраїнського конкурсу колективів екологічної просвіти загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів «Земля - наш спільний дім»;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення ІХ Всеукраїнського збору команд юних екологів;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення Всеукраїнського конкурсу «Мій рідний край, моя земля»;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення Всеукраїнського еколога-натуралістичного походу «Біощит» у 2015 році;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо виконання «Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 рр.» у 2015 році;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення ІХ Всеукраїнського зльоту трудових аграрних об'єднань учнівських виробничих бригад загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення ІХ Всеукраїнського зльоту команд учнівських лісництв загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів;

аналітичні матеріали щодо проведення очних та заочних заходів з учнівською молоддю (конкурсів, зльотів, пошуково-краєзнавчих та трудових акцій тощо);

аналітична інформація про основні досягнення вихованців Національного еколога-натуралістичного центру учнівської молоді у міжнародних заходах у 2015 році;

аналітичні матеріали щодо стану і перспектив методичної діяльності позашкільних навчальних закладів еколога-натуралістичного напрямку;

аналітична доповідна «Виставкова діяльність Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді»;

аналітичні матеріали за результатами проведення заходів з підвищення кваліфікації педагогічними працівниками загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів (конференцій, семінарів-практикумів, курсів підвищення кваліфікації тощо);

інформаційні матеріали про роботу ПШУМ;

інформаційні матеріали про узагальнення досвіду роботи Закарпатського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді; Козівського дитячого парку «Лісова пісня» Тернопільської області; Києво-Святошинського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Київської області; Уманського міського еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Черкаської області; Балаклійської районної станції юних натуралістів Балаклійської районної ради Харківської області.

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення відкритого рейтингу якості позашкільної освіти «Золота когорта позашкільників»;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення Всеукраїнського конкурсу науково-методичних розробок з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти хіміко-біологічного профілю;

інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення щорічних заочних Позашкільних педагогічних читань-виставки видавничої продукції з питань позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку;

статистичні дані про позашкільні навчальні заклади України еколого-натуралістичного профілю на підставі аналізу річних звітів обласних ЕНЦ/СЮН;

інформаційні матеріали про літнє оздоровлення дітей у 2015 році в системі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного профілю України;

інформаційні матеріали до Державної служби заповідної справи Міністерства екології та природних ресурсів України щодо заповідання

природних територій учасниками Всеукраїнського конкурсу школярів та учнівської молоді «Вчимося заповідувати»;

інформаційні матеріали щодо участі учнівської молоді в трудових акціях, присвячених Міжнародному дню Землі та Дню довкілля в Україні.

За результатами проведення всеукраїнських заходів сформовано банки даних:

- банк профільної діяльності навчальних закладів України за 2015 рік;
- банк даних за результатами проведення всеукраїнських конкурсів для педагогічних працівників;
- банк даних за результатами проведення всеукраїнських конкурсів дослідницького характеру тощо.

Систематично розроблялися та готувалися до друку інструктивно-методичні матеріали, положення, тематика та методика науково-дослідницьких робіт. Протягом року підготовлено 75 інформаційно-аналітичних та 53 інструктивно-методичних матеріалів.

Для інформування педагогічних працівників та учнівської молоді про події в Центрі широко використовувалися можливості Інтернет-сторінки сайту НЕНЦ, зокрема на сайт підготовлено та подано 185 інформаційно-методичних матеріалів.

5.2. Координаційно-методична діяльність

У 2015 році методична служба Центру координувала діяльність 134 еколого-натуралістичних центрів, станцій юних натуралістів, 4 філій, 3 дитячих ботанічних садів, профільних відділів палаців та будинків творчості дітей та юнацтва, на базі яких працювало понад 7,6 тис. творчих учнівських об'єднань 69 профілів (охоплення дітей та учнівської молоді понад 120,5 тис.).

Особлива увага приділялась питанням збереження мережі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку. З метою забезпечення ефективної координаційно-методичної роботи

Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді функціонує Інститут кураторства. Діяльність цієї інноваційної форми координації еколого-натуралістичної роботи сприяла ширшому долученню органів місцевої влади до розвитку позашкільної освіти, до розв'язання гострих проблем.

З метою розвитку позашкільної еколого-біологічної освіти підготовлено методичні листи «Про створення та функціонування позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного профілю на базі різних типів навчальних закладів» № 221 від 12.11.2015 р., «Конкурентоспроможний сучасний позашкільний навчальний заклад. Який він?» та методичні матеріали: «Взаємодія загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів у створенні єдиного освітнього простору» (методичні матеріали щодо проведення серпневих педагогічних конференцій в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного профілю) № 135 від 05.08.2015р. тощо.

Проведено тематичні виїзди до позашкільних навчальних закладів Волинської, Івано-Франківської, Кіровоградської, Миколаївської, Харківської, Хмельницької, Херсонської, Одеської, Чернівецької, Львівської областей, зокрема:

- до Чернівецької області (мета виїзду: проведення Всеукраїнського семінару заступників директорів центрів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, тема виїзду: «Стан та зміст методичної роботи в позашкільних навчальних закладах області»);
- до Хмельницької області (тема виїзду: «Формування допрофесійної компетентності учнів в умовах учнівських лісництв»);
- до Волинської області (тема виїзду «Стан та зміст екологічної освіти та виховання в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах»);
- до Херсонської області (мета виїзду: проведення Всеукраїнського практикуму «Світ творчості»);

- до Одеської області (тема виїзду: «Стан та зміст дослідницької роботи в гуртках аграрного профілю в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах»);
- до Івано-Франківської області (тема виїзду: Стан та зміст екологічної освіти в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах»);
- до Львівської області (мета виїзду: проведення IX Всеукраїнського експедиційно-польового збору команд юних екологів);
- до Кіровоградської області (мета виїзду: проведення III Всеукраїнського експедиційно-польового збору команд юних зоологів);
- до Миколаївської області (мета виїзду: проведення Всеукраїнського юнацького фестивалю «В об'єктиві натураліста – 2015»;
- до Харківської області (мета виїзду: проведення Всеукраїнського семінару-практикуму за темою «Екологічне виховання дітей та учнівської молоді з використанням об'єктів природно-заповідного фонду».

Виїзди оформлені відповідними аналітичними доповідними записками.

Для забезпечення діяльності позашкільних навчальних закладів нормативними документами методичними працівниками Центру було підготовлено і зареєстровано в Міністерстві юстиції України «Положення про навчально-дослідні тваринницькі комплекси» (13 жовтня 2015 року за № 1252/27697); «Положення про учнівські теплиці» (13 жовтня 2015 року за № 1251/27696); «Положення про учнівські навчально-дослідні земельні ділянки» (27 березня 2015 р. за №337/26782); «Положення про учнівські лісництва» (27 березня 2015 року за № 339/26784); «Положення про Природничу школу учнівської молоді» (14 лютого 2015 р. за №160/26605).

Забезпечення відповідного рівня біологічної підготовки учнівської молоді в умовах стрімкого розвитку сучасної біології є одним із пріоритетних завдань позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку. Вирішення цього завдання потребує обов'язкової організації

профільних об'єднань з біології у структурі загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів. З метою підвищення якості біологічної освіти учнівської молоді розроблена «Функціональна модель еколого-біологічної освіти у позашкільному навчальному закладі».

З метою виявлення творчо працюючих педагогічних колективів позашкільних навчальних закладів, розповсюдження передового педагогічного досвіду, пошуку інноваційних ідей та технологій щодо оновлення змісту навчання та виховання дітей, публічного визнання внеску позашкільних навчальних закладів у розвиток системи освіти, формування іміджу позашкільних навчальних закладів, з 2007 року Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України спільно з Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді проводить щорічний відкритий рейтинг якості позашкільної освіти «Золота когорта позащкільників». У 2015 р. на розгляд журі були представлені роботи, які розкривають інноваційні форми управлінської діяльності, прогностичні орієнтири інноваційного розвитку позашкільного закладу та моніторинг якості освіти у позашкільному навчальному закладі.

5.3. Навчально-методична робота.

Навчально-методична робота у 2015 році була спрямована на розробку програмно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу обласних, районних, міських позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку. Оновлено зміст навчальних програм відповідно до Вимог до змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти, визначених в листі Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 05.06.2013 № 14.1/10-1685.

До нового 2015/2016 навчального року підготовлено *навчальні програми*: Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: **еколого-біологічний профіль „Природа рідного краю”** Т.М.Васютіна, О.А. Драган, Л.А.Трегубова_(Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист

Міністерства освіти і науки України від 11.11.2015 № 1/11-16378), Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку. Природнича школа учнівської молоді: секція «Біологія» (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист Міністерства освіти і науки України від 11.11.2015 № 1/11-16376).

Підвищенню якості позашкільної еколого-біологічної освіти сприяє проведення Всеукраїнського конкурсу науково-методичних розробок з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти хіміко-біологічного профілю. На розгляд журі представлено 292 науково-методичних розробок, визначено переможцями відповідних ступенів: 70 – I ст., 68 –II ст., 51 –III ст. (наказ НЕНЦ №21 від 02.04.2015р.).

У представлених на Конкурс роботах розкриваються сучасні підходи до організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах, кращий педагогічний досвід, спрямований на допомогу керівникам гуртків. Високою якістю відзначаються конкурсні роботи педагогічних працівників позашкільних закладів Дніпропетровської, Житомирської, Вінницької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської, Сумської, Чернівецької, Чернігівської областей, які отримали найбільшу кількість відзнак. Разом з тим журі відмітило, що частина робіт не відповідає умовам Конкурсу. Зокрема, не обґрунтовується актуальність обраної теми відповідно до провідних тенденцій розвитку позашкільної освіти, відсутні загальні рекомендації щодо практичного використання розробки іншими педагогами, деякі розробки подані у формі звітів.

У звітному році проведено також Всеукраїнський конкурс програм профільних таборів (змін) для учнівської молоді віком від 12 до 16 років.

Відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, затвердженої Наказом МОН № 641 від 16.06.15 року щодо необхідності пошуку нових підходів і нових шляхів до виховання патріотизму

як почуття і як базової якості особистості НЕНЦ ініціював проведення з 5 по 9 жовтня 2015 року Всеукраїнської дитячо-юнацької еколого-патріотичної гри «Паросток». Гра проводиться з метою посилення патріотичного виховання учнівської молоді та активізації засобів системи національно-патріотичного виховання.

На сайті НЕНЦ розміщено Методичні рекомендації з національно-патріотичного виховання виховців, учнів, слухачів, започатковано розробку циклу уроків (занять) національно-патріотичного напрямку – «Митці України», підготовлена методична розробка занять в творчих учнівських об'єднаннях на тему «Україна – єдина країна» та «Герої поряд: мужність українських військових на прикладі Надії Савченко».

Продовжено створення медіатеки сучасних навчально-методичних матеріалів, зокрема, у форматі “P. Point” віртуальних занять відкритого електронного простору “Освітній електронний ресурс НЕНЦ»:

- Різноманітність та екологія птахів;
- Живлення рослин;
- Визначення відсоткового вмісту крохмалю в бульбах картоплі;
- Пікірування розсади овочевих культур;
- Зернові злакові культури;
- Жито;
- Дворічні квітково-декоративні рослини;
- Ліс і здоров'я людини;
- Тип членистоногі;
- Властивості та рівні організації живої матерії.

5.4. Науково-методична робота

Координує науково-методичну діяльність позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку кафедра методики позакласної та позашкільної роботи.

Протягом календарного року кафедра методики позакласної і позашкільної роботи зосереджувала роботу над науковою темою: *«Формування ціннісних орієнтирів навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах»*. Наукові співробітники кафедри координують також роботу педагогічного колективу над виконанням науково-методичної теми: *«Проектування змісту біологічної освіти в основній школі»*. Тема цього дослідження є складовою комплексної теми лабораторії хімічної та біологічної освіти Інституту педагогіки НАПН України.

У звітному році спільно з директором НЕНЦ кафедрою:

- розроблені та впроваджені у навчальний процес робочі навчальні програми для магістрів спеціальності «Управління навчальним закладом» факультету психології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, а саме: «Управління вищим навчальним закладом», «Історія освітнього менеджменту», «Управління науково-дослідницькою та науковою діяльністю», «Управління навчально-виховною та методичною роботою»;

- розроблений курс лекцій-презентацій з дисциплін «Історія освітнього менеджменту», «Управління науково-дослідницькою та науковою діяльністю», «Управління навчально-виховною та методичною роботою» для студентів факультету психології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка;

- розроблені матеріали для колективної монографії та методичного посібника Інституту проблем виховання НАПН України: монографія *«Формування у вихованців позашкільних навчальних закладів базових компетентностей»* (19,18 д.а.), методичний посібник *«Компетентнісний підхід у навчально-виховному процесі позашкільного навчального закладу»* (10,35 д.а.).

Розроблено і науково обґрунтовано організаційно-педагогічні умови оптимізації процесу формування екологічної компетентності вихованців у позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку.

Результати роботи доповідались на Всеукраїнській науково-практичній конференції Інституту проблем виховання НАПН України та Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (22 жовтня 2015 р.) «Особистісний розвиток дітей та молоді в інноваційно-орієнтованому освітньому середовищі». Напрями роботи конференції – сучасні акценти виховного процесу, формування духовної особистості у взаємодії сім'ї та школи, формування патріотичної свідомості особистості у позашкільних навчальних закладах.

З метою екологізації дослідницької діяльності учнівської молоді позашкільних навчальних закладів у 2015 році продовжувалася робота двох експериментальних майданчиків, яким надано статус експериментального позашкільного навчального закладу всеукраїнського рівня:

- на базі Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Херсонської обласної ради (наказ МОН України № 581 від 13.05.2014 р.). Тема: «Екологізація дослідницької діяльності учнівської молоді у взаємодії позашкільного навчального закладу із об'єктами природо-заповідного фонду»;

- на базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» Чернігівської області (наказ МОН України №923 від 11.08.2014 р.). Тема: «Формування культурно-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку».

У практику діяльності навчально-виховного процесу Національного еколого-натуралістичного центру й системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників впроваджені результати науково-дослідної роботи Тетяни Миколаївни Третяк «Психологічне дослідження сприймання старшокласниками техноінформаційних індикаторів реальності» (2012-2015 рр.). Виявлені теоретичним шляхом психологічні закономірності творчого сприймання інформації в їх взаємопоєднанні з проблемами творчості, творчої обдарованості, творчих здібностей учнів були експериментально апробовані в освітню практику цілісної системи психолого-педагогічного забезпечення

процесу творчого розвитку учнів, яка включає до свого складу засоби психологічної діагностики, методи і прийоми психологічного консультування вихованців й педагогів, методичні засоби стимулювання й розвитку творчого сприймання інформації.

Експериментальна апробація розроблених авторських методик на заняттях творчих учнівських об'єднань екологічного, біологічного, сільськогосподарського профілю, школи передового досвіду на базі Всеукраїнського профільного оздоровчого табору «Юннат», Природничої школи учнівської молоді підтвердила ефективність системи творчого тренінгу формування в учнів готовності до творчого сприймання інформації і отримала схвальні оцінки з боку педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку України.

У звітному році спільно із співробітниками кафедри розроблені:

- Концепція розвитку Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді на період до 2020 року;
- Програма розвитку Національного еколого-натуралістичного центру МОН України (2016–2020 р. р.);
- Професійний стандарт педагога позашкільного навчального закладу;
- Модель виховання в позашкільлі;
- Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку;
- Методичні рекомендації щодо зооветеринарних аспектів утримання тварин у куточку живої природи загальноосвітнього та позашкільного навчального закладу тощо.

На засіданні кафедри розглядалися питання вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду таких позашкільних навчальних закладів:

- Закарпатського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді за темою: «Виїзні форми роботи – вагомий компонент

організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах» (директор: Геревич О.В.);

- Козівського дитячого парку «Лісова пісня» Тернопільської області за темою: «Методика організації діяльності учнів з вивчення та збереження біорізноманіття в умовах дитячого парку «Лісова пісня» (директор: Нечипорук Г. Л.);

- Києво-Святошинського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Київської області за темою: «Формування дослідницької компетентності вихованців центру еколого-натуралістичної творчості» (в.о. директора: Оздравіна С.В.);

- Уманського міського еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Черкаської області за темою: «Структура і зміст національно-патріотичного виховання особистості в центрі еколого-натуралістичної творчості» (директор: Курінська Л. В.);

- Балаклійської районної станції юних натуралістів Балаклійської районної ради Харківської області за темою: «Формування конкурентоздатності вихованця районної станції юних натуралістів» (директор: Пурдя Л.А.).

З метою вивчення та поширення педагогічного досвіду також було проведено заочний конкурс авторських сучасних моделей організації дозвілля у профільних таборах; конкурс проектів проведення літніх профільних науково-дослідницьких таборів-експедицій та наукових шкіл; конкурс-огляд соціально-педагогічних виховних систем позашкільних навчальних закладів.

Протягом звітнього періоду співробітники кафедри методики позакласної і позашкільної роботи та методисти Центру брали участь у підготовці та роботі науково-практичних конференцій, методичних семінарів, курсів, зокрема:

- Всеукраїнської серпневої конференцію «Педагогічний пошук-2015»» (м. Київ, 19 - 20 серпня 2015 р.);

- Форуму педагогів-позашкільників „Позашкільна освіта у розвитку держави: досвід і перспективи”.(м. Київ, 16 - 17 вересня 2015 р.);
- Всеукраїнського семінару заступників директорів центрів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді «Розвиток науково-пізнавальної активності дітей та учнівської молоді засобами еколого-натуралістичної роботи» (Чернівецька область, 20-22 травня 2015 р.);
- Всеукраїнського педагогічного практикуму «Світ творчості» за участі директорів обласних, еколого-натуралістичних центрів «Інноваційна та дослідно-експериментальна робота з екологізації діяльності позашкільного закладу» (Херсонська область, 9 - 11 червня 2015 р.);
- Всеукраїнського семінару-практикуму «Екологічне виховання дітей та учнівської молоді з використанням об’єктів природно-заповідного фонду» (Харків, 29-31 жовтня 2015 р.);
- Педагогічних Макаренківськівських читаннях «Педагогічні ідеї А.С. Макаренка і завдання трудового виховання сьогодення» (м. Одеса, 8-10 вересня 2015 р.);
- Педагогічних читаннях В.О.Сухомлинського «Реалізація завдань сучасного трудового виховання неповнолітніх в контексті педагогічної системи В.О.Сухомлинського» (м. Хмельницький, 8-10 вересня 2015 р.);
- Академії розвитку Intel ISEF в Україні для наукових керівників учнівських проектів та педагогів;

- Академії наукових та педагогічних керівників МАН (відділення «Хімія та біологія», «Екологія та аграрні науки»);
- Всеукраїнському семінарі-практикумі для координаторів програми GLOBE в Україні;
- Смиренківських читаннях «Дослідницька робота з садівництва в творчих учнівських об'єднаннях».

19-20 серпня 2015 року в м. Києві Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді Міністерства освіти і науки України спільно з Національною академією педагогічних наук України проведено Всеукраїнську серпневу конференцію «Педагогічний пошук-2015».

На конференції обговорювалися питання розвитку еколого-біологічної освіти дітей та молоді в контексті сучасної освітньої політики; взаємодії завдань загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів у створенні єдиного освітнього середовища; державних стандартів повної загальної середньої освіти, навчальних планів, програм, підручників та посібників біологічного змісту; шляхів формування змісту біологічної освіти повної загальної середньої освіти.

Учасниками заходу стали біля 100 педагогів (методисти позашкільних навчальних закладів, фахівці інститутів післядипломної педагогічної освіти, вчителі біології загальноосвітніх навчальних закладів, наукові та науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів) із усіх регіонів України.

У заході взяли участь Я. Б. Блюм - доктор біологічних наук, професор академік НАН України, директор Інституту харчової біотехнології та геноміки НАН України, І. Д. Бех - доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України, С. С. Фіцайло - заступник начальника відділу змісту середньої освіти, мовної політики та освіти національних меншин департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України.

У рамках серпневої конференції працювала педагогічна майстерня і дискусійні майданчики: «Сучасні педагогічні технології у викладанні біологічних дисциплін в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах»; «Особистісно орієнтовані системи і технології роботи із обдарованою учнівською молоддю»; «Технології і методики здоров'язберігаючого навчання»; «Організація науково-дослідної діяльності на уроках, в позакласній та позашкільній діяльності».

За підсумками роботи видано збірник матеріалів конференції.

Актуальним питанням розвитку позашкільної еколого-біологічної освіти був присвячений *Форум педагогів-позашкільників „Позашкільна освіта у розвитку держави: досвід і перспективи”*. В роботі заходу взяли участь педагоги центрів еколого-натуралістичної творчості, наукові співробітники Інституту проблем виховання НАПН України, Інституту модернізації освіти, галузевих інститутів НАН України, представники громадських організацій. На пленарному засіданні широко обговорювалися питання:

- місія позашкільної освіти в контексті сучасної соціальної політики держави;
- модернізація позашкільної освіти в сучасних соціокультурних умовах.

Продуктивно відбулися засідання секцій, на яких обговорювалися питання програмно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу, підготовки кадрів і підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів, впровадження сучасних освітніх технологій, роль позашкільних навчальних закладів у формуванні єдиного освітнього простору. Простір форуму було розширено за рахунок панельної дискусії, презентації сучасних інноваційних практик, майстер-класів. Широкому ознайомленню, обговоренню і впровадженню наукових розробок та педагогічного досвіду в освітню практику сприяла виставка „Сучасна позашкільна освіта – 2015”.

20-22 травня 2015 року, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.02.2015 № 99 «Про затвердження плану навчальних семінарів педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів на 2015 рік» на базі навчальних закладів Чернівецької області проведено *Всеукраїнський семінар заступників директорів центрів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді «Розвиток науково-пізнавальної активності дітей та учнівської молоді засобами еколого-натуралістичної роботи».*

Учасники семінару ознайомилися із роботою Чернівецького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Сторожинецького районного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Вижницького коледжу прикладного мистецтва імені В.Шкрібляка, Лужанського ЗНЗ I-III ступенів імені В. Орелецького та Вижницького національного природного парку.

На прикладі співпраці комунального закладу “Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді” та Національного природного парку «Вижницький» педагоги ознайомились із використанням освітнього потенціалу еколого-просвітницького центру Національного парку в контексті «екологізації» освіти, новими методиками ботанічних досліджень, зокрема сітковим картуванням як інструментом моніторингу біорізноманіття, представлених співробітниками кафедри ботаніки, лісового і садово-паркового господарства Інституту біології, хімії та біоресурсів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Світлана Руденко, доктор біологічних наук, професор кафедри екології та біомоніторингу Інституту біології, хімії та біоресурсів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича представила учасникам проект «Етнекологічні особливості та дослідження екологічного стану Буковини», в якому задіяні комунальний заклад “Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді”, кафедра екології та біомоніторингу Інституту біології, хімії та біоресурсів Чернівецького

національного університету імені Юрія Федьковича та 35 сільських шкіл Чернівецької області. Заступники директорів ознайомились з роботою одного із учасників цього проекту -- Лужанського загальноосвітнього навчального закладу, на базі якого працює секція «Екологія» виїзної очно-заочної біологічної школи комунального закладу “Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді”.

За підсумками заходу видано збірник матеріалів Всеукраїнського семінару заступників директорів центрів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді «Розвиток науково-пізнавальної активності дітей та учнівської молоді засобами еколого-натуралістичної роботи».

Питанням підвищення фахової майстерності педагогів, удосконалення навчально-виховного процесу, пошуку перспективних шляхів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу сучасної системи позашкільної освіти присвячено *Всеукраїнський педагогічний практикум «Світ творчості»* за участі директорів обласних, еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів), який відбувся 9 - 11 червня 2015 року на базі КЗ «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради. Відповідно до програми проведено пленарне засідання, працювала виставка «Творчість юннатів Херсонщини». Учасники практикуму ознайомилися із досвідом роботи загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області, об'єктами природно-заповідного фонду, а саме: комунального закладу «Цюрупинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів» Херсонської обласної ради; з досвідом використання навчальними закладами області освітнього потенціалу біосферного заповідника «Асканія-Нова» ім. Ф.Е. Фальц-Фейна, національного природного парку «Олешківські піски», як інтегральною формою «екологізації» навчально-виховного процесу, загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5 Каховської міської ради та Каховської міської станції юннатів.

Комунальний заклад «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради презентував досвід роботи з

реалізації дослідно-експериментальної роботи за темою: «Екологізація дослідницької діяльності учнівської молоді у взаємодії позашкільного навчального закладу із об'єктами природно-заповідного фонду». Результати дослідно-експериментальної роботи за темою: «Ресурсне забезпечення системи раннього творчого розвитку дитини в освітньому закладі» висвітлено на прикладі Генічеської райСЮН.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.02.2015 № 99 «Про затвердження плану навчальних семінарів педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів на 2015 рік» Департаментом науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації, Комунальним закладом «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості», Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді Міністерства освіти і науки України у м. Харків з 29 по 31 жовтня 2015 року проведено *Всеукраїнський семінар-практикум за темою «Екологічне виховання дітей та учнівської молоді з використанням об'єктів природно-заповідного фонду»*. Захід проводився з метою актуалізації ролі позашкільної освіти в реалізації прав дітей на культурну і творчу діяльність у вільний час, створення освітнього простору позашкільних навчальних закладів в умовах реформування освіти в Україні для формування нової моделі виховання, а також з нагоди 80-річчя від дня заснування Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» та 90-річчя юннатівського руху на Україні. Учасниками заходу були директори обласних еколого-натуралістичних центрів учнівської молоді (станцій юних натуралістів).

Програма заходу включала ознайомлення із досвідом роботи загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, об'єктами природно-заповідного фонду області, а саме: КЗ «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості», Балаклійської станції юних натуралістів Балаклійської районної ради, КЗ «Харківський зоологічний парк», РЛП «Фельдман-екопарк». На базі РЛП «Фельдман-екопарк» проведено семінар за

темою «Співпраця позашкільного навчального закладу із громадськими організаціями як передумова успішного формування освітнього простору». Учасники заходу взяли участь у роботі круглого столу, під час якого були обговорені актуальні проблеми щодо координації еколого-натуралістичної роботи в системі закладів позашкільної освіти, розвитку позашкільної еколого-біологічної освіти, оновлення її змісту, впровадження в навчально-виховний процес сучасних технологій, новітніх досягнень, досвід загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах з впровадження нових форм екологічного виховання учнівської молоді.

Спільно з Одеським обласним гуманітарним центром проведені Макарєнківські читання «Педагогічні ідеї А.С. Макарєнка і завдання трудового виховання сьогодення». Головною ідеєю читань є популяризація педагогіки трудового виховання учнівської молоді шляхом висвітлення виробничої діяльності в загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних навчальних закладах України, використання педагогічної спадщини А.С. Макарєнка в сучасних умовах та розвиток педагогічного руху "Макарєнко – діалог із сучасністю". Актуальним питанням трудового виховання учнівської молоді присвячені педагогічні читання «Реалізація завдань сучасного трудового виховання неповнолітніх в контексті педагогічної системи В.О. Сухомлинського», проведені на базі Хмельницького обласного еколого-натуралістичного центру.

Залучено значний науковий потенціал до проведення Симиренківських читань «Сучасний стан на перспективи садівництва в Україні» в рамках Всеукраїнського дитячого фестивалю «Україна-сад», зокрема, наукових співробітників Національного ботанічного саду ім. Гришка НАН України, Інституту садівництва НААН України, викладачів Національного університету біоресурсів та природокористування тощо.

5.5. Підготовка педагогічних кадрів нової генерації

Протягом 2015 року продовжено роботу з підготовки нової генерації педагогічних кадрів для профільних позашкільних навчальних закладів.

Проведено факультативи, практичні та семінарські заняття з позашкільної педагогіки, екології, методики викладання біології для студентів Київського національного університету ім. Т. Шевченка (спеціальність «Управління навчальним закладом»), спеціалізація «Управління позашкільним навчальним закладом»), Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Проведено навчальну практику:

- загально-екологічна навчальна практика студентів I курсу факультету екології спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища» денної форми навчання Інституту екології економіки і права Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;
- навчально-екологічна практика студентів 1-2 курсів спеціальності «Біотехнологія» Інституту екологічної безпеки Національного авіаційного університету;
- навчально-виробнича практика студентів ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди» тощо.

5.6. Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників

З метою підвищення професійної компетентності педагогічних працівників, організовано роботу школи молодого педагога, Всеукраїнського методичного об'єднання вчителів природничих дисциплін, навчального курсу «Культура педагогічного менеджменту», «Університету методичних знань», курсів підвищення кваліфікації, Всеукраїнської школи методиста позашкільного закладу, низки науково-практичних конференцій та профільних семінарів, вебінарів, тренінгів, майстер-класів, зокрема проведено: всеукраїнські науково-практичні конференції -2, форуми -3; семінари-практикуми –8 ; курси підвищення кваліфікації – 6 (144 учасників); семінари-практикуми в рамках роботи Всеукраїнського методичного об'єднання – 17. Усього методичними заходами (тільки очного типу, без

врахування профільних конкурсів з педагогічної майстерності) охоплено біля 2 тисяч педагогічних працівників позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів.

Одним із напрямів післядипломної освіти педагогічних працівників є *Всеукраїнське методоб'єднання вчителів природничих дисциплін*. Методоб'єднання є координатором методичних заходів з різними категоріями працівників освіти. В рамках методоб'єднання систематично проводиться робота з підвищення освітнього і кваліфікаційного рівня, оновлення професійних знань педагогічних працівників, надається кваліфікована допомога з еколого-натуралістичної діяльності. Фаховими семінарами-практикумами в 2015 році було охоплено такі категорії педагогічних працівників: вчителі біології, хімії, географії, заступники директорів з навчально-виховної роботи, вихователі дошкільних навчальних закладів. Спільно з Київським міським педагогічним університетом ім. Б. Грінченка проведено семінари-практикуми для слухачів курсів підвищення кваліфікації: вчителів біології, початкових класів, методистів районних методоб'єднань, методистів, вихователів. 21 січня 2015 року проведено семінар-практикум для вчителів початкових класів ЗНЗ м. Києва на тему: «Розвиток творчого потенціалу та самоконтролю у школярів через лабораторні та практичні роботи з природознавства».

Спільно з Центральним інститутом післядипломної педагогічної освіти проведено семінари-практикуми, майстер-класи, педагогічні майстерні для методистів райметодкабінетів, директорів будинків дитячої творчості, методистів позашкільних навчальних закладів.

Особлива увага приділялась підвищенню професійного рівня педагогів щодо патріотичного виховання учнів, проведення дослідницької роботи, розвитку творчого потенціалу спільно з методистами Київського міського педагогічного університету ім. Б. Грінченка.

Проведені семінари-практикуми, майстер-класи, тренінги за темами:
-сучасні підходи і методи патріотичного виховання;

- організація і зміст дослідницької роботи в творчих учнівських об'єднаннях;
- розвиток творчого потенціалу дітей засобами практичної роботи з природознавства;
- активізація пізнавальної та творчої діяльності учнів засобами масових заходів екологічного змісту;
- значення та місце позашкільної освіти в реалізації освітніх стандартів нового покоління.

Усього організовано і проведено 17 методичних заходів (семінарів, практикумів, майстер-класів), якими охоплено 580 педагогів.

Науково-методична діяльність Всеукраїнського методоб'єднання сприяє формуванню готовності педагогів до використання результатів наукових досліджень, розвитку творчого потенціалу.

Протягом року проведено вебінари:

- 6 лютого 2015 р.: «Методика спостережень внесення даних на Міжнародний веб-сайт програми GLOBE»;
- 2 лютого проведено вебінар для слухачів Всеукраїнської школи методиста позашкільного навчального закладу «Моделювання критеріїв оцінювання методичної служби позашкілля».

3-5 червня 2015 р. у м. Ужгород Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді Міністерства освіти і науки України спільно з Закарпатським обласним еколого-натуралістичним центром був проведений четвертий *Всеукраїнський семінар-тренінг для координаторів програми GLOBE* (16 учасників з 11 областей). Учасники пройшли тренінг за темами: «Атмосфера», «Гідрологія», «Ґрунт», а також тренінг з користування веб-сайтом. На круглому столі було вирішено створити Координаційну раду GLOBE в Україні, метою діяльності якої буде збільшення кількості вчителів та шкіл, які беруть участь в програмі та підвищення їх активності. По завершенню семінару та до 20-річчя програми GLOBE було випущено фільм в рамках телепередачі «Шовкова косиця» на телеканалі Тиса-1.

4 листопада 2015 р. комунальним закладом „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради спільно з Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді Міністерства освіти і науки України був проведений *перший регіональний семінар-тренінг* для вчителів біології та географії. Семінар відвідали 24 учасники з Рівненської області, які пройшли тренінги за напрямками дослідження програми GLOBE та отримали сертифікати вчителя GLOBE.

Однією з форм неперервної освіти дорослих є післядипломна освіта через *систему курсів підвищення кваліфікації*. В сучасних умовах соціально-економічних перетворень усе більшої значущості набуває проблема професійного становлення особистості. Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді в м. Києві протягом року проведені курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів (директори, заступники директорів, методисти та керівники творчих учнівських об'єднань). Навчально-тематичний план курсів розрахований на 108 годин і складається із трьох модулів, які є типовими для навчальних планів, а саме: гуманітарно-соціального, професійного та діагностичного. Із розрахунку: очна частина складає 32 год, дистанційний блок – 76 год. Модель курсів за формою проведення – очно-дистанційна (ліцензія (серія АЕ №270777), наказ МОН України від 01.07. 2013 №2494л.).

Слухачами курсів стали 144 педагогів-позашкільників з різних регіонів України та м. Києва.

З метою підвищення якості науково-методичного сервісу у сфері позашкільної освіти продовжувала роботу *Всеукраїнська школа методиста позашкільного навчального закладу*.

Навчання у Всеукраїнській школі методиста позашкільного навчального закладу проводиться за авторською методикою завідуючої кафедрою менеджменту освіти Тернопільського інституту післядипломної педагогічної освіти, доктора педагогічних наук О.С. Боднар (положення МОН

України «Про школу методиста-експерта позашкільного навчального закладу»). Слухачами Всеукраїнської школи методиста стали 17 педагогів-позашкільників із м. Києва та 8 областей: Вінницької, Закарпатської, Дніпропетровської, Тернопільської, Чернігівської, Рівненської, Хмельницької, Полтавської.

Крім курсів підвищення кваліфікації, в Центрі організовано роботу школи молодого педагога, Всеукраїнського методичного об'єднання вчителів природничих дисциплін, навчального курсу, Всеукраїнської школи методиста позашкільного навчального закладу, «Університету методичних знань». Проведено ряд науково-практичних конференцій та профільних семінарів, тренінгів, майстер-класів для педагогічних працівників.

Методисти Центру також брали участь у заходах:

- серпневій конференції працівників освіти Подільського району м.Києва «Реалізація освітніх проектів через партнерство». *Результативність:* виступ методиста в/к Драган О.А. «Взаємодія Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді і загальноосвітніх навчальних закладів Подільського району у створенні єдиного освітнього простору»;
- Всеукраїнській науково-практичній конференції Інституту проблем виховання НАПН України: ««Особистісний розвиток дітей та молоді в інноваційно-орієнтованому освітньому середовищі» (22 жовтня 2015 року);
- в роботі Ради ботанічних садів;
- семінарі «Зміни клімату, навколишнє середовище та сучасне місто» (Посольство Франції в Україні Національний університет «Києво-Могилянська Академія») ;
- Круглому столі «Структура загальної і середньої освіти України» (Президія НАПН України, відділення загальної і середньої освіти тощо.

5.7. Робота педагогічної та методичної рад

Змістовно готувалися й розглядалися на засіданні педагогічних рад низка питань з організаційного та навчально-методичного забезпечення навчально-виховного процесу, особистісного розвитку дітей та молоді в інноваційно-орієнтованому освітньому середовищі, перспектив розвитку позашкільної освіти, взаємодії загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів тощо більшість поставлених завдань виконано, решта – в стадії завершення.

На засіданнях методичних рад розглядалися питання вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду позашкільних навчальних закладів, модернізації програмного забезпечення позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку.

5. 8. Реалізація освіти впродовж життя працюючих педагогів

В сучасних умовах соціально-економічних перетворень усе більшої значущості набуває проблема професійного становлення особистості. Розвиток системи педагогічної освіти акцентує увагу на формуванні педагога-професіонала, здатного адаптуватися до змінних умов соціуму, продуктивно реалізовувати інноваційні педагогічні технології, здійснювати самоосвіту. З цією метою на Центрі *функціонує школа молодого педагога*. На початку навчального року розроблено план роботи на рік з молодими педагогами, яким передбачено надання допомоги в організації навчально-виховного процесу, складанні планів роботи та веденні навчальної документації; ознайомлення з правилами техніки безпеки та санітарно-гігієнічними нормами. Для молодих спеціалістів проведено майстер-класи з розвитку критичного мислення, екскурсії до Музею хліба, куточку живої природи, Школи народних ремесел, практичні роботи з організації дослідницької роботи з учнями в теплиці та на навчально-дослідній земельній ділянці. Протягом 2015 року в школі молодого педагога проходило навчання 7 молодих спеціалістів Центру.

Взаємозбагаченню досвіду сприяло проведення відкритих занять як молодими, так і досвідченими педагогами.

Згідно з Положенням про атестацію педагогічних працівників України проводилася атестація педагогічних працівників Центру. Необхідно відзначити високу якість оформлення атестаційних матеріалів, накопичення методичних та дидактичних матеріалів, розробок занять, масових заходів, нових педагогічних технологій, які акумулювалися у атестаційних папках. До атестаційної комісії вчасно надійшли заяви від педагогічних працівників, щодо підтвердження (підвищення) кваліфікаційного рівня.

На підставі рішення атестаційної комісії педагогічним працівникам, які пройшли атестацію, підтверджено вищу кваліфікаційну категорію Драган О.А., Комендантову В.Ф, Мазуру П.О., Кузнецову О.В., встановлено II категорію методистам Кислицькій Ю.В. і Дзюбенко К.О. встановлено 9 тарифний розряд керівнику гуртка Дзюбенко К.О., 8 тарифний розряд керівнику гуртка Абдулаєву Шамілю.

Чільне місце в семінарській діяльності Центру займає обговорення проблем екологічно безпечного довкілля, розвитку освіти в інтересах сталого розвитку, розроблення молодіжних проектів з енергоефективності та енергозбереження.

Належна увага приділялась психологічному забезпеченню організації роботи з обдарованими дітьми:

- проведено майстер-класи для учасників масових заходів;
- психологічний тренінг з розвитку професійних якостей педагога для керівників учнівських делегацій – учасників всеукраїнських конкурсів.

На сучасному етапі суспільного розвитку істотно змінились мета і завдання післядипломної освіти через прагнення України інтегруватися у європейський і світовий освітні простори. Післядипломна освіта педагогічних працівників здійснювалася також через низку заходів, зокрема *«Університет методичних знань»* для керівників учнівських делегацій

Всеукраїнської заочної біологічної школи. Тематика засідань: «Науково-методичний супровід позашкільної еколого-біологічної освіти», «Перспективи розвитку науково-дослідницької роботи вихованців, учнів, слухачів позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів», «Роль творчих конкурсів в особистісному розвитку обдарованих підлітків». З лекціями та презентаціями виступили наукові співробітники Інституту проблем виховання НАПН України, Інституту інноваційних технологій та змісту освіти МОН України, Інституту обдарованої дитини НАПН України та методисти НЕНЦ.

Загалом здійснення освіти впродовж життя працюючих педагогів системи позашкільної освіти в 2015 році спрямовувалося на удосконалення структури, змісту і методів роботи з педагогами, переорієнтацію її на нові моделі управлінської діяльності, вдосконалення програми всебічного розвитку та саморозвитку особистості, особистісно-орієнтовані педагогічні технології, створення умов для індивідуалізації та диференціації навчання. Серед пріоритетних напрямів цієї роботи:

- всебічний розвиток професійних якостей педагогів позашкільних закладів в умовах нової парадигми освіти;
- модернізація навчального процесу в системі підвищення кваліфікації на основі використання моніторингових досліджень;
- орієнтація на індивідуальний стиль навчання та діяльності педагогів, здійснення диференційованого підходу з урахуванням категорій та кваліфікацій фахівців;
- запровадження очно-дистанційного підвищення кваліфікації керівних та педагогічних кадрів;
- апробація та запровадження кредитно-модульної системи навчання на курсах підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Методична служба Центру особливу увагу приділяє підвищенню професійного рівня педагогів для роботи в інклюзивному освітньому

середовищі спільно з Київським університетом ім. Б. Грінченка. Проводиться ряд семінарів-практикумів, майстер-класів, тренінгів для педагогів-дефектологів, логопедів ДНЗ, вчителів корекційної освіти, вихователів спеціальних шкіл, що дає змогу ефективно поєднувати методики інклюзивної освіти з різними формами роботи з природним матеріалом. Прикладом впровадження методик інклюзивної освіти є Школа народних ремесел Центру, яка є базою проведення семінарів та тренінгів з практичними демонстраціями напрацювань школи. 26 січня 2015 р. працювала педагогічна майстерня вчителів-логопедів ДНЗ на тему: «Використання арсеналу народної педагогіки у проведенні логопедичних занять» та «Особливості застосування знань природничо-екологічного циклу в заняттях вчителя-логопеда».

5.9. Віталогічна освіта

Центром вже кілька років ефективно здійснюється віталогічна освіта з широкими верствами населення. Найбільш популярними напрямками є садівництво та декоративно-ужиткове мистецтво. Протягом року більше 500 садівників-аматорів пройшли практичні навчання на базі науково-дослідної лабораторії садівництва, отримавши поради та консультації. 29 жовтня на винограднику Центру проведено «День виноградаря». Для учасників заходу була організована екскурсія по винограднику, влаштована дегустація сортів, на базі лабораторії проведено майстер-клас по обрізці виноградної лози, формуванню та укриттю на зиму виноградних кущів. Також для садівників-аматорів проведено практикум по щепленню плодових дерев. 24 листопада 2015 року науковою лабораторією виноградарства і садівництва спільно з Центром Професійного Садового Інструменту «Водоспад» та компанією Löwe (Німеччина), за підтримки журналу «Нескучний Сад» проведено науково-практичний семінар «Нові технології, застосовувані в садових інструментах LÖWE (Німеччина), для правильної та якісної обрізки плодових і декоративних рослин в садах». Учасники семінару мали змогу зустрітися і

поспілкуватися з представникам компанії Löwe (Німеччина), яка є світовим лідером за якістю і ефективністю садового інструменту та фахівцями Центру Професійного Садового Інструменту «Водоспад»: директором компанії, к.т.н. – С.Р.Коженевським і директором з продажу садового інструменту – І.С.Коженевським.

В роботі семінару також взяли участь директор садово-дизайнерського центру «Shoni» О.Ф.Андрашук та старший науковий співробітник відділу акліматизації плодкових культур Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України Н.В.Скрипченко. Завідувач наукової лабораторії виноградарства і садівництва П.О.Мазур продемонстрував учасникам семінару особливості та результативність використання пропонованої компанією Löwe професійного садового інструменту та агротехнікою догляду за садом в осінньо-зимовий період. Учасники заходу мали можливість замовити собі живці для зимового та ранньо-весняного щеплення з каталогу «Помологічної колекції НЕНЦ» 2015 року і каталогу розплідника «Shoni».

Спільно з Клубом органічного землеробства проведено 3 семінари. Тематика семінарів така: «Технології вирощування малопоширених ягідних культур», «Сучасні технології вирощування овочевих культур», «Сидерати, їхні різновиди та використання», «Біопрепарати для захисту рослин», «Алелопатія та ущільнені посадки в органічному землеробстві», «Лікарські рослини на присадибній ділянці».

Шостий рік поспіль проводиться навчання дорослих у віталогічній школі при Школі народних ремесел НЕНЦ. Група родинного навчання передбачає навчання батьків і їхніх дітей, бабусь, дідусів і їхніх онуків. Традиційними серед батьків стали майстер-класи з писанкарства до Великодня, які проводять педагоги разом з вихованцями. Батьки мають можливість не тільки спостерігати за навчанням дітей у гуртках, а й творчо працювати разом з дітьми.

Заняття у віталогічній школі проводяться з такими категоріями учасників навчального процесу: «Образотворче мистецтво» - діти від 5 до 10

років, «Майстер-класи з кераміки і біокераміки» - діти від 5 до 10 років, «Лозоплетіння» - молодь і дорослі, вчителі, вихователі, студенти і педагоги художніх ВНЗ, спеціалісти з флористики та дизайну.

У 2015 році склали іспити та отримали свідоцтва 10 випускників віталогічної школи.

VI. Популяризація діяльності Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, здобутків вихованців, учнів, слухачів та кращого досвіду педагогічних працівників

6.1. Виставкова діяльність Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді

16-17 вересня 2015 року відповідно до листа МОН України від 15.05.2015 №3/3-9-323-15 в рамках Форуму педагогів-позашкільників «Позашкільна освіта у розвитку держави: досвід і перспективи» організована виставка сучасних напрямів діяльності позашкільних навчальних закладів «Сучасна позашкільна освіта — 2015». На виставці були представлені позашкільні навчальні заклади еколого-натуралістичного напрямку, багатопрофільні позашкільні навчальні заклади та загальноосвітні навчальні заклади з 20 областей України, а саме: Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької та Чернігівської. Виставка сприяла широкому ознайомленню, обговоренню і впровадженню наукових розробок та педагогічного досвіду в освітню практику.

З метою підвищення якості позашкільної освіти, поліпшення її науково-методичного забезпечення, розвитку творчого потенціалу педагогів, поширення передового педагогічного досвіду спільно з Національною академією педагогічних наук України та Всеукраїнською асоціацією

педагогів-позашкільників «Фактор» проведено щорічні заочні Позашкільні педагогічні читання-виставку видавничої продукції з питань позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку. На виставку подані матеріали різних типів позашкільних навчальних закладів: профільних, комплексних, зокрема: центрів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцій юних натуралістів, Палаців і Будинків дитячої та юнацької творчості, творчих та трудових учнівських об'єднань на базі загальноосвітніх навчальних закладів. У рамках Позашкільних педагогічних читань-виставки проводився конкурс видавничої продукції за такими номінаціями: «Позашкільний навчальний заклад і регіон: енергія інноваційної взаємодії», «Модернізація змісту позашкільної освіти», «Інновації у формуванні фахових компетенцій педагогів», «Механізм інтеграції освіти і науки у позашкільному навчальному закладі», «Науково-популярні видання для дітей та юнацтва», «Реклама досягнень позашкільного навчального закладу».

За матеріалами читань-виставки створено анотований каталог видань відповідно до номінацій виставки.

Проведення таких виставок є необхідною складовою навчально-методичного і науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах, сприяє створенню банку методичних матеріалів з організації екологічної освіти учнівської молоді, підвищення ефективності та якості дослідницької роботи з учнями, підтримці творчо працюючих педагогів.

У бібліотеці Центру організовано постійно діючу виставку методичної літератури на допомогу вчителям біології, педагогічним працівникам позашкільних навчальних закладів за рубриками „Нова література”, „Експрес-інформація”, література, що видається НЕНЦ, а також новинки методичної літератури з біології, екології, психології тощо.

Інформаційне забезпечення методичних та масових заходів здійснювалось через розміщення матеріалів на сайті Центру, публікації у газетах «Освіта», «Біологія. Шкільний світ», «Позашкілля. Шкільний світ»,

видання буклетів, зокрема, видано буклети до проведення Всеукраїнського фестивалю «Україна-сад», метою якого стало підвищення рівня трудового виховання, інтересу молоді до оволодіння професіями плодоовочівника, садівника, виноградаря.

6.2. Популяризація діяльності Центру в засобах масової інформації

Упродовж звітнього періоду оприлюднення діяльності Центру у ЗМІ здійснювалося через надання інформації про методичну й організаційно-масову діяльність, залучення представників ЗМІ до участі в роботі заходів для подання матеріалів про ці заходи в центральних, освітянських газетах, на радіо та телебаченні. Матеріали працівників НЕНЦ друкувалися в газетах «Освіта», «Сільська школа», «Порадниця», бюлетені Українського товариства охорони птахів, інформаційному бюлетені екологічних відеотек; у фахових виданнях «Біологія», «Позашкілля», в журналах «Біологія і хімія», «Паросток», «Рідна природа», «Виноград вино України», «Огородник», «Нескучний сад», «Урожайные сотки», «Овочі Фрукти», «Інформатика» тощо. Інформація про діяльність Центру прозвучала на українському радіо у передачах «Новини», «Голос Києва», «Наше радіо», *Радіо – ЕРА*.

Налагоджена співпраця з телеканалами, зокрема, УТ-1, ТРК.

Загалом протягом року співробітниками Центру було опубліковано в фахових та профільних виданнях 78 статей і зроблено 15 виступів на радіо та телебаченні. Повний перелік подано в додатку.

Для інформування педагогічних працівників та учнівської молоді про події в Центрі широко використовувалися можливості Інтернет-сторінки сайту НЕНЦ, зокрема на сайт підготовлено та подано 185 інформаційно-методичних матеріалів. Постійно поповнюється інформацією блок для дистанційної освіти педагогів.

VII. Видавнича діяльність

З метою підвищення якості позашкільної освіти, поліпшення її науково-методичного забезпечення, розвитку творчого потенціалу педагогів, поширення передового педагогічного досвіду, Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді Міністерства освіти і науки України у 2015 році **видано електронні збірники:**

1. XIV Всеукраїнський чемпіонат з інформаційних технологій «Екософт–2015», 19 – 21 лютого: [збірник тез / за заг. ред. д.п.н., проф. В.В. Вербицького]. – Київ: «НЕНЦ», 2015.
2. Всеукраїнський біологічний форум учнівської та студентської молоді «Дотик природи», 19-21 жовтня: [збірник тез / за заг. ред. доктора пед. наук, професора В.В. Вербицького]. – Київ: «НЕНЦ», 2015.

Вийшли друком:

1. Всеукраїнський семінар заступників директорів центрів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді «Розвиток науково-пізнавальної активності дітей та учнівської молоді засобами еколого-натуралістичної роботи», 20-22 травня 2015 р.: [збірник методичних матеріалів]. – Чернівці, 2015. – 146 с.
2. Всеукраїнський педагогічний практикум «Світ творчості» «Інноваційна та дослідно-експериментальна робота з екологізації діяльності позашкільного закладу», 9-11 червня 2015 р.: [збірник методичних матеріалів]. – Херсон, 2015. – 56 с.
3. Всеукраїнський екологічний форум «Екологічна освіта для сталого розвитку: проблеми, пошуки, інновації», 4-5 березня 2015 р.: [збірник тез / за заг. ред. доктора пед. наук, професора В.В. Вербицького]. – Київ: «НЕНЦ», 2015. – 324 с.
4. Всеукраїнська серпнева конференція для методистів еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів) та вчителів біології загальноосвітніх навчальних закладів «Педагогічний пошук – 2015», 19-20

серпня 2015 р.: [збірник методичних матеріалів / за заг. ред. доктора пед. наук, професора В.В. Вербицького]. – Київ: «НЕНЦ», 2015. – 436 с.

5. Форум педагогів-позашкільників «Позашкільна освіта у розвитку держави: досвід і перспективи» (до 90-річчя юннатівського руху в Україні), 16-17 вересня 2015 р.: [збірник методичних матеріалів / за заг. ред. доктора пед. наук, професора В.В. Вербицького]. – Київ: «НЕНЦ», 2015. – 228 с.

6. Новації позашкільної освіти: [збірник методичних матеріалів з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти]. – Харків, КЗ «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості», 2015. – 184 с.

7. Педагогічні ідеї А.С. Макаренка і завдання трудового виховання сьогодення: Всеукраїнські педагогічні читання (8-10 вересня 2015 р., м. Одеса) / уклад.: М.П. Голуб, В.В. Д'яченко; відп. за вип. В.В. Галюткіна. – Одеса: Астропринт, 2015. – 108 с.

8. Реалізація завдань сучасного трудового виховання неповнолітніх в контексті педагогічної системи В.О. Сухомлинського: педагогічні читання ІХ Всеукраїнського зльоту учнівських лісництв загальноосвітніх і позашкільних закладів (8-11 вересня 2015 р., м. Хмельницький) / уклад.: О.В. Зотова; відп. за вип. В.В. Климчук. – Хмельницький: Поліграфіст, 2015. – 180 с.

9. Всеукраїнський науково-технічний конкурс «Intel-Еко Україна 2015», 25 – 28 лютого: [збірник тез / за заг. ред. д.п.н., проф. В.В. Вербицького]. – Київ: «НЕНЦ», 2015.

Видано журнал «Паросток»:

1. Журнал «Паросток». – № 1. – 2015.

2. Журнал «Паросток». – № 2. – 2015.

3. Журнал «Паросток». – № 3. – 2015.

VIII. Форми співпраці з навчальними закладами, науковими установами та громадськими організаціями

Для здійснення науково-методичного забезпечення практичної діяльності та проведення науково-дослідницької роботи Центр всебічно

використовував науковий потенціал галузевих інститутів НАН України, НААН України, НАПН України, вищих навчальних закладів. Результатом такої співпраці є спільні заходи з учнівською та студентською молоддю, педагогічними працівниками системи позашкільної освіти; надання консультацій з питань організації науково-дослідницької роботи, підвищення фахового рівня педагогів; розробка тематики дослідницької роботи, підготовка учнівської молоді до участі в реалізації міжнародних проектів. Важливим напрямом роботи було листування з партнерами, підготовка угод, відповідної супутної документації.

У 2015 році підготовлено:

- Меморандум про взаєморозуміння та взаємодію в галузі екологічної освіти та просвіти між Національним еколого-натуралістичним центром учніської молоді та громадою України.

НЕНЦ успішно здійснює комплексну програму інтеграції національної освіти у європейський та світовий освітні простори, має розгалужену систему співробітництва з провідними позашкільними навчальними закладами Республіки Білорусь, Росії, Латвії, Польщі.

Приклади співпраці з науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами:

▪ Державним агентством лісових ресурсів України:

- проведення зльотів юних лісівників;
- проведення акцій «Майбутнє лісу в твоїх руках».

▪ Інститутом ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України:

- Всеукраїнський науково-освітній проект “Мікроскопічні водорості – показники екологічного стану довкілля”. Проект спрямований на виконання наукової теми Інституту ботаніки "Різноманіття водоростей України";
- ботанічні стажування в рамках роботи Всеукраїнського інституту біологічних стажувань обдарованих школярів.

▪ Інститутом біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України:

- Університет юних біохіміків (на базі Інституту біохімії та юнацької секції Українського біохімічного товариства).

- Національною академією наук України:

- Всеукраїнський конкурс юних раціоналізаторів та винахідників “Природа – людина – виробництво – екологія.”

- Національним університетом біоресурсів і природокористування України:

- Всеукраїнський конкурс «Юний генетик та селекціонер»;

- Всеукраїнський конкурс-виставка досягнень юних тваринників та зоологів;

- Всеукраїнська виставка дрібних сільськогосподарських тварин та птиці;

- розробка тематики дослідницької роботи;

- проведення семінарів.

- Інститутом зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України:

- Всеукраїнський конкурс-виставка досягнень юних зоологів та тваринників;

- зоологічні стажування.

- Національним ботанічним садом ім. М.М. Гришка НАН України:

- науково-освітній проект «Оптимізація озеленення території навчальних закладів».

- Білоруським НДІ плідівництва:

- обмін колекційним матеріалом;

- консультації.

- Науковим центром екомоніторингу та біорізноманіття мегаполісу НАН України:

- науково-освітній проект «Оптимізація озеленення території навчальних закладів».

- Київським державним зоологічним парком:

- участь представників Центру в науково-технічній раді зоопарку;

- проведення фінального етапу конкурсу «Юний дослідник»;
- консультації співробітників підрозділу з питань утримання та лікування тварин;
- проведення зоологічних стажувань.
 - Громадською радою Міністерства охорони навколишнього природного середовища України:
- участь представників Центру в Раді.
 - Всеукраїнською асоціацією голубівників:
- проведення Національних виставок голубів.
 - Молодіжною лігою захисту тварин:
- угода про співпрацю, проведення всеукраїнських та міських конкурсів, акцій з питань гуманного ставлення до тварин, участь Центру у програмі МЛЗТ по стерилізації безпритульних тварин.
 - Всеукраїнським клубом акваріумістів:
- проведення конкурсів з акваріумістики.
 - Українським товариством охорони птахів:
- природоохоронно-пропагандистська акція «Птах року»;
- Міжнародні дні осінніх спостережень птахів;
- Європейська акція «Весна прийшла».
 - Громадська організація Екологічний клуб «Еремурус»:
 - спільний Міжнародний конкурс шкільних проектів з енергоефективності «Енергія і середовище».
 - Академією флористики Наталії Агеевої:
- робота Школи флористики та фітодизайну НЕНЦ;
- проведення конкурсу «Юний флорист».
 - Благодійним фондом «Ліга меценатів гуманного дитинства»:
- проведення Всеукраїнського громадсько-соціального проекту «Золота осінь гуманного дитинства».
 - Асоціацією флористів України:

- проведення конкурсів юних квітників.
- Музеєм народної архітектури та побуту України Національної академії наук України:
- Свята народних майстрів на території музею.
- Клубом органічного землеробства:
- в рамках спільної роботи за темою «Використання ЕМ-технологій у с.-г. виробництві»: проведення семінарів, допомога Центру засобами захисту рослин, спеціальною літературою, інвентарем та тематичними відеофільмами.

Наукові установи, з якими Центр продовжував співпрацювати в 2015 році:

Український інститут промислової власності;
 Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України;
 Інститут ботаніки ім. М.Г.Холодного НАН України;
 Інститут зоології ім. І.І Шмальгаузена;
 Інститут клітинної біології та генної інженерії НАН України;
 Інститут мікробіології та вірусології ім. Д.К.Заболотного НАН України;
 Інститут молекулярної біології та генетики НАН України;
 Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України;
 Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти НАПН України;
 Інститут землеробства НААН України;
 Інститут садівництва НААН України
 Інститут фізіології рослин і генетики НАН України;
 Ботанічний сад ім. О.О. Фоміна;
 Київський державний зоологічний парк;
 Національна академія наук України;
 Національне космічне агентство України;
 Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України;
 Національний природний парк «Голосіївський»;

Науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. П.М. Висоцького.

Вищі навчальні заклади:

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (біологічний факультет);

Київське вище професійне училище технологій та дизайну;

Київський національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова;

Національний університет «Києво-Могилянська академія»;

Національний університет «Київський політехнічний інститут»;

Національний університет біоресурсів і природокористування України;

Ніжинський педагогічний університет;

Переяслав-Хмельницький педагогічний університет;

Уманський педагогічний університет.

Державні організації:

Державне агентство лісових ресурсів України;

Державний департамент інтелектуальної власності;

Державна служба заповідної справи Міністерства екології та природних ресурсів України;

Державне підприємство «Український інститут промислової власності»;

Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг;

Український інститут інформаційних технологій в освіті НТУУ «КПІ»;

Видавничий дім «Шкільний світ» (газета «Інформатика»);

Прес-центр Українського інституту промислової власності.

Громадські організації, спілки:

Асоціація флористів України;

Благодійний фонд «Ліга меценатів гуманного дитинства»;

Всеукраїнська асоціація голубівників;

Всеукраїнська громадська організація «Спілка геологів України»;

Всеукраїнська громадська організація «Чиста хвиля»;

Всеукраїнська дитяча спілка “Екологічна варта”;

Всеукраїнська екологічна громадська організація «Мама – 86».
Всеукраїнський клуб акваріумістів;
Громадська організація «Екологічний клуб «Еремурус»»;
Державний музей іграшки;
Київська організація Національної спілки художників України;
Клуб органічного землеробства;
Молодіжна ліга захисту тварин;
Музей архітектури і побуту України;
Національна спілка майстрів народного мистецтва України;
Об'єднання громадян «Товариство «Зелена Україна»»;
Українське товариство охорони птахів;
Український центр народної культури «Музей І. Гончара».

ІХ. Виробнича діяльність

З метою ефективного функціонування Центру педагогічні працівники протягом року працювали над поповненням матеріальної бази, вирішенням виробничих питань, пов'язаних з організацією та проведенням дослідницької роботи на учнівській навчально-дослідній земельній ділянці та лабораторіях Центру. За звітний період вдалося провести всю заплановану роботу в повному обсязі.

Педагогічні працівники працювали над вирішенням виробничих питань, пов'язаних з організацією та проведенням дослідницької роботи на учнівській навчально-дослідній земельній ділянці.

Проведено значний обсяг робіт:

- розроблено тематику та загальний план дослідницької роботи, згідно якого на навчально-дослідній ділянці було заплановано провести 16 дослідів;
- придбано насіння овочевих та квітково-декоративних культур;
- закуплено пестициди для захисту рослин;
- закладено 25 рам парників.

В результаті діяльності відділу рослинництва було вирощено та оприбутковано 3000 шт. розсади овочевих культур, було закладено ділянку ягідних культур, польову та овочеву сівозміни. Головним етапом дослідницької роботи є визначення урожайності сільськогосподарських культур та її структури. Отже в наслідок проведення дослідницької роботи працівниками відділу було зібрано 1581 кг продукції рослинництва:

№ п\п	Назва культури	Маса, кг
1.	Капуста	67
2.	Морква	485
3.	Кабачки	173
4.	Огірки	130
5.	Помідори	30
6.	Батат	38
7.	Картопля кормова	168
8.	Суниці	60
9.	Гарбузи	120
10.	Буряк кормовий	310
	Всього	1581

Після проведення необхідних обліків урожай був закладений на зберігання, переданий на тваринницьку ферму та куточок живої природи. Крім збору товарної продукції, працівники відділу працювали над збором насіння сільськогосподарських культур, зокрема, було зібрано насіння томатів (10 сортів), пшениці, жита, тритікале та бобових, малопоширених культур (батату, чуфи, бенінкази та декоративних гарбузів).

У 2015 році були опрацьовані нові підходи, що дають можливість більш ефективно використовувати навчально-дослідні ділянки в навчальному процесі, покращити умови для вивчення профільних дисциплін з ботаніки, землеробства, рослинництва, агрохімії, селекції та генетики, профорієнтації, раціонального природокористування тощо.

Відділом рослинництва та сільськогосподарського дослідництва НЕНЦ впроваджувалась експериментальна програма екологічного

землеробства, яка передбачає систему виробництва сільськогосподарської продукції, де забороняється або значною мірою обмежується використання синтетичних комбінованих добрив, пестицидів, регуляторів росту. Така система максимально базується на сівозмінах, використанні рослинних решток, гною та компостів, бобових рослин і рослинних добрив, органічних відходів виробництва, мінеральної сировини та механічному обробітку ґрунтів і біологічних засобах боротьби зі шкідниками для підвищення родючості й покращення структури ґрунтів, забезпечення повноцінного живлення рослин.

На УНДЗД НЕНЦ завдяки співпраці з Клубом органічного землеробства в 2015 році закладені дослідні ділянки з використанням сидеральних культур, суміжних посівів, плоскорізного обробітку ґрунту та біологічних засобів захисту рослин. Зокрема, проводяться дослідні ділянки по вивченню способів біологічного захисту капусти білоголової та помідора. Триває вивчення біопрепаратів: Тамір, Мікосан, ФітоДоктор, Колорадоцид, Емочки, Байкал тощо.

Відділ проводить інтродукцію малопоширених культур, зокрема, батату. Вирощування цієї культури в умовах України передбачає розробку і вдосконалення методів ефективного розмноження, способів вирощування та підбір більш адаптованих сортів. Вихованці гуртку «Юні рослинники» провели дослід на тему: «Вивчення способів розмноження батату». На основі вивчених особливостей росту і розвитку сортів батату в залежності від умов вегетаційного росту, умов зберігання, способів вирощування, сортових особливостей розроблено комплекс агротехнічних заходів вирощування батату, які дозволять в умовах південного Полісся України підвищити рівень біологічного потенціалу культури.

Проведена дослідницька робота значно поглиблює знання дітей з біології і сільськогосподарського виробництва та значно стимулюють бажання займатися дослідницькою роботою не лише на учнівській

навчально-дослідній земельній ділянці, а й у себе на присадибній або дачній ділянках.

Протягом 2015 року продовжувалась робота по переплануванню колекційної ділянки квітково-декоративних культур. Пересаджено частину багаторічників, висаджено цибулинні рослини. Протягом року на колекційній ділянці вирощувалась колекція більше ніж 140 видів рослин відкритого ґрунту.

Колекційна ділянка квітково-декоративних культур використовувалась як навчальна база для роботи гуртків лабораторії. Організовувалась польова практика для студентів, юннатів Всеукраїнського табору “Юннат”, практика для студентів, екскурсії для слухачів кафедри позакласної та позашкільної роботи, учнів.

Діяльність тепличного господарства НЕНЦ направлена на покращення навчально-дослідної та природоохоронної роботи. За звітний період теплиця використовувалася для проведення практичних занять та дослідницької роботи гуртківців всіх відділів НЕНЦ. Навчальна теплиця лабораторії широко використовувалась під час проведення семінарів. Проводились також екскурсії для учнів, студентів, учасників всеукраїнських масових заходів.

За звітний період у навчальній теплиці НЕНЦ колекція рослин закритого ґрунту поповнилася новими видами, що запроваджуються квітковою індустрією, проводилось розмноження кімнатних рослин, вирощування розсади. Під час роботи теплично-парникового господарства лабораторії було вирощено розсаду квітково-декоративних культур – 15 тис. шт., та велику кількість кімнатних рослин.

Кімнатні рослини, вирощені в теплиці, використовувались для поповнення колекції зимового саду, для озеленення кабінетів, коридорів, фойє, зимового саду НЕНЦ, надання шефської допомоги.

Розсадою квітково-декоративних рослин були озеленені клумби та ділянки НЕНЦ, проведено озеленення табору “Юннат”, Школи народних ремесел, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, частину реалізовано, надано шефську допомогу в озелененні школам, школам-інтернатам, ліцеям та іншим установам.

Також у 2015 р. вирощувались у теплиці вигоночні рослини: альстремерія, кали.

У зимовому саду протягом року поновлено та розширено видовий склад рослин, виготовлено новий етикетаж фітомодулів експозиції, проведено частковий косметичний ремонт куполу та приміщення саду.

Навчальна тваринницька база

Серед основних завдань, що стояли перед тваринницьким підрозділом у 2015 році було визначено роботу по наданню учням додаткової освіти, на здобуття ними знань, умінь і навичок за інтересами, а також забезпечення потреби особистості у професійному самовизначенні та творчій самореалізації, організації змістовного дозвілля. Педагогічні працівники спрямовували свою діяльність на реалізацію заходів по виконанню плану роботи НЕНЦ, активізацію співпраці з державними та громадськими організаціями, впровадженню сучасних педагогічних технологій у практику учнівських об'єднань тваринницького профілю.

Для проведення навчальної та дослідницької роботи з дітьми на зообазі зібрана колекція сільськогосподарських і декоративних тварин та птиці.

❖ Птиця

Кури: брама палева і світла, кохінхін карликовий зозулястий, фавероль, пухова.

Інша с.-г. птиця: гуси, качки мускусні, індики, цесарки.

Декоративна птиця: павичі, фазан сріблястий, фазан мисливський, фазан золотий (жовтий).

Дикі птахи: яструб-тетерев'ятник, сіра неясить.

❖ Кролі

Промислові: каліфорнійська, фландр, новозеландська біла, кастор-рекс, срібляста.

Декоративні: карликовий баран, ангорський левоголовий.

❖ Голубиний розплідник:

Голуби спортивні, миколаївські, київські світлі, кінги, якобіни, павичеві.

❖ Поні, коза звичайна, козел камерунський, віслук, вівці.

Тваринницький підрозділ забезпечував проведення навчально-виховної роботи не лише з юннатами відділу, а й учнями загальноосвітніх навчальних закладів різного типу. Загалом гуртковою роботою охоплено учнів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва № 8, 239, 262, 295, 193, 63, 114 (2014-2015 навчальний рік); ЗОШ № 6, 8, 14, 34, 205, 288 (2015-2016 навчальний рік). Протягом року було проведено екскурсії, під час яких діти знайомилися з різноманітністю тваринного світу, особливостями утримання та розведення сільськогосподарських, диких і декоративних тварин та птахів.

Протягом року проводилася робота по систематичному догляду за тваринами, вирощуванні та заготівлі кормів, ремонту інвентарю та обладнання.

Дендрологічна шкілька

Протягом звітнього періоду працівники лабораторії підготували карту-схему дендропарку «Юннатський» (Бойко Є.О., Тарашук Д.В.), провели ремонт інструменту та обладнання до сезонних робіт; придбали стимулятори росту та укорінювачі, отрутохімікати; провели санітарну рубку догляду в дендропарку та утилізацію обрізаних гілок; провели агротехнічні заходи по догляду за рослинами дендропарку, шкільки розсадника, провели реконструкцію дендрологічного розсадника пересадивши понад 400 дерев та кущів, 350 саджанців одно-, дво- і трирічних хвойних та вічнозелених саджанців було висаджено на закріпленій території лабораторії, понад 300 листяних дерев і кущів. Продовжувалась робота по створенню ділянки парку

«Пам'ять родоводу». З учасниками тренінгум з патріотичного виховання закладено алею ялини (30 дерев). Проводились агротехнічні заходи по догляду за рослинами дендропарку «Юннатський», вносились органічні та мінеральні добрива під дерева та кущі, особливий догляд проводився за ялиною канадською та ялівцем віргінським. Проводився посезонний карантинний огляд рослинності дендропарку. Підготовлені дослідні ділянки: шкілка, розсадник, дендропарк до зими. Проведено розмноження декоративних рослин здерев'янілими та зеленими живцями у теплиці та парнику. Періодично проводилось обрізування та формування живоплотів на території НЕНЦ, грабова алея, зелена загорожа, визначення аварійних і фаутичних дерев на території дендропарку спільно з працівниками районної та міської організацій «Захисту рослин», КО «Київзеленбуд»; омолодження зеленої загорожі дендропарку «Юннатський».

Активну участь прийняли у трудовій акції: «Турбота молоді тобі, Україно», «День Землі», «День Довкілля». Активно проводилась операція «Збережи ялинку» за окремим планом. Ця операція має глибоке моральне значення, тому що дозволяє допомогти дітям та дорослим навчитися бути уважним до світу, що оточує їх, побачити в ньому те, що вимагає любові та захисту, пробудити в їхніх душах співчуття та розуміння життя в усіх його проявах. За звітний період та попередні роки по операції «Збережи ялинку» всі заходи пройшли на високому методичному рівні. Протягом звітного періоду проводились розмноження декоративних хвойних рослин у теплиці та парнику: зачереновано: туї сріблястої – 80 шт., туї біоти – 120 шт., самшиту сріблястого – 50 шт., самшиту вічнозеленого – 150 шт., ялівця козацького – 140 шт.; проведено обрізування та формування живоплотів на території НЕНЦ; підготовлені дослідні ділянки, шкілка, лісорозсадник, дендропарк до зими, догляд за зеленими насадженнями дендропарку та території Центру. Проведено визначення фаутичних дерев та дерев уражених омелою спільно з працівниками лабораторії дендрології, ліквідовувались наслідки стихійних лих під час зимового та весняно-літнього періоду.

Плодовий сад, ягідник

У 2015 році на території плодового саду та ягіднику проводилися такі господарські заходи:

- регулярне виконання всіх агротехнічних заходів для забезпечення функціонування зазначено відділу УНДЗД;
- проведено підготовку площі та передпосадковий обробіток ґрунту для посадки винограднику, поновлено ампелографічну колекцію;
- проведено обрізку, обкопування та побілку плодового саду Центру;
- санітарну вирубку, розкорчовування, утилізацію деревини, підготовку посадкових ям (74) у карликовому саду, винограднику та нижньому саду Центру;
- у плодовому саду та винограднику висаджено 52 саджанці плодових дерев, 47 – винограду, 44 – ягідників;
- надано шефську допомогу посадковим матеріалом 2 школам.
 - реалізовано продукції, вирощеної на УНДЗД, на суму більш ніж 10 тис. грн.

Постійно поповнюється колекція банку генофонду плодово-ягідних культур науково-дослідної лабораторії садівництва НЕНЦ. У звітний період банк генофонду плодово-ягідних культур науково-дослідної лабораторії садівництва НЕНЦ складає: яблуні – 207 сортів, груші – 84, сливи – 145, абрикоси – 18, персика – 12, полуниці - 22, смородини – 30 та ряд інших культур. Поміж всіма цими культурами виділяється колекція винограду, його нараховується на сьогодні близько 160 сортів і повсякчас іде поповнення новими сортами винограду.

Окрім робіт на НДЗД, працівниками Центру систематично проводилися роботи по поточному ремонту приміщень та обладнання, благоустрою території, поліпшенню матеріально-технічної бази закладу.

Х. Матеріально-технічна база та ресурсне забезпечення

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді зосереджує свою матеріально-технічну базу у 18-ти підрозділах (відділах, лабораторіях, кабінетах, комплексах) з такими базовими включеннями, як зимовий сад, тваринницька ферма, куточок живої природи, акваріумно-тераріумний комплекс, навчально-дослідні земельні ділянки, парники, теплиці, плодовий сад, дендропарк, метеорологічний майданчик, Музей хліба, Школа народних ремесел, навчальні кабінети, актові зали, бібліотека.

Для забезпечення відпочинку, оздоровлення, організації та проведення навчальних та пізнавально-виховних екскурсій використовується база табору "Юннат" (спальний корпус, харчоблок з їдальнею, актові зали).

Навчальна та науково-дослідна робота, яка проводиться в НЕНЦ, має належне матеріально-технічне оснащення. Навчальні кабінети та лабораторії Центру забезпечені сучасною спеціалізованою технікою та приладами.

Комп'ютерна база НЕНЦ включає 2 комп'ютерних класи на 26 дисплейних місць, оснащених сучасними мультимедійними ПЕОМ. З метою вдосконалення комунікаційної мережі НЕНЦ, створено лабораторію інформаційних технологій. Сучасною комп'ютерною технікою оснащені всі кабінети НЕНЦ. Створено єдину локальну комп'ютерну мережу НЕНЦ з підключенням до системи Інтернет.

Учні, вихованці, слухачі та педагоги закладу мають змогу користуватися допоміжною оргтехнікою: принтерами, сканерами, копіювальними апаратами. Для забезпечення навчального процесу використовуються засоби аудіо- та відео- супроводу, фонд відеотеки.

В експлуатації знаходяться понад 80 персональних комп'ютерів (у т.ч. ноутбуків), 60 принтерів, сканери та інша оргтехніка. Завдяки надходженню

від Кабінету Міністрів України обладнання, яке було у використанні, вдалося повністю задовольнити потребу у комп'ютеризованих місцях для педагогічних працівників та господарського апарату НЕНЦ.

На наступний рік постає питання поступової модернізації окремої ланки застарілого устаткування і придбання нових пристроїв, що зумовлено технічним розвитком інформаційної галузі.

Бібліотека

Для кращої поінформованості про нові надходження організовано виставку нових журналів та газетних матеріалів (періодичних видань) за 2014 – 2015 рр.

Крім того, відібрана та представлена методична література, видана НЕНЦ за попередні роки.

Для кращої популяризації книг був опрацьований книжковий фонд та складені каталоги таких розділів: «Методична література НЕНЦ», «Методика викладання біології», «Екологія та охорона природи», «Квітництво», «Історія України», «Народна медицина», «Педагогіка», «Психологія», «Лісове господарство», «Людина і середовище», «Заповідники та заказники», «Словники», «Довідники», «Підручники», «Овочівництво», «Садівництво», «Рослинництво», «Народознавство». Всього 18 каталогів, робота над іншими розділами буде продовжена, а саме: суспільно-політичні, технічні видання, ботаніка, зоологія, загальна біологія, генетика, фізіологія рослин, мікробіологія, гідробіологія, мисливство, рибництво, птахівництво, бджільництво, українська література, зарубіжна література тощо.

Здійснена підписка газет і журналів на 2016 рік.

Нова література, яка надходить до бібліотеки, рекламується на книжковій виставці «Нові методичні та педагогічні видання».

Відеотека „Екологія 21 століття” налічує 334 відеофільмів на екологічну тематику, відеофільми за програмами з біології, екології, зоології. Фонд бібліотеки налічує 16 010 книжок.

У 2015 році виписано 6 періодичних видань, бібліотека поповнилася методичною та фаховою літературою, а також навчальними посібниками (116).

Чисельний склад читачів бібліотеки – 365:

Співробітники НЕНЦ і працівники шкіл та інших освітніх закладів – 83.

Слухачі курсів підвищення кваліфікації, директори, методисти, заступники директорів обл., рай. і міськ. ЕНЦ – 15 .

Керівники делегацій – 39.

Учні Природничої школи учнівської молоді – 27.

Слухачі МАН – 80.

Юннати гуртків НЕНЦ, табору – 120.

Передано безкоштовно журнал «Паросток», що видає НЕНЦ, вчителям біології шкіл міста Києва та учасникам всеукраїнських семінарів та форумів (усього 80 екземплярів).

Паросток № 1 за 2015 р. – 300 шт.

Паросток № 2 за 2015 р. – 400 шт.

Паросток № 3 за 2015 р. – 300 шт.

НДЗД

У складі НДЗД функціонують відділи овочевої сівозміни, польової сівозміни, селекційно-генетична, колекційна ділянка декоративних рослин, рослин-радіопротекторної та антиоксидантної дії, плодовий сад, ягідник.

Науково-дослідна лабораторія садівництва НЕНЦ у 2015 році продовжувала співробітництво з Національним банком генетичних ресурсів сільськогосподарських культур (НДІР ім. Юр'єва, м. Харків). Програма «КОЛЕКЦІЯ ГЕНОФОНДУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР» створена і функціонує в рамках Національної науково-технічної програми «Генетичні ресурси рослин». Виявлення, забезпечення активного використання в селекційних і наукових програмах, надійне збереження сортів, форм і видів культурних рослин та їхніх диких родичів проводиться

лабораторією під опікою Національного центру генетичних ресурсів рослин України. Така колекція відіграє важливу роль у поліпшенні добробуту нації і міцності держави, зростанні її наукового, інтелектуального та духовного потенціалу і потребує збереження у життєздатному стані та генетичній цілісності. Колекція – концентрований резерват цінних зразків рослин для використання у сільському господарстві, наукових, екологічних, освітніх та інших програмах. На сьогодні в банку генофонду плодово-ягідних культур науково-дослідної лабораторії садівництва НЕНЦ: яблуні – 208 сортів, груші – 85, сливи – 145, абрикоси – 18, персика – 12, полуниці – 22, смородини – 30, винограду – 160 та ряд інших культур. Лабораторія – єдиний науково-просвітницький осередок у північній частині України, що займається питаннями виноградарства.

Для забезпечення ефективного функціонування творчих учнівських об'єднань зоолого-тваринницького профілю створена колекція сільськогосподарських та декоративних тварин.

Навчальна тваринницька ферма	Куточок живої природи	Лабораторія гідробіології
Кури:	Макак лапундер Свинки морські	Парусні ящірки Мадагаскарський денний гекон
кохінхін карликовий	Хом'яки джунгарські	Еублефари
кохінхін карликовий зозулястий	Миші декоративні (оксамитові) Монгольські піщанки	Шоломоносний василіск
брама палева	Декоративний щур	Плащеносні ящірки
брама світла	Довгохвості шиншили	Білогубий новогвінейський пітон

	дегу	Сіналайська молочна змія
фавероль	Черепаха сухопутна	Удав звичайний
пухова	Черепахи червоновухі	Удав рожевий
Качки: мускусна чорна	Таргани мадагаскарські	Удав мадагаскарський Удав собакоголовий
мускусна червона	Какаду малукський	Кайман
Гуси	Какаду білохохлий	Жаба-ага
Цесарки	Жако	Лам пропелтіс
Індики	Венесуельські амазони	Акваріумні риби (20) видів: гупі
Декоративна птиця: павичі		молінезії
фазан золотий (жовтий)	Папуги німбові	пецилії
Фазан сріблястий	Папуги хвилясті	мечоносці
фазан мисливський.	Папуги-нерозлучники	неон
Дикі птахи: яструб-тетерев'ятник, сіра неясить	Горлиця	расбора
Кролі промислові: фландр	Жаби шпоркові	скалярії
новозеландська біла	Декоративний тхір	золоті рибки
		соми анциструси
кастор-рекс		астронотус
срібляста		цихліди
Кролі декоративні: карликовий баран		гурами
ангорський левоголовий		піранії
Голуби: спортивні		кардинал
миколаївські		тернеція
київські світлі		принцеса Бурунді

кінги		мінор
якобіни		Кубинські раки
Поні		
Коза звичайна		
Козел камерунський		
Віслик		
вівці		

Науково-дослідницька робота з рослинами радіопротекторної дії здійснюється на навчально-дослідній ділянці рослин радіопротекторної та антиоксидантної дії.

У 2015 році асортимент рослин складав 49 видів:

1. Алтея лікарська	18.Любисток	35.Подорожник
2.Бадан товстий	19.Монарда лимонна	36.Рута запашна
3. Буквиця лікарська	20. Мильнянка	37.Розторопша плямиста
4. Герань кроваво-чорна	21.М'ята перцева	38.Ромашка лікарська
5. Гісон лікарський	22.Маклея серцевидна	39.Родіола рожева
6. Діоскорея ніпонська	23.Материнка звичайна	40.Снить
7. Деревій звичайний	24. Медунка темна	41. Скорцонера
8. Живокіст лікарський	25.М'ята лимонна	42.Фенхель
9. Звіробій	26.Меліса	43.Хрін
10.Ехінацея пурпурова	27. Нагідки	44.Чебрець звичайний
11.Конвалія	28.Оман високий	45.Чебрець повзучий
12.Кінський щавель	29.Пижмо	47.Шавлія мускатна
13.Козлятник лікарський	30.Полинь австрійський	48.Шавлія лікарська
14.Коров'як	31.Парило звичайне	49.Перстач прямостоячий
15.Конуфер бальзамічний	32.Первоцвіт весняний	
16.Лимонник китайський	33.Пустирник	
17.Лофант анісовий	34.Ревінь	

XI. Використання бюджетних коштів

На 2015 рік, згідно з планом кошторисних призначень бюджетних асигнувань, заплановані кошти на суму 6230 тис. гривень. Видатки на суму

6230 тис. гривень профінансовано повністю, з них заробітна плата з нарахуванням 5100 тис. гривень, комунальні послуги – 869 тис. гривень, 200 тис. гривень на проведення заходів по реалізації державних програм, інші послуги – 60 тис. гривень.

Усі кошти витрачені відповідно до кодів економічної класифікації, бюджетних порушень по використанню асигнувань немає.

У 2015 році Центром за надання платних послуг (згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 796 від 27.08.2010 р.) отримано 2212 тис. гривень. Кошти оприбутковані на спеціальний рахунок і використані згідно з затвердженим кошторисом витрат по кодам економічної класифікації для забезпечення функціонування та модернізації Центру.

ХІІ. Кадровий склад

Директор Центру – Вербицький Володимир Валентинович, доктор педагогічних наук, освіта вища педагогічна, педагогічний стаж – 31 років. На цій посаді працює з 1992 року.

Заступник директора з навчально-виховної роботи – Вербицька Тетяна Анатоліївна, освіта вища педагогічна, біологія, географія, педагогічний стаж – 27 років.

Заступник директора з методичної роботи – Тараненко Вікторія Іванівна, освіта вища педагогічна, біологія, початкові класи, педагогічний стаж – 17 років.

Мазур Петро Олександрович – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, географія, педагогічний стаж – 27 років;

Драган Ольга Анатоліївна – методист вищої категорії, освіта вища, біолог-вірусолог, викладач біології і хімії, педагогічний стаж – 35 років;

Пінчук Микола Олександрович – методист вищої категорії, освіта вища, вчений агроном, педагогічний стаж – 16 років;

Волжев Олег Євгенович – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, хімія, педагогічний стаж – 24 роки;

Козленко Валентина Панасівна – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, хімія, педагогічний стаж – 45 роки;

Радченко Тамара Дмитрівна – методист вищої категорії, освіта вища, біолог-зоолог, викладач біології і хімії, педагогічний стаж – 38 років;

Комендантов Володимир Федорович – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, хімія, педагогічний стаж – 33 роки;

Бойко Євгенія Олексіївна – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, хімія, педагогічний стаж – 37 років;

Адріанов Віктор Леонідович – керівник гуртка, заслужений учитель України, освіта вища педагогічна, біологія, географія, педагогічний стаж – 33 роки;

Жестерьев Сергій Анатолійович – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, географія, психологія, педагогічний стаж – 27 років;

Федоров Валерій Євгенович – методист вищої категорії, освіта вища, архітектор, педагогічний стаж – 20 років;

Штурмак Любов Іванівна – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, хімія, педагогічний стаж – 16 років;

Кацурак Вікторія Петрівна – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, хімія, економіка і управління трудовими ресурсами, педагогічний стаж – 15 років;

Жестерьева Валентина Миколаївна – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, біологія, географія, педагогічний стаж – 29 років;

Саакянц Наталя Миколаївна - методист, освіта вища педагогічна, психологія, педагогічний стаж – 10 років;

Кузнецов Олександр Володимирович – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, історія, педагогічний стаж – 18 років;

Сидоренко Ірина Володимирівна – лікар ветеринарної медицини, освіта вища, Національний аграрний університет, стаж роботи в НЕНЦ – 10 років;

Голосова Альона Володимирівна – методист, стаж роботи в НЕНЦ – 4 роки;

Дзюбенко Катерина Олександрівна – методист, освіта вища, еколог, педагогічний стаж – 4 роки 10 місяців;

Івасюнько Олена Валеріївна – методист, стаж роботи в НЕНЦ – 6 років, декретна відпустка;

Петлицька Вікторія Петрівна – методист, освіта вища педагогічна, педагогічний стаж – 7 років 3 місяці; декретна відпустка;

Лагода Світлана Петрівна – методист, освіта незакінчена вища, педагогічний стаж – 4 роки 5 місяців; декретна відпустка;

Іванова Ксенія Богданівна – методист, освіта вища, біолог-ботанік, викладач біології, педагогічний стаж – 3 рік 4 місяці;

Федорчук Михайло Ігорович – методист 2 категорії, освіта н/вища, стаж роботи – 5 роки;

Атаманенко Валентина Володимирівна – методист, освіта вища, педагогічний стаж – 11 років 6 місяців, декретна відпустка;

Троян Марина В'ячеславівна – методист, освіта вища, педагогічний стаж – 17 років, декретна відпустка;

Пустільник Наталія Володимирівна – методист, еколог, стаж роботи в НЕНЦ – 2 роки 9 місяців;

Теплюк Світлана Петрівна - методист, освіта вища, педагогічний стаж 3 роки, декретна відпустка;

Таращук Дмитро Віталійович - методист, освіта вища, географ, педагогічний стаж – 5 місяців;

Якуб Дмитро Олексійович - методист, освіта вища, педагогічний стаж – 1 рік;

Нестюк Ганна Олегівна - методист, освіта вища, педагогічний стаж – 3 роки;

Кришевич Тетяна Олександрівна – методист, освіта вища, історія, педагогічний стаж – 16 років;

Цюнь Людмила Олександрівна – методист вищої категорії, освіта вища педагогічна, історія, педагогічний стаж – 34 роки;

Вищу освіту та незакінчену вищу освіту мають 100 % методистів.

Освітній рівень керівників гуртків Центру

Ковтяга Олена Володимирівна – керівник гуртків, освіта вища, педагогічний стаж – 17 років;

Курінна Наталя Анатоліївна – керівник гуртків, освіта вища, педагогічний стаж – 11 років;

Абдулаєв Шаміль Ілгарович – керівник гуртків, освіта незакінчена вища, педагогічний стаж – 4 роки 4 місяці;

Баранський Олександр Ростиславович – керівник гуртка, кандидат біологічних наук, освіта вища, педагогічний стаж – 6 років 8 місяців, сумісник;

Ковальчук О.М. - керівник гуртка, кандидат біологічних наук, освіта вища, педагогічний стаж – 4 місяці, сумісник;

Любивий Віктор Миколайович – керівник гуртка, освіта вища, педагогічний стаж – 25 роки, сумісник;

Онанко Максим Юрійович – керівник гуртка, студент НУБіП, стаж роботи в НЕНЦ 2 рік 3 місяці;

Краснікова Л.В. керівник гуртка, освіта н/вища, педагогічний стаж – 1 рік 2 місяці;

Мельничук О.М. керівник гуртка, освіта вища, педагогічний стаж – 1 рік 2 місяці, сумісник.

Педагогічне навантаження педагогічних працівників здійснюється відповідно до їхнього кваліфікаційного рівня та досвіду роботи.

Головні завдання Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді на 2016 рік:

- формування у вихованців, учнів, слухачів національно-патріотичної свідомості, почуття відданості своїй державі;
- створення умов для гармонійного розвитку високоосвіченої, життєво-компетентної творчої особистості, здатної до саморозвитку та самовдосконалення, готової до життя і праці в інформаційному суспільстві;
- надання якісної позашкільної освіти;
- формування екологічної компетентності вихованців, учнів, слухачів на основі дослідницької діяльності;
- відкриття гуртків з вивчення англійської мови, а також практики її застосування в роботі з вихованцями, учнями і слухачами;
- задоволення потреб вихованців у професійному самовизначенні та творчій самореалізації;
- формування у вихованців, учнів, слухачів свідомого й відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, навичок безпечної поведінки;
- удосконалення системи пошуку, розвитку і підтримки обдарованої учнівської молоді.

Річний план НЕНЦ за 2015 рік виконано в повному обсязі. У цілому робота Центру була системною, ритмічною та ефективною.

Директор,
доктор педагогічних наук,
професор

В.В. Вербицький

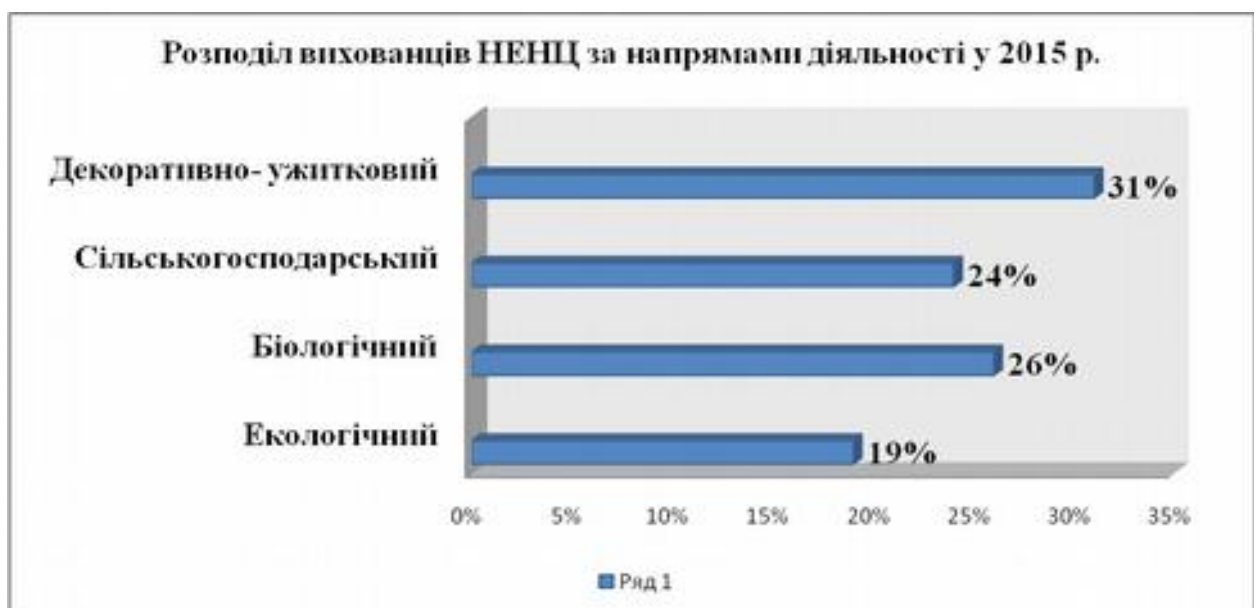

Рис. 1. Розподіл роботи творчих учнівських об'єднань НЕНЦ за напрямками діяльності.

Рис.2 Розподіл за напрямками всеукраїнських очних заходів, проведених НЕНЦ у 2015 р.

Рис. 2. Методичні заходи, проведені НЕНЦ з метою підвищення кваліфікації педагогічних працівників у 2015 р.

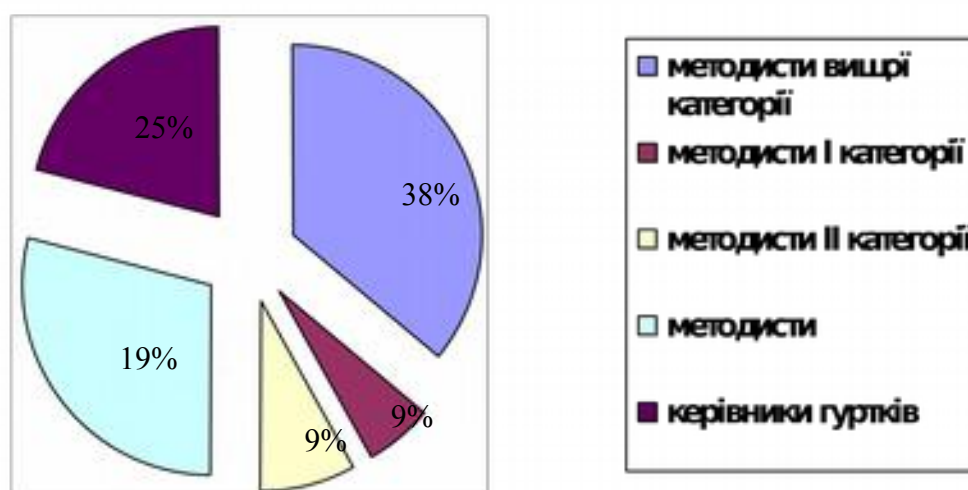

Рис. 4. Розподіл педагогічних працівників НЕНЦ за фаховим рівнем у 2015 р.

ЗМІСТ

Вступ

- I. Інноваційні освітні програми та проекти Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді у 2015 році 2- 17 ст.
- II. Проведення Всеукраїнських очно-заочних заходів з учнівською та студентською молоддю
- 2.1. Очні заходи з учнівською та студентською молоддю 17-44 ст.
- 2.2. Заочні заходи з учнівською та студентською молоддю 44- 54 ст.
- 2.3. Проведення масових заходів профорієнтаційного напрямку з учнівською молоддю 54 -56 ст.
- 2.4. Проведення масових заходів рекреаційного напрямку з учнівською молоддю 56 – 57 ст.
- 2.5. Діяльність Центру щодо підтримки воїнів АТО та дітей, тимчасово переселених з Донецької та Луганської областей 57 – 58 ст.
- III. Участь учнівської молоді у міжнародних науково-освітніх проектах та програмах 59 – 67 ст.
- IV. Навчально-виховна робота
- 4.1. Організація роботи творчих учнівських об'єднань 67 -70 ст.
- 4.2. Організація науково-дослідницької роботи вихованців Національного еколого-натуралістичного центру 71 – 75 ст.
- 4.3. Проведення масових заходів з вихованцями Національного еколого-натуралістичного центру 75 – 80 ст.
- V. Методична робота
- 5.1. Інформаційно-аналітична робота 80 – 87 ст.
- 5.2. Координаційно–методична діяльність 87 – 90 ст.
- 5.3. Навчально-методична робота 90 – 93 ст.
- 5.4. Науково-методична робота 93- 104 ст.
- 5.5. Підготовка педагогічних кадрів нової генерації 104 ст.
- 5.6. Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників 104- 109 ст.

5.7. Робота педагогічної та методичної ради	109 ст.
5.8. Реалізація освіти впродовж життя працюючих педагогів	109 – 112 ст.
5.9. Віталогічна освіта	112 -114 ст.
VI. Популяризація діяльності Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, здобутків вихованців, учнів, слухачів та кращого досвіду педагогічних працівників	
6.1. Виставкова діяльність Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді	114 – 116 ст.
6.2. Популяризація діяльності Центру в засобах масової Інформації	116 – 117 ст.
VII. Видавнича діяльність	117- 118 ст.
VIII. Форми співпраці з навчальними закладами, науковими установами та громадськими організаціями	119- 124 ст.
IX. Виробнича діяльність	124 – 132 ст.
X. Матеріально-технічна база та ресурсне забезпечення	132 – 138 ст.
XI. Використання бюджетних коштів	138 ст.
XII. Кадровий склад	139- 142 ст.

Головні завдання Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді на 2016 рік